

UTKAST

til høringsdokument om

revisjon av eksisterende vern

på Saltfjellet

Til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet

Høsten 2013

Forord

Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon 8. september 1989. Nasjonalparken dekker areal i kommunene Saltdal, Beiarn, Bodø, Meløy, Rødøy og Rana i Nordland. Verneområdene ble opprettet som et kompromiss mellom verneverdier og vannkraftressurser. Etter vedtak om opprettelse av nasjonalparken ble Storglomfjordutbygginga gjennomført, denne stod ferdig i 1998. De resterende konsesjonene, Beiarn, Melfjorden og Nord-Rana ble i statsministerens nyttårstale i 2001 trukket tilbake. Dette ble fulgt opp formelt gjennom stortingsmelding nr. 37 (2000-2001) *Om vasskrafta og kraftbalansen*. På bakgrunn av dette er det nå utredet vern av nedbørfeltene for Nord-Rana og Melfjordutbyggingene. Dette er områder med store landskapsverdier, rik berggrunn, flotte vassdrag og vitenskapelig interessante områder i forhold til isbreens aktivitet.

Naturvernloven ble opphevet og erstattet av naturmangfoldloven i 2009. Oppstart av revisjon av eksisterende vern i området ble meldt i 2012. Det har først og fremst vært et ønske om å oppdatere verneforskriftene i henhold til nytt lovverk. Etter innspill til oppstartsmeldinga forslår Fylkesmannen en vesentlig forenkling av verneområdene på Saltfjellet-Svartisen ved å innlemme Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet, landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat i en sammenhengende nasjonalpark. Dette medfører ens forskrift for hele området, noe som vil forenkle forvaltningen og brukernes mulighet til å sette seg inn i gjeldende bestemmelser. Arbeidsutvalget foreslår å beholde dagens landskapsvernområder, men at Semska-

Stødi og Storlia naturreservater inkluderes i de omkringliggende verneområdene.

En annet vesentlig endring som foreslås er å flytte vernegrensen bort fra jernbane og E6 over Saltfjellet. Inntil nå har vernet omfattet også arealene som jernbanen og E6 beslaglegger. Dette har betydd noe ekstra saksbehandling for alle tilfeller av tiltak som har vært nødvendig for å opprettholde jernbane og E6. Med den løsningen som foreslås nå vil det være et areal som ikke er underlagt vern nærmest jernbanen og vei slik at nødvendig vedlikehold og opprusting kan skje uten saksbehandling i forhold til verneområdene.

Utvidelse av nasjonalparken – nye områder

Forslaget til utvidelse omfatter arealer i elvestrengene i Tespa og Bjøllåga, i Blakkådalen, ved Austerdalsvatnet, Glomdalen og Melfjordens nordside. Disse områdene er omtalt i et eget dokument kalt verneplan utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rana og Rødøy kommuner.

I tillegg til denne utvidelsen foreslås vernet utvidet i et område som kalles Håvvamåhkke i Bodø (ca 1,3 km²) og Saltdal kommune (ca 0,01 km²). Dette skjer med bakgrunn i registreringer som viser at området har svært store verneverdier og i dialog med grunneier Statskog SF.

Kartleggingene

Det er ikke gjennomført en full konsekvensutredning i området, mer om dette i kap 1.3. De kartleggingene som er gjennomført viser at området har klare verneverdier i forhold til både landskap, geologi, naturtyper, botanikk og friluftsliv. Da områdene allerede er vernet, vurderes konsekvensene av revideringen som små.

Medvirkning

Fylkesmannen har tilstrebet å følge samme regler som kommunale planer etter plan- og bygningsloven i dette planarbeidet. Videre er reglene i naturvernlovens § 18 og rundskriv T-3/99 *Naturvernloven*. *Saksbehandling etter naturvernloven* lagt til grunn.

Det er avholdt egne oppstartsmøter med kommunene, folkemøter i de berørte kommunene i forbindelse med høringene og enkeltmøter med berørte grupper som har bedt om det.

Fylkesmannen har også fulgt konsultasjonsordningen med Sametinget, jf. *Avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder* av 31.01.07. Det har vært gjennomført konsultasjoner med Sametinget og på den bakgrunn ble det opprettet et eget arbeidsutvalg for verneplanen. For sammensetting og mandat for arbeidsutvalget, se vedlegg 10 og 11.

Arbeidsutvalget har hatt 3 møter, Det vil ellers avholdes de møter som er nødvendig ut fra saksbehandlingen eller etter ønske fra involverte.

Høringsdokumentet

Dokumentet er delt i 3 deler.

- Del A inneholder beskrivelse av arbeidsform, verneverdiene og konsekvenser av revisjonen

- Del B inneholder forslag til vern med oppdatert forskrift
- Del C inneholder kart og andre vedlegg.

Tilbakemelding og frist

Alle som er berørt eller har meninger om planforslaget er velkomne til å uttale seg. Fylkesmannen oppfordrer alle til å bruke muligheten til å komme med innspill enten man er enig eller uenig i forslaget. Vi ønsker spesielt tilbakemeldinger på de ulike forslag til avgrensning og forskrift. Det er viktig å begrunne innspillene. I forbindelse med høringen skal det holdes åpne lokale informasjonsmøter, i tillegg til egne møter med kommunene. Møter vil bli annonsert i lokalavisene (Avisa Nordland, MeløyAvisa, Framtia og Rana Blad) og på Fylkesmannens hjemmesider på internett www.fmno.no

Høringsuttalelser sendes til:

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Eller pr e-post til postmottak@fmno.no med kopi til kma@fmno.no

Frist for å gi uttalelse til høringen et dd.mm.åååå

Verneplanen forventes behandlet av Regjeringen i 20??

Innholdsfortegnelse

Forord	2
DEL A	6
Innledning og arbeidsform	6
1 Innledning	7
1.1 Bakgrunn for revidering av verneområdene på Saltfjellet	7
1.2 Bakgrunn for arbeid revisjon av eksisterende vern	7
1.3 Om planområdet	7
1.4 Lovgrunnlaget for planarbeidet.....	9
1.5 Arbeidsform.....	10
2 Beskrivelse de eksisterende verneområdene – avgrensning og spesielle bestemmelser ..	10
2.1 Beskrivelse av verneområdene	11
2.1.1 Gåsvatnan landskapsvernområde	11
2.1.2 Saltfjellet landskapsvernområde	12
2.1.3 Dypen naturreservat	14
2.1.4 Semska-Stødi naturreservat	14
2.1.5 Storlia naturreservat	15
2.1.6 Blakkådalen naturreservat	15
2.1.7 Fisktjørna naturreservat.....	15
2.1.8 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	16
2.1.9 Samlet vurdering av avgrensning	18
DEL B	19
Forslag til avgrensning, verneform og forskrift	19
3 Forslag til avgrensning, verneform og forskrift– tilrådning fra Fylkesmannen.....	20
3.1 Valg av verneform	20
3.2 Forslag til avgrensning med begrunnelse.....	21
3.2.1 Kriterier for avgrensning	21
3.2.2 Konkret avgrensning.....	21
3.3 Arealregnskap.....	33
3.4 Navnsetting	33
4 Forslag til forskrift med kommentar	34
4.1 Fylkesmannens forslag	35
4.1.1 Fylkesmannens forslag til forskrift til en stor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	35
4.2 Arbeidsutvalgets forslag.....	52
4.2.1 Arbeidsutvalgets alternative forslag til forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	52
4.2.2 Arbeidsutvalgets forslag til revidert forskrift for Saltfjellet landskapsvernområde.....	59

4.2.3	Arbeidsutvalgets forslag til revidert forskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde.....	65
4.3	Endringer som følge av verneforslaget	70
5	Forvaltning og oppsyn	74
6	Litteratur	75
DEL C	77
7	VEDLEGG.....	77

UTKAST

DEL A

Innledning og arbeidsform

UTKAST

1 Innledning

Oppstartsmelding for arbeidet ble sendt ut i 2012. Denne er et samarbeid mellom Fylkesmannen og Midtre Nordland nasjonalparkstyre og omfatter både utvidelsesområdet fra 2008, revisjon av verneform og verneforskrift av eksisterende områder samt forvaltningsplan. For nærmere beskrivelse av oppdrag og bakgrunn for arbeidet vises til disse dokumentene.

1.1 Bakgrunn for revidering av verneområdene på Saltfjellet

Revisjonen har sin bakgrunn i endring i lovverket. Naturmangfoldloven ble vedtatt i 2009 og naturvernloven av 1970 ble da opphevet. Verneplan for utvidelse av nasjonalparken i Rødøy og Rana måtte da følge saksbehandlingsreglene i ny lov og det forutsatte en gjennomgang av forskriften for nasjonalparken, og også at det ble utarbeidet skisse til forvaltningsplan, jf. naturmangfoldloven § 35 tredje ledd. Fylkesmannen fikk derfor følgende oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning¹ ”Saltfjellet-Svartisen: oppstart av revisjon av verneområdene på Saltfjellet samt forvaltningsplan. Utarbeide forslag som sendes til DN for faglig gjennomgang.” Det ble i 2011 og 2012 gjennomført supplerende kartlegginger på Saltfjellet som bakgrunn for prosessen. For nærmere detaljer om dette vises til oppstartsmeldingen.

Arbeidet er gjennomført i tråd med reglene for konsultasjon med Sametinget, jf. avtale mellom Miljøverndepartementet (MD) og Sametinget fra 2007. Med bakgrunn i konsultasjon med Sametinget ble det opprettet et arbeidsutvalg som har bistått Fylkesmannen i arbeidet med verneplanen.

¹ Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Klima og forurensningsdirektoratet (KLiF) ble slått sammen 1. juli 2013 til et felles Miljødirektorat.

Arbeidsutvalget har hatt 3 møter. Første møte ble holdt i februar 2013 for å vurdere innspillene til oppstartsmeldingen. Andre møte ble holdt i mai 2013 for gjennomgang av forslaget til revisjon og utvidelse. Tredje møte ble holdt i september 2013 for å gjennomgå alternative forslag. Som resultat av behandlingen i arbeidsutvalget foreligger det alternative forslag til avgrensning og til forskrift.

Arbeidsutvalget vil ha minimum et møte til for å vurdere innspillene til dette høringsforslaget før Fylkesmannen sender sin innstilling til Miljødirektoratet.

1.2 Bakgrunn for arbeid revisjon av eksisterende vern

Vern har et langsiktig perspektiv. Det gjennomføres derfor tunge prosesser forut for vern for å klarlegge alle sider ved vern. Vern vedtas av Kongen i statsråd og må således også oppheves eller endres av Kongen i statsråd. Vernet på Saltfjellet ble vedtatt i 1989 etter langvarige prosesser. Når områdevernet revideres og utvides må det til Kongen i statsråd for vedtak.

1.3 Om planområdet

Administrative og demografiske forhold

Tallene under er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB) med noen justeringer for nyere data der dette er tilgjengelig (dette er angitt med fotnoter).

Nordland Fylke

Nordland fylke består av 44 kommuner med et samlet landareal (inklusive ferskvann) på om lag 38 460 km², noe som tilsvarer om lag 12 % av Norges landareal. Befolkningstallet er 239 880 ved inngangen til andre kvartal 2013. Bodø er administrasjonssenteret.

Fylket er svært variert. Den lange kystlinja med fjorder og utallige øyer, holmer og skjær i kontrast til store fjellkjeder og daler preger landskapet i fylket. Det meste av

bosettinga er knytta til strandflata langs kysten, og det meste av bosetting og jordbruk finner vi opp til 300 m over havnivå (m.o.h.). Om lag 64 % av fylkets areal er mer enn 300 m.o.h.

Pr 29. mai 2009 er ca 18,3 %² av landarealet i Nordland vernet etter naturmangfoldloven/naturvernloven.

Beiarn kommune - nasjonalparkkommune

Beiarn har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 1222 km² og 1075 innbyggere. Kommunen grenser mot Saltdal, Rana, Meløy og Bodø. I dag er 31,0 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. Tabell 1 viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger.

Næringslivet i Beiarn er særlig knyttet til landbruk, turisme og tjenesteproduksjon. Kommunen har status som nasjonalparkkommune.

Bodø kommune

Bodø har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 1395 km² og 49 389 innbyggere. Kommunen grenser mot Steigen, Fauske, Sørfold, Fauske, Saltdal, Beiarn og Gildeskål. I dag er 22,5 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. Tabell 1 viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger.

Bodø er fylkeshovedstad og den nest største byen i Nord-Norge. Kommunen har et allsidig næringsliv med fiske, jordbruk og oppdrettsnæring som sterke næringer. I

² Dette tallet avviker fra SSB sine tall da det er oppdatert i forhold til vedtak om opprettelse av Láhko nasjonalpark som ble opprettet ved kgl.res. 14.12.2012. Tallene for totalt vern inneholder noe sjøareal og prosent vern er derfor noe høyere enn det ville vært dersom kun landareal inklusive ferskvann hadde blitt tatt med. Marint vern i Saltstraumen omfatter kun sjøareal og er ikke inkludert i beregningen.

kommunen finnes også universitet, sykehus og flyplass.

Meløy kommune

Meløy har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 874 km² og 6582 innbyggere. Kommunen grenser mot Gildeskål, Beiarn, Rana og Rødøy. I dag er 23,0 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. Tabell 1 viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger.

Næringslivet Meløy er særlig knyttet til industri, kraftproduksjon, landbruk, fiske, fiskeoppdrett og tjenesteproduksjon.

Rana kommune

Rana har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 4460 km² og 25 752 innbyggere. Kommunen grenser mot Saltdal, Beiarn og Meløy i nord, Rødøy, Lurøy og Nesna i vest, Hemnes og Leirfjord i sør og Sverige i øst. I dag er 32,5 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. Tabell 1 viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger. Rana er den tredje største byen i Nord-Norge og er et handelssentrum i regionen og en stor industrikommune. Rana kommune har status som nasjonalparkkommune.

Rødøy kommune

Rødøy har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 711 km² og 1310 innbyggere. Kommunen grenser mot Meløy i nord, Lurøy i sør og Rana i øst. I dag er 10,8 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. Tabell 1 viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger.

Hovednæringsveier i kommunen er jordbruk, fiske og fiskeoppdrett.

Saltdal kommune

Saltdal har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 2216 km² og 4739 innbyggere. Kommunen grenser mot

Sverige, Rana, Beiarn, Bodø og Fauske. I dag er 63,8 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. Tabell 1 viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger.

Næringslivet i Saltdal er knyttet til landbruk, turisme, treforedling, høyteknologisk industri og tjenesteproduksjon. Kommunen har status som nasjonalparkkommune.

Revisjonens ytre grenser

Følgende eksisterende verneområder blir omtalt i denne revisjonen

- Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal)
- Saltfjellet landskapsvernområde (Rana og Saltdal kommuner)
- Gåsvatnan landskapsvernområde (Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner)
- Dypen naturreservat (Saltdal kommune)
- Semska-Stødi naturreservat (Saltdal kommune)
- Storlia naturreservat (Rana kommune)
- Blakkådalen naturreservat (Rana kommune)
- Fisktjørna naturreservat (Rana kommune)

1.4 Lovgrunnlaget for planarbeidet

Naturmangfoldloven (nml) kapittel V omhandler områdevern. Kapitlet avløste naturvernloven av 1970. Nml. § 33 oppstiller nasjonale mål for og med områdevern. Kort sagt er målet med områdevern å sikre viktige naturverdier.

Ved vedtak om vern vil det fastsettes en forskrift. Denne forskriften gjelder for et gitt areal som avgrenses på et kart. Forskriften skal hindre aktivitet/tiltak som skader eller kan skade verneverdiene.

Verneforskrifter vedtatt med hjemmel i naturvernloven består inntil Kongen bestemmer annet jf. naturmangfoldlovens § 77.

Etter loven kan det opprettes nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater, biotopvernområder og marine verneområder. I kapittel 3.2 gis det en nærmere beskrivelse av de verneformene som er aktuelle i denne saken. § 41 i loven gir saksbehandlingsreglene for opprettelse av verneområder.

Verneplanprosesser er utarbeiding av forskrift, og utredningsinstruksen vedtatt ved kgl. res. 18. februar 2000 og revidert ved kgl. res. 24. juni 2005, gir regler for saksbehandling. I tillegg gjelder forskrift om konsekvensutredninger. Formålet med konsekvensutredninger er å klargjøre virkninger av tiltak som kan ha vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. Konsekvensutredningen skal sikre at disse virkningene blir tatt i betraktning under planleggingen av tiltaket og når det skal tas stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår tiltaket skal gjennomføres. Krav om konsekvensutredning er hjemlet i plan- og bygningslovens kapittel VII-a. En nærmere spesifisering om hvilke tiltak som krever konsekvensutredning er gitt i forskrift om konsekvensutredninger³ av 30.06.2009. Revisjon av verneområdene tilknyttet Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark utløser ikke krav om konsekvensutredning. Det er

³ Denne forskriften erstattet forskrift av 01.04.05 om konsekvensutredninger. Bakgrunnen for vedtak av ny forskrift var vedtak av ny plan- og bygningslov. Det er ikke gjort endringer i kriteriene for konsekvensutredninger for verneområder etter naturmangfoldloven i forhold til tidligere forskrift, som fortsatt gjaldt ved oppstart av denne verneplanen. I henhold til forskriftens § 2 punkt h) skal *planer for nasjonalparker og andre verneområder større enn 500 km², eller større enn 250 km² dersom planene fører til en vesentlig endring i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet* konsekvensutredes.

likevel gjort kartlegginger i området for å klarlegge verneverdiene i området.

1.5 Arbeidsform

Arbeidet med utvidelsen (eget dokument) startet opp i 2008, og skulle etter planen sendes på høring i 2009.

Naturmangfoldlovens ikrafttredelse 01.07.09 medførte imidlertid at verneforskriften for verneområdene som skulle utvides må oppdateres etter nytt lovverk, samt at det må utarbeides en skisse til forvaltningsplan. Fylkesmannen startet opp arbeidet igjen i 2010 med nykartlegginger i verneområdene på Saltfjellet.

Fylkesmannen har ledet arbeidet med verneplanen. Planarbeidet har blitt gjennomført etter samme regler som kommunale planer etter plan- og bygningsloven. DN håndbok 17 er førende for Fylkesmannens arbeid med vern. Saksbehandlingen skal være i tråd med naturmangfoldlovens § 41 og rundskriv T-3/99 *Naturvernloven*. *Saksbehandling etter naturvernloven* samt avtale mellom MD og Sametinget om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder.

Hva har skjedd så langt

Fylkesmannen har fulgt konsultasjonsordningen med Sametinget, jfr *Avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder* av 31.01.07. Det har vært gjennomført konsultasjoner med Sametinget og på den bakgrunn ble det opprettet et eget arbeidsutvalg som har bistått Fylkesmannen i verneplanarbeidet. Sammensetning og mandat for arbeidsutvalget ble utarbeidet i konsultasjon med Sametinget, se vedlegg 10 og 11.

I januar 2012 ble det avholdt oppstartsmøter med berørte kommuner og arbeidsutvalget hadde et forberedende

møte. Etter utsending av oppstartsmelding ble det avholdt åpne møter på Mo i Rana, Storjord i Saltdal, Moldjord i Beiarn og Halså i Meløy. Arbeidsutvalget har videre hatt møter i februar, mai og september 2013.

Fylkesmannen har på bakgrunn av innspillene til oppstartsmeldingen, rapportene fra kartleggingene av området, forskriftsmaler fra Direktoratet for Naturforvaltning og arbeidsutvalgets tilbakemeldinger og diskusjoner utarbeidet et høringsforslag. Forslaget har vært til faglig gjennomgang hos Miljødirektoratet før høringen.

Saksgangen videre

Etter at høringa av verneforslaget er avsluttet vil Fylkesmannen oppsummere den lokale høringa. Vi vil også ha et avsluttende møte med arbeidsutvalget og de berørte kommunene. Fylkesmannens oppsummering blir så sendt Miljødirektoratet⁴ som forestår oppsummeringen av sentral høring og sender sin anbefaling til MD. Et eventuelt vedtak fattes av kongen i statsråd.

2 Beskrivelse de eksisterende verneområdene – avgrensning og spesielle bestemmelser

Dagens verneområder og avgrensningen mellom dem er vist i kartvedleggene i del C. Dagens verneforskrifter er gjengitt i vedlegg 12-16. Forslag til ny avgrensning og forskrift finnes i del B.

⁴ Fra 1. juli 2013 ble Direktoratet for naturforvaltning og Klima og Forurensningsdirektoratet slått sammen til ett felles direktorat kalt Miljødirektoratet.

2.1 Beskrivelse av verneområdene

Saltfjellet-Svartisen og omkringliggende områder er kartlagt i flere perioder. Det ble gjort omfattende utredninger i forbindelse med kampen om vannkraftutbygging eller vern av Saltfjellet-Svartisen på 70- og 80-tallet. Disse er delvis i en form som ikke direkte lar seg innarbeide i dagens system for kartlegging av naturverdier, men eldre kartlegginger er vurdert ved nyere kartlegginger og legges også vekt på der disse er relevant i forhold til de problemstillinger som dukker opp i planen.

I de seinere år er det gjort kartlegginger på temaene kulturminner, kvartærgeologi, grotter og karst, landskap, zoologi og ornitologi og naturtyper. Polarsirkelen friluftsråd og Salten friluftsråd har gjennomført kartlegginger av friluftsliv som er benyttet i arbeidet. I tillegg finnes det en del spredt materiale fra tidligere kartlegginger, blant annet i forbindelse med vassdragsvern. Mye av dette er vurdert av kartleggerne, men Fylkesmannen har også oppsøkt primærkildene der det har vært nødvendig. Nedenfor følger kort gjennomgang av miljøverdiene i de ulike verneområdene og en omtale av spesielle bestemmelser i de enkelte verneforskriftene.

2.1.1 Gåsvatnan landskapsvernområde

Landskapsvernområdet omfatter 120 km² skog og høgfjell i Beiarn, Saltdal og Bodø kommuner. Formålet er *å bevare et egenartet og vakkert naturlandskap, herunder*

- *Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv*
- *de botanisk meget rike områdene i Kvitberget og Skjevlfjell*

I tillegg skal landskapsvernområdet sammen med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat bidra til å bevare et

sammenhengende naturområde, som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Landskapsvern er en verneform som, jf. naturmangfoldloven § 36, skal verne *natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.*

Gåsvatnan landskapsvernområde har ubestridte landskapsverdier. Det er avgrenset 6 landskapsrom som helt eller delvis er omfattet av landskapsvernområdet. For eksempel er en liten del av landskapsrommet Harondalen i landskapsvernområdet, mens resten er i nasjonalparken. Haron har fått verdi A1 *Enestående landskap av særlig stor verdi.* Harondalen har spennende geologi og store og intakte formasjoner fra nedsmelting av en bredemte sjø og smeltevannssystemer med terrasser, strandlinjer osv. Denne aktiviteten har ført til stor formrikdom i området. Geologien er mangfoldig og gir artsrik vegetasjon og dyreliv.

Det er en rekke kulturminner i Gåsvatnan, særlig tilknyttet samisk bruk av området, men også nyere historie tilknyttet ikke-samisk bosetting og bruk. Kulturmiljøene som er avgrensa er vurdert å ha liten til middels verdi.

Naturverdiene i området er store, delvis av internasjonal karakter. Jarbrudalen med rik flora, Jarbruelvas underjordiske løp og grottesystemer er unike i nasjonal sammenheng. Områdene rundt Kvitberget, Skjevlfjell og Haron er av de botanisk mest artsrike stedene på hele Saltfjellet. Naturtypekartlegginga avgrenset store og viktige naturtyper i landskapsvernområdet. Det er avgrenset 11 lokaliteter som ligger helt eller delvis i landskapsvernområdet. Av disse er to A-områder og sju B-områder. De to A-områdene er elvedeltaet

Harodalselvas utløp i Kvitbergvatnet og Havvamohkki.

Bruken av landskapsvernområdet er stor. Det finnes mange private hytter lokalisert til tre områder; Store Gåsvatnet, Kvitbergvatnet og Stabbursdalen. Nordlund gård av Jarbrufjell ligger også innenfor landskapsvernområdet. Gården har vei, med enkel traktorveistandard fram til tunet. Det er også jeger- og fiskeforeningshytter og turistforeningshytter i området. Videre er det attraktive fiskeområder og viktige utfartsområder både på vinterføre og sommerstid. Det prepareres skiløype til Godhøla i forbindelse med påskeutfarten.

Fylkesmannen foreslår at Gåsvatnan landskapsvernområde oppheves og innlemmes i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det foreslås også en mindre utvidelse i nord grunnet store naturfaglige verdier knyttet til området Havvamohkki.

Et flertall i arbeidsutvalget har et alternativt forslag der Gåsvatnan landskapsvernområde beholdes som et eget landskapsvernområde også i fremtida. Området rundt Havvamohkki innlemmes i Gåsvatnan landskapsvernområde samtidig som det gjøres grenseendring slik at noe areal med privat grunn i Tømmeredal avvernes.

Fylkesmannens forslag innebærer at verneforskriften for landskapsvernområdet oppheves og nasjonalparkens bestemmelser vil gjelde. Dagens forskrift for landskapsvernområdet er relativt lik som for nasjonalparken. Det vil likevel komme noen endringer, for nærmere om dette se del B: Her omtales bare det som er spesielt for Gåsvatnan.

Av spesielle bestemmelser er verneforskriftens kapittel V, punkt 2.2 som

uten søknad gir mulighet til *skånsomt uttak av trevirke på privat grunn til egen bruk*. Dette foreslås videreført for hele nasjonalparken, men med den endring at det henvises til forvaltningsplan. Det betyr at forvaltningsplanen setter rammer for slik hogst. Det vil bety et noe mildere vern for noen deler av nasjonalparken i og med at dette vil gjelde privat grunn også i andre deler av nasjonalparken, for eksempel områder i Brundalen i Rana. For områdene i Gåsvatnan landskapsvernområde vil det bety en liten innstramming, da forvaltningsplanen vil sette rammer for hogsten.

Videre er det knyttet bestemmelser til gården Nordlund av Jarbrufjell, jf. forskriftens kap V pkt 2.6 og kap VI pkt. 8. Begge disse bestemmelsene foreslås videreført i en utvidet nasjonalpark.

2.1.2 Saltfjellet landskapsvernområde

Landskapsvernområdet omfatter 580 km² i Saltdal og Rana kommuner. Formålet er å *bevare et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap.*

I tillegg skal landskapsvernområdet sammen med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan landskapsvernområde og Storlia naturreservat bidra til å bevare et sammenhengende naturområde, som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Landskapsvern er en verneform som, jf. naturmangfoldloven § 36, skal verne *natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.*

Saltfjellet landskapsvernområde er på mange måter delt i en vestlig og en østlig del. Fjellovergangen binder Saltdalen og

Dunderlandsdalen sammen. Den store viddedalen er det største landskapsrommet. I vest og øst avgrenset mot markerte fjellmassiv og daler som løper øst-vest på tvers av hoveddalen. Elva er et vesentlig landskapselement. E6 og jernbanen er dominerende inngrep og følger i hovedsak dalbunnen.

Området Dypen-Lønsdal-Sørelva har store kvartærgeologiske verdier knyttet til en rekke breelvavsetninger, drumliner og eskere, randmorener, erosjonsrenner og breelvdeltaer.

Registreringen av viktige naturtyper viser at Dypen naturreservat med noe mindre områder inn i landskapsvernet er et særlig viktig skogområde (A-verdi). Dette omtales under Dypen naturreservat.

Landskapsvernområdet har store viltverdier, særlig for fugl, og områdene er et svært viktig område for fjellrevens framtid i Saltfjellet.

Kulturminneverdiene i området er store, særlig knyttet til områdene langs hoveddalføret og Kjemåvatnet. Det er registrert et variert og stort antall kulturminner tilknyttet samisk reindrift. Tidligere var området et viktig stoppested på flytting mellom områder i Sverige og områdene i vest. Området er fortsatt viktig for reindriften. Det er også et betydelig antall kulturminner knyttet til bygging av vei og jernbane og krigshistorien i området.

Fylkesmannen foreslår at Saltfjellet landskapsvernområde oppheves og innlemmes i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Forslaget innebærer at et område av varierende bredde langs vei og jernbane tas ut, det vil si ikke lenger er underlagt vern etter naturmangfoldloven. Nasjonalparken får da en vestre og en østre del, delt av jernbane og E6.

Et flertall i arbeidsutvalget foreslår at Saltfjellet landskapsvernområde beholdes også i fremtida, men støtter at et område langs vei og jernbane tas ut.

Fylkesmannens forslag innebærer at verneforskriften for landskapsvernet oppheves og nasjonalparkens bestemmelser vil gjelde. Dagens forskrift for landskapsvernområdet er relativt lik som for nasjonalparken. Det vil likevel komme noen endringer, for nærmere om dette se del B: Her omtales bare det som er spesielt for Saltfjellet landskapsvernområde.

Av spesielle bestemmelser er forskriftens kap IV punkt 10 som uten søknad gir mulighet til *oppsetting av foreløpig og eller transportable konstruksjoner eller anlegg, inkludert campingvogner, salgsbuer, skur, opplag eller lignende er bare tillatt i de områder som er avsatt til slike formål*. Dette punktet videreføres ikke i nasjonalparkforskriften. Alle de områder som er aktuelle for slik plassering er nå tatt ut av vernet område og forvaltes av kommunen etter plan- og bygningsloven. Denne endringen bidrar til å forenkle forholdene for vedlikehold og drift av vei og bane, samt at alle hytter og annen infrastruktur i denne korridoren ikke lenger er regulert av verneforskriften. Dette innebærer også at verneforskriftens kap V punkt 1.1 og 2.1 er unødvendig, all virksomhet skjer da utenfor verneområdet.

Kapittel VI punkt 7 gir forvaltningsmyndigheten mulighet til å gi tillatelse til mineralundersøkelse i Svanjgvarri. Dette punktet videreføres ikke i nasjonalparken. Det vises her til eksisterende forvaltningsplan for de verna områdene på Saltfjellet fra 1990 punkt 4.11.4 hvor det framkommer at søknad om etablering av bergverksdrift ble avslått og ikke er forenelig med vern. Forundersøkelser er derfor unødvendig.

Heller ikke punkt 8 at det kan gis tillatelse til kultiveringstiltak i beiteområder videreføres. Dette innebærer en innstramning.

2.1.3 Dypen naturreservat

Dypen naturreservat omfatter et ca. 6855 daa stort skogsområde i Saltdal kommune. Området ble vernet i 2000 som del av barskogsverneplanen.

Formålet med fredningen er *å bevare en relativt lite påvirket furuforekomst, med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene. Av spesielle kvaliteter kan nevnes at området:*

- *er et velegnet typeområde for furuskogen i regionen og dens typiske plante- og dyreliv,*
- *har forekomster av gammel og storvokst furuskog, hvor særlig de østre deler er lite påvirket,*
- *har betydelige forekomster av tørrgadd og læger.*

Naturtypekartleggingen fra 2010 konkluderer med at området har nasjonal verdi. Fra verdivurderingen heter det at *såpass store arealer med gammel furuskog, ikke minst med så rikelige mengder død ved, er meget sjeldent, og området har store nasjonale verdier med hensyn på gammel furu-naturskog. Pr dags dato kjenner en ikke til områder med større kvaliteter med hensyn til gammel furu-naturskog i Nordland: Helt spesielt er også tilsynelatende ekte furu-urskog (selv om dette er et lite areal).*

Fylkesmannen mener naturverdiene i Dypen er så spesielle at områdets status som naturreservat må opprettholdes. Det foreslås derfor ingen endringer i avgrensning eller forskrift.

2.1.4 Semska-Stødi naturreservat

Semska-Stødi naturreservat omfatter et ca. 13 000 daa stort våtmarks- og fjellområde i

Saltdal kommune. Semska-Stødi ligger sentralt på Saltfjellet. Området ble vernet i 1976. Verneforskriften ble endret i 1989 ved opprettelse av Saltfjellet nasjonalpark.

Formålet med fredningen er å ta vare på et verdifullt våtmarksområde som levested for tilhørende dyre- og planteliv og et særegent landskap av glasiale løsmasseavsetninger, og bevare dette området i sin naturgitte tilstand.

Semska-Stødi har svært store viltverdier, særlig som yngle-, hekke- og leveområde for en rekke fugl. Området er viktig både i hekketida og i trekk-periodene. Samlet for Saltfjellet-Svartisen finnes det viktigere viltområder i andre deler av nasjonalparken, uten at dette reduseres Semska-Stødis verdi som våtmarksområde. Omgjøring til nasjonalpark vil redusere vernet noe, da ferdselsforbudet antakelig ikke kan opprettholdes. Ferdselsforbud kan innføres dersom det er nødvendig, se omtale knyttet til foreslått forskrift i kap 4.

Semska-Stødi inngår i samme kulturmiljø som nevnt under omtale av Saltfjellet landskapsvernområde. Det er viktige kulturminner lokalisert innenfor naturreservatet. Omgjøring til nasjonalpark vil styrke vernet av kulturminnene.

Fylkesmannen foreslår å oppheve Semska-Stødi naturreservat og innlemme det i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Forslaget innebærer at ferdselsforbudet i området oppheves.

Verneforskriften for naturreservatet vil dermed oppheves og nasjonalparkens bestemmelser vil gjelde. Dagens forskrift har en rekke spesialbestemmelser. Restriksjonsnivået i Semska-Stødi vil derfor endres noe. For detaljer om dette se del B: Her omtales bare hovedtrekkene

Av spesielle bestemmelser er forskriftens kap IV punkt 4 om ferdselsforbud fra 1.

mai til 31. juli. Å begrense ferdselen i området er viktig for å sikre områdets funksjon som viltområde. Elva og jernbanen sørger for en viss begrensning i ferdselen i området. Turstia gjennom reservatet går i en del av området som tåler en viss grad av forstyrrelse.

Fylkesmannens vurdering er derfor at et ferdselsforbud, ut over forbudet mot motorisert ferdsel, ikke er strengt nødvendig. I gjeldende mal for forskrifter for nasjonalparker heter det at *Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet*. Dette betyr at det i områder der det oppstår påviselige konflikter mellom ferdsel og naturmiljø (for eksempel hekkende fugl) kan det innføres egne forskrifter som regulerer eller forbyr ferdsel.

2.1.5 Storlia naturreservat

Storlia naturreservat er et ca 23,5 km² stort skog- og fjellområde i Rana kommune. Formålet med vernet er *å sikre en naturlig utvikling av plante- og dyrelivet i et spesielt skog- og fjellområde i Dunderlandsdalen*.

Det legges særlig vekt på at området utgjør en nordlig utløper av den vest-europeiske granskogen, har stor plantegeografisk og skogøkologisk verdi, har ei særlig rik skogsli med høystaudebjørkeskog og har viktige funksjoner for fugle- og dyrelivet i regionen. I tillegg bidrar naturreservatet sammen med Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder til å bevare et stort, sammenhengende område med viktige nasjonale naturverdier og samiske og andre kulturminner.

Området har store skogfaglige verdier, både knyttet til gran- og bjørkeskog. Videre ble det under naturtypekartleggingen avgrenset en

bekkekløft (Tespa) med nasjonal verdi. Landskapskartleggingen har definert det meste av Storlia som et område med verdi A2 (Inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom), som er nest høyeste verdi.

I dokumentet som omhandler utvidelsen av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er elvestrengene i Tespa og Bjøllåga omtalt. Disse foreslås innlemmet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Fylkesmannen mener områdets verneverdier blir ivaretatt også gjennom statusen nasjonalpark, og mener samtidig at det fører til en forenkling om naturreservatet innlemmes i nasjonalparken. Området foreslås derfor opphevet og innlemmet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Om naturreservatet foreslås innlemmet i nasjonalparken vil dette føre til en forskrift som er noe mildere da det er flere unntak og flere åpninger for å gi dispensasjon.

2.1.6 Blakkådalen naturreservat

Blakkådalen naturreservat er et ca 3200 daa stort skogsområde i Rana kommune. Formålet med vernet er *å bevare et spesielt barskogområde med to granforekomster som er blant de nordligste i Europa, samt furuskog av ekte urskogkarakter*.

Områdets spesielle verdier og inngrepsstatus gjør at Fylkesmannen ikke foreslår å gjøre det om til nasjonalpark.

Blakkådalen er mer utfyllende omtalt i høringsdokumentet for utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

2.1.7 Fisktjørna naturreservat

Fisktjørna naturreservat er et ca 2750 daa stort skogsområde i Rana kommune. Formålet med vernet er *å bevare et urskogområde med grov kalkgranskog,*

usedvanlig rik flora og en rekke karstforekomster.

Områdets har svært store verdier knyttet til kalkgranskog og kvartærgeologi. Her finnes en rekke grotter, underjordiske elver og marmorslottet. De store verdiene gjør at Fylkesmannen foreslår å beholde verneformen.

2.1.8 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

«Gamle» Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark dekker et areal på ca 1850 km², og ligger i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner. Formålet er:

- å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull
- i tillegg skal nasjonalparken sammen med Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat bidra å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner
- å gi allmennheten muligheten til naturopplevelse i området.

Nasjonalpark er en verneform som jf naturmangfoldlovens § 35 kan *verne større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.*

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark har svært store og ubestridte landskaps-, kulturminne- og naturverdier. Det er avgrenset 75 landskapsrom som helt eller delvis ligger innenfor nasjonalpark, og av disse har 14 fått verdien A1 (enestående landskap av særlig stor verdi) og 24

verdien A2 (Inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom). Resten av landskapsrommene defineres som regionalt typiske landskapskvaliteter.

Det er en rekke kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og mange av disse er knyttet samisk bruk av området. Det finnes også nyere kulturminner knyttet til ikke-samisk bosetting og bruk. Totalt er det avgrenset 16 kulturmiljøer som ligger helt eller delvis innenfor nasjonalparken, der ett har fått liten verdi, fem har fått middels verdi, fire har fått middels-stor verdi og seks har fått stor verdi. Innenfor de avgrensede kulturmiljøene ligger det svært mange kulturminner, fra fangstgroper, gjerder og hellere til store fjellgårder med slåttemarker.

Naturverdiene innenfor nasjonalparken er svært store og svært varierte. Botanisk er det registrert 46 naturtypelokaliteter, der 12 har fått verdien A-svært viktig, 27 har fått verdien B-viktig og 7 har fått verdien C-lokalt viktig. Det er spesielt verdier knyttet til kalkrike områder i fjellet, gammel barskog, bekkekløfter og rikmyr. Videre er det avgrenset 13 viltlokaliteter, der sju er vurdert som svært viktige og seks er vurdert som viktige. I tillegg er det registrert en rekke mer eller mindre sjeldne arter som hekker eller raster i nasjonalparken. Disse lokalitetene ligger ikke nødvendigvis innenfor de avgrensede viltområdene. Fjellrev, en av Norges mest truede arter, har et av sine kjerneområder her.

Fylkesmannen foreslår at Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark videreføres. Det foreslås videre at Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Semska-Stødi og Storlia naturreservater inkluderes i nasjonalparken som tidligere beskrevet, samt at E6 og jernbane over Saltfjellet tas ut.

Et flertall i arbeidsutvalget foreslår å beholde Saltfjellet og Gåsvatnan landskapsvernområder som egne landskapsvernområder også i fremtiden.

Fylkesmannens forslag om en stor nasjonalpark vil gi en felles verneforskrift for hele Saltfjellet og slik føre til forenkling. I arbeidsutvalget støtter derfor Statskog SF Fylkesmannens forslag. Forslaget til ny verneforskrift har tatt utgangspunkt i de gamle verneforskriftene og Direktoratet for naturforvaltnings forskriftsmal for nasjonalparker. Det er forsøkt å ikke endre restriksjonsnivået nevneverdig. Hele forslaget til verneforskrift samt utdyping av denne er gjengitt i del B. Hovedendringene i forslaget til verneforskrift er omtalt under.

Formålet i forslaget til ny verneforskrift har tatt opp det som er beskrevet i alle forskriftene som nå foreslås opphevet. I tillegg er nye, kjente verneverdier omtalt. Videre er det som en følge av konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget besluttet at formålet også skal omtale bevaring av det Samiske naturgrunnlaget.

Paragraf tre inneholder vernebestemmelsene. Disse er gjennomgått tematisk under.

Landskap: Det er tatt inn unntak fra forbudet for oppsetting av midlertidige gjerder (som kun skal stå en sesong) i landbruket og reindrifta, samt muligheter for lagring av stolper og netting/duk i samme formål. Videre er det tatt inn bestemmelser om at det kan gis tillatelse til mindre utvidelser av bygninger og oppføring av frittstående bygg som kun skal benyttes som utedo/uthus. Dette er det ikke åpning for i dag. Det åpnes også for at det kan gis tillatelse til bruksendring av eksisterende bygninger.

Plantelivet: Det er gjort et direkte unntak for skånsomt uttak av lauvtrevirke på privat grunn til eget bruk etter forvaltningsplan. Dette er en innstramming i forhold til de eksisterende landskapsvernområdene da disse forskriftene ikke sier noe om forvaltningsplan, men en liberalisering i forhold til eksisterende verneforskrift for nasjonalparken og naturreservatene.

Kulturminner: Hele dette avsnittet er nytt, og det sier at kulturminner er fredet mot skade og ødeleggelse, samt at løse kulturminner ikke skal fjernes. Det kan gis tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Ferdsel: Dette avsnittet inneholder noen nye punkter sammenlignet med de gamle verneforskriftene. Det første punktet er organisert ferdsel, der det står at organisert turvirksomhet til fots er tillatt så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Videre står det at organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Idrettsarrangement, jakthundprøver og annen større organisert virksomhet er ikke tillatt. Nærmere retningslinjer skal gis i forvaltningsplan. Dette er en liten innstramming i forhold til dagens forskrifter, blant annet for idrettsarrangement og jakthundprøver. Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. For sykkel er det en liten innstramming sammenlignet med dagens forskrifter, mens det for bruk av hest er likt (organisert ferdsel) og litt oppmyking for privat bruk av hest.

Motorferdsel: Som direkte unntak er det tatt inn et punkt som åpner for motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftanlegg. I dagens verneforskrifter er det kun åpning for å gi dispensasjon for transport av varer

og materialer til hytter i mars og april. Dette er unikt for Saltfjellet, og det foreslås at denne begrensingen tas ut. Det foreslås også tatt inn et punkt der det åpnes for å gi tillatelse til hjelpekorpsenes kjentmannskjøring.

Forurensing: Dette kapitlet er oppdatert etter dagens lover og forskrifter, noe som fører til en liten innstramning når det gjelder nedgraving av avfall ved hytter. Inn under forurensing kommer også støy, og gjennom dette er motordrevet modellfly, motordrevet isbor o.l. forbudt.

2.1.9 Samlet vurdering av avgrensning

Den avgrensning som nå foreslås med bakgrunn i revisjonen vil medføre en reduksjon i vernet areal på om lag 13 km², dette pga. at det tas ut areal langs vei og jernbane. Nytt areal som vernes er på om

lag 1,3 km² i Bodø og Saltdal kommuner (Havvamåhke). Samtidig foregår utvidelsesarbeidet i Rana og Rødøy, se eget dokument. Her foreslår Fylkesmannen en utvidelse tilsvarende om lag 75 km² i tillegg til et nytt landskapsvernområde på 17 km². Det foreligger alternative forslag fra arbeidsutvalget som kan medføre at utvidelsesarealet reduseres. Med Fylkesmannens forslag vil totalt vernet areal øke med om lag 102 km², hvorav mesteparten i utvidelsesområdene i Rana og Rødøy.

Avgrensningen vil nå bli helhetlig og særlig utvidelsen i Rana og Rødøy forenkler grensene. Det vil bli enklere å forholde seg til verneforskriftene da de er ens for hele området. Totalt mener Fylkesmannen at planen medfører en forenkling og brukertilpasning.

DEL B

Forslag til avgrensning, verneform og forskrift

UTKAST

3 Forslag til avgrensning, verneform og forskrift-tilrådning fra Fylkesmannen

Dette kapitlet presenterer forslag til nye avgrensninger av verneområdene på Saltfjellet. Da det ikke ble oppnådd enighet mellom Fylkesmannen og arbeidsutvalget foreligger to forslag:

- Fylkesmannens forslag om en ny, stor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark som inkluderer dagens Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Semska-Stødi og Storlia naturreservater. For kart se del C vedlegg 1.
- Arbeidsutvalgets alternative forslag hvor de to landskapsvernområdene består. De to naturreservatene foreslås her inkludert i henholdsvis Saltfjellet landskapsvernområde (Semska-Stødi) og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (Storlia). Her foreslås det i noen tilfeller grensejusteringer.

Innspill i høringa vil være avgjørende for det endelige resultatet. Det er viktig at høringspartene gir innspill på hvilke av forslagene de ønsker. Innspillene bør begrunnes.

3.1 Valg av verneform

Arbeidet er startet opp med hensikt å revidere Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og tiliggende verneområder. De tre verneformene nasjonalpark, landskapsvernområde og naturreservat er representert i området. Det er naturmangfoldlovens § 33 og §§ 35-37 som regulerer verneform og innhold i vernet.

Nasjonalparker (nml § 35) opprettes for å sikre store områder uten tyngre inngrep som inneholder særegne eller

representative økosystemer eller landskap. Saltfjellet-Svartisen er ansett som et «typeområde» for nasjonalparker da den oppfyller alle kriteriene for en nasjonalpark og kanskje er Norges mest varierte nasjonalpark. Med de foreslåtte utvidelsene i Rana og Rødøy og endringene av landskapsvernområdene vil dette bli enda tydeligere.

Landskapsvernområder (nml § 36) etableres for å sikre natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart. Denne verneformen gir ikke et vern av vegetasjonen ut over det som kan påvirke landskapsbildet. Saltfjellet-Svartisen har viktige naturområder med særlig stor bevaringsverdi, for eksempel Stormdalen. Det finnes også tydelige kulturlandskapselementer, kulturmiljø, av både samiske og ikke-samisk opprinnelse. Her nevnes spesielt fjellgårdene Bredek og Stormdalen og Saltfjellet (Lønsdal – Bolna, jf. kartlegging av kulturminner).

Naturreservat (nml § 37) etableres for å sikre områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes områder som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt.

Naturreservat benyttes for vern av bestemte formål som for eksempel skogreservat, myrreservat eller fuglereservat. Dersom de naturfaglige

verdiene er store kan naturreservat opprettes for å ivareta spesifikke naturverdier også i områder med omfattende inngrep. vernebestemmelsene i naturreservater "skreddersys" da for å sikre konkrete, beskrevne verneverdier. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. Friluftsliv, landskap og kulturminner er ikke en del av formålet ved fredning som naturreservat. Store deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalparken har verneverdier som kan forsvare vernestatus naturreservat, men andre brukerinteresser og områdenes størrelse tilsier at nasjonalpark er beste verneform.

Fylkesmannens anbefaling er at Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde og Semska-Stødi naturreservat oppheves og innlemmes i en stor sammenhengende nasjonalpark. Samtidig lages en korridor langs E6 og jernbane over Saltfjellet slik at vedlikehold og nødvendige tiltak tilknyttet disse store inngrepene ikke er avhengig av tillatelse fra vernemyndighetene.

Arbeidsutvalget ønsker en løsning der de to landskapsvernområdene består, mens de to naturreservatene, Semska-Stødi og Storlia, oppheves og innlemmes i omkringliggende vern. Begrunnelsen for dette er at landskapsvern i utgangspunktet er en mildere verneform. Arbeidsutvalget ønsker samtidig at det lages en korridor langs E6 og jernbane over Saltfjellet slik Fylkesmannen foreslår i sitt forslag.

3.2 Forslag til avgrensning med begrunnelse

3.2.1 Kriterier for avgrensning

Gjennom Nasjonalparkplanen og naturmangfoldlovens §§ 33 og 35 er det klargjort hvilke verdier som skal vektlegges ved etablering av nasjonalparker generelt. Ytre avgrensning

følger i hovedsak tidligere etablerte vernegrenser.

3.2.2 Konkret avgrensning

Nedenfor følger et konkret forslag til ny Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. For beskrivelser av områdene som omfattes av utvidelse i Rana og Rødøy vises til eget dokument om denne verneplanen.

Det foreslås en utvidelse på 1,3 km² ved at et område som kalles Håvvamåhkke inkluderes. Den foreslåtte utvidelsen ligger i Bodø og Saltdal kommuner. Denne utvidelsen er diskutert med Statskog som er grunneier i området, og avgrensningen er justert i forhold til eksisterende inngrep (marmorbrudd) og Statskogs ønsker om å sikre mulighet for drift av marmorressursen. Det er her foreslått et kompromiss mellom vern og ikke-vern. Ved en eventuell planlegging av drift av marmorressursen vil vurdering av miljøverdier være en del av konsesjonsvurderingen, og denne verneplanen er ikke en forhåndsgodkjenning av inngrep i området.

Totalt vil Fylkesmannens forslag innebære en utvidelse av nasjonalparken på til sammen ca 651 km². Det er bare i underkant av 1,5 km² av dette som er areal som ikke tidligere er underlagt områdevern, dette er areal i Bodø og Saltdal kalt Håvvamåhkke. Resten er areal som i dag er landskapsvernområder og naturreservater som innlemmes i nasjonalparken. I tillegg kommer områdene som innlemmes som følge av utvidelsesplanene i Rana og Rødøy (se eget dokument). Samtidig reduseres vernet areal med om lag 14 km² da det tas ut en korridor langs eksisterende inngrep, E6 og jernbane. Arbeidsutvalgets foreslår ikke omgjøring av landskapsvern og naturreservater, med unntak av Storlia naturreservat, til nasjonalpark. I tillegg foreslår de en reduksjon i vernet areal på om lag 0,4 km² på privat grunn i Saltdal. Ut over det foreslås de samme arealer som

Fylkesmannen foreslår innlemmet i vern og tatt ut.

Henvisningene til geografiske punkter og navn i gjennomgangen nedenfor forholder seg til N50 (M 711) kartene fra Statens

kartverk. Kart med plangrense og forslag til ny nasjonalparkgrense finnes i del C vedlegg 1.

Beskrivelsen av grenseforslaget er delt opp i delområder.

Strekning – Nordfjorden (Rødøy) via Nordre Glomvassfjellet (Meløy) til Ramsgjeldalen (Beiarn)

Figur 1 Strekning uten endringer i nasjonalparkgrensen Nordfjorden (1) via Nordre Glomvassfjell (2) til Ramsgjeldalen (3).

Det foreslås ingen endring på denne strekningen. Grensen er her trukket mot store tyngre inngrep. Denne avveiningen ble gjort i forbindelse med vedtak om vern i 1989. Det er i hovedsak inngrep i forbindelse med utbygginga av Storglomvatnet og overføringslinje (420 kV) som har bestemt grensen fram til Ranreisedalen. Derfra følges grensen mellom stat og privat fram til nordsida av Tollådalen hvor et mindre område på privat grunn inngår. Videre følges grensen

stat/privat øst for Ramsgjeltinden. Deretter inn på privat grunn til grensen for eksisterende nasjonalpark bryter østover.

Ramsgjeldalen (Beiarn) til Austerelva (Bodø)

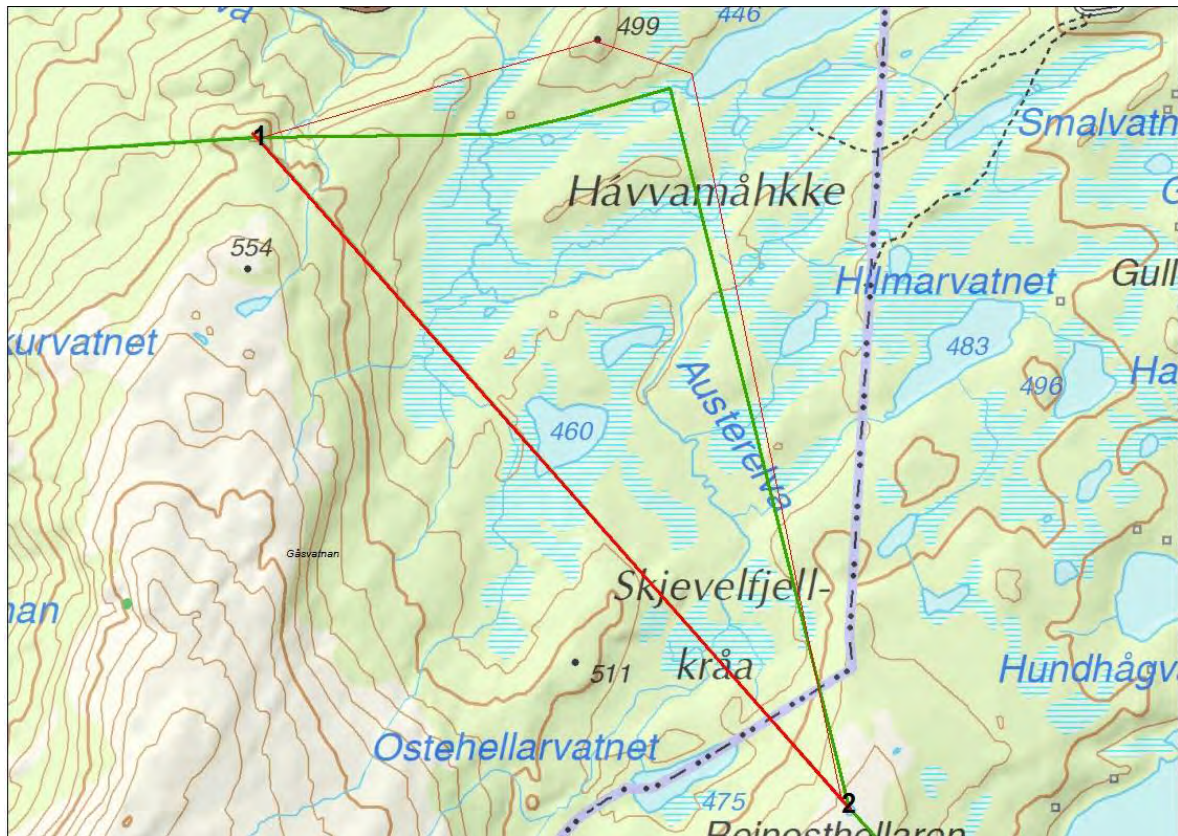

Figur 2: Strekning fra Ramsgjeldalen (1) til Austerelva (2) Eksisterende yttergrense for Gåsvatnan landskapsvernområde foreslås endret til nasjonalparkgrense. Det foreslås ikke endringer i traséen.

Det er ikke kommet inn innspill som tilsier endring i avgrensning på denne strekningen. Fylkesmannen er heller ikke kjent med inngrep eller registreringer som tilsier endring av grensen, men i og med forslag om endring av Gåsvatnan landskapsvernområde til nasjonalpark vil grensen endres til nasjonalparkgrense.

Arbeidsutvalgets alternative forslag innebærer at Gåsvatnan landskapsvernområde består, ellers ingen endring på denne strekningen.

Håvvamåhke (Bodø/Saltdal)

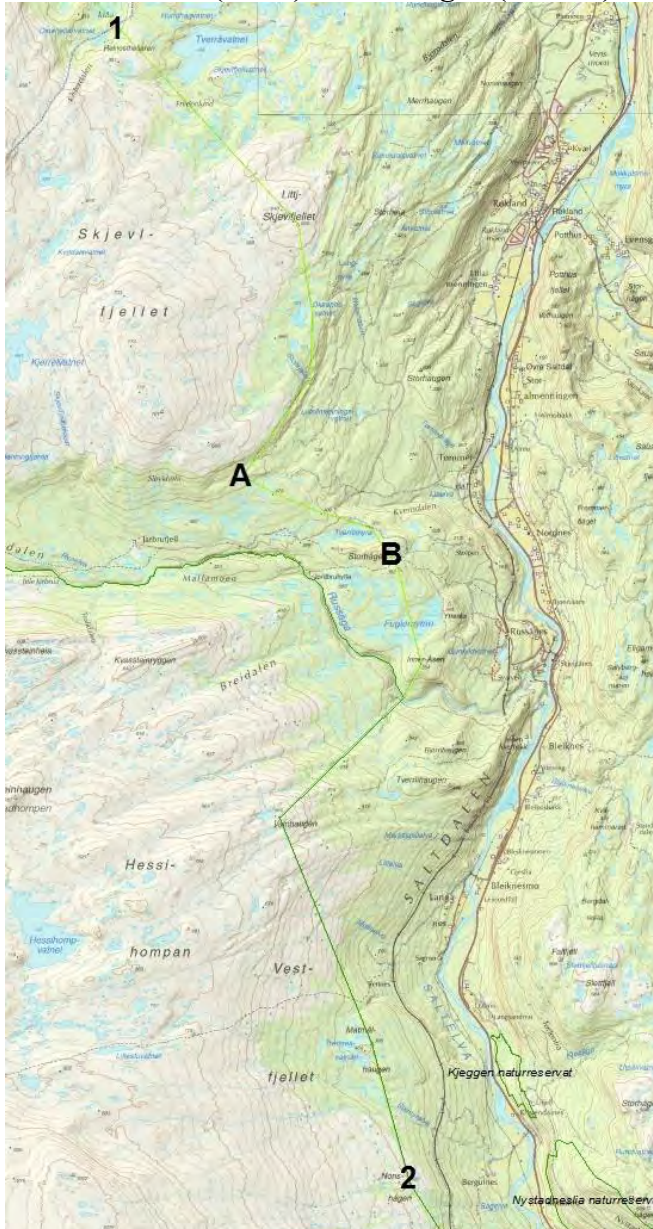
Figur 3: Etter samtykke fra Statskog foreslås utvidelse mellom punkt 1 og 2. Tykk rød strek er eksisterende grense for Gåsvatnan landskapsvernområde. Tykk grønn strek er foreslått utvidelse mellom punkt 1 og 2. Tynn rød strek er forslag til utvidelse slik denne ble presentert i oppstartsmeldingen.

Håvvamåhke er et særlig viktig våtmarksområde med store verneverdier både tilknyttet fugl og botanikk. Dagens grense for Gåsvatnan landskapsvernområde går i rett linje fra punkt 1 til 2 i kartutsnittet. Grenseutvidelsen er digitalisert på bakgrunn av økonomisk kartverk og ortofoto. Fra punkt 1 foreslås ny grense i østlig retning til fast berg på østsiden av Austerelva. Deretter nord-østlig retning til nordligste punkt på liten bergrygg vest for Olavatnet. Verneområdet vil da få med de særlig viktige myrområdene langs Austerelvas meandre. Videre også myrdraget mot Olavatnet med to mindre tjern. Grensen knekker så i sør sør-østlig retning til punkt 2 i kartutsnittet og følger så eksisterende grense sørover. Avgrensingen sikrer ikke alle viktige våtmarksbiotoper i området, men de

viktigste områdene langs Austerelvas løp sikres.

Arbeidsutvalgets alternative forslag innebærer at den foreslåtte utvidelsen her blir en del av Gåsvatnan landskapsvernområde.

Hávvamåhke (Bodø) – Nonshågen (Saltdal)

Figur 4: Strekning fra Havvamåhke (1) til Nonshågen (2) i Saltdal kommune. Det foreslås ikke endringer på denne strekningen

Fra Reinsosthellaren følges eksisterende grense for Gåsvatnan landskapsvernområde. Grensen foreslås gjort om til grense for nasjonalparken. Det foreslås ellers ingen endringer.

I Tømmerdalen, fra punkt A til B i kartutsnittet, har grunneierne med støtte fra Saltdal kommune foreslått endring av verneområdet slik at grensen for vernet følger grensen mellom stat og privat. Dette medfører at et område på om lag 0,4 km² blir tatt ut av verneområdet. Grunneierne

mener grensen ble trukket slik den er i dag uten begrunnelse og at det var tilfeldig at deres eiendom ble berørt. Det er et ønske om å bygge hytter på dette arealet.

I kongelig resolusjon fra 1989 er denne grensdragning omtalt. Her refereres til at grunneiere og Saltdal kommune mener at grensen burde trekkes mellom privat og statlig grunn, og også at Jarbrufjell gård burde holdes utenfor vernet. I kongelig resolusjon står det: *Fylkesmannen har i Saltdal kommune foreslått en grensejustering*

mot øst, men finner det ikke tjenlig å følge grensen mellom statlig og privat grunn. Jarbruffjellgården er vanskelig å ta ut av verneområdet pga arronderingsmessige årsaker, men tilrår tilpasninger ved utformingen av vernebestemmelsene. Det framgår ellers av kongelig resolusjon at man er bevisst at private arealer blir vernet. Direktoratet skriver at *det bare er små arealer privat grunn som er berørt og svært lite av dette er jord- og skogbruksarealer. Direktoratet understreker imidlertid at selv om de private arealene er små utgjør de likevel vernemessig sett viktige elementer i nasjonalparken.*

På bakgrunn av det som står i den gamle kongelige resolusjonen er Tømmerdalen grunneierlags ønske om grenseendring er et ønske om å redusere omfanget av vernet, ikke ny kunnskap om noe som ble avgjort i 1989. Fylkesmannen ser at det for grunneierne vil kunne oppfattes positivt at dette arealet avvernes. Verneverdiene i Tømmerdalen er imidlertid store knyttet til at det er kalkberggrunn som gir rike kalkskog og myrområder.

Hvor avgrensingen burde gått vil nok kunne diskuteres avhengig av hva man legger vekt på. I forhold til verneverdiene kunne nok grensen vært trukket enda lenger ned mot dalbunnen da skogsområdene er særlig rike i dette området, og det utelukkende er kalkgrunn. Ut fra grunneiernes interesser kan den trekkes lenger opp. Det er snakk om å flytte grensen 100-250 m sørvestover på en 2,6 km lang strekning. Dette utgjør et areal på 0,4 km².

Av verneverdier vil en grenseendring føre til at Tverrlimyra bli uten vern etter naturmangfoldloven. I følge AR5 fra Skog og Landskap er nesten hele området som ønskes tatt ut skog av lav bonitet. Det er derfor lite skogbruksverdier på dette arealet. Hyttebygging er begrunnelsen for ønsket om grenseendring. Det er lagt ut et område i kommuneplanens arealdel utenfor landskapsvernområde, på samme felleseie

med åpning for hytter. Tømmerdalen grunneierlag mener vernet hindret ytterligere 10 hytter. Fylkesmannen mener det er uheldig med ytterligere hyttebebyggelse så nært nasjonalparken og mener det er en god avveining mellom bruk og vern i området.

Arbeidsutvalget var ikke enig med Fylkesmannen i denne vurderingen. Arbeidsutvalgets alternative forslag er i dette tilfellet at grensen endres slik grunneierlaget i området har bedt om i innspill til oppstartsmeldingen.

Nordlund går av Jarbruffjell ligger vil med Fylkesmannens forslag havne innenfor nasjonalparken. Gården er i dag i landskapsvernområdet. Det er vei fram til gården. Veien har enkel traktorveistandard. Gården har en rekke bygninger og benyttes i dag i kommersiell sammenheng. Det foregår derfor noe motorisert transport langs veien, samtidig som det også langs denne veistrekningen er gitt andre tillatelser til motorisert transport på barmark, for eksempel i forbindelse med elgjakt og landbruk. Fylkesmannen er av den oppfatning at gårdsanlegget er av en slik type som kan finnes innenfor en nasjonalpark. Arronderingsmessig vil det være vanskelig å trekke grensen slik at gården faller utenom vernet område uten å også ta ut store områder med betydlige verneverdier, særlig knyttet til kalkskog, grotter og karst. Motorferdselen langs veien er i dag søknadspliktig, og gjennom verneforskriften begrenset til det som er *Nødvendig transport til fjellgården Nordlund av Jarbruffjell*. Motorferdselen skal avveies mellom det som er nødvendig for driver av gården og verneverdiene, det bør kunne være akseptabelt innenfor nasjonalparken og får ikke presedensvirkninger til andre deler av nasjonalparken eller andre nasjonalparker da det er få veier som finnes innenfor de eksisterende nasjonalparker.

Bilde 1 Bilde av veien til Nordlund gård av Jarbrufjell. Dette bildet viser siste del av veien inn mot tunet.

Bilde 2 Nordlund gård av Jarbrufjell med innmark. Det er flere bygnigner på gården enn det somvises på bildet.

Nonshågen (Saltdal) – Lønsdal (Saltdal)

Figur 5 På denne strekningen foreslås endring ved at grensen flyttes vekk fra jernbanen.

Bilde 3 Tunell ti vises til høyre i bildet. Bildet er tatt retning nord, Rotelva i forgrunnen. På denne strekninga foreslås verneområdegrensen flyttet noe vestover (til venstre i bildet) bort fra jernbanen.

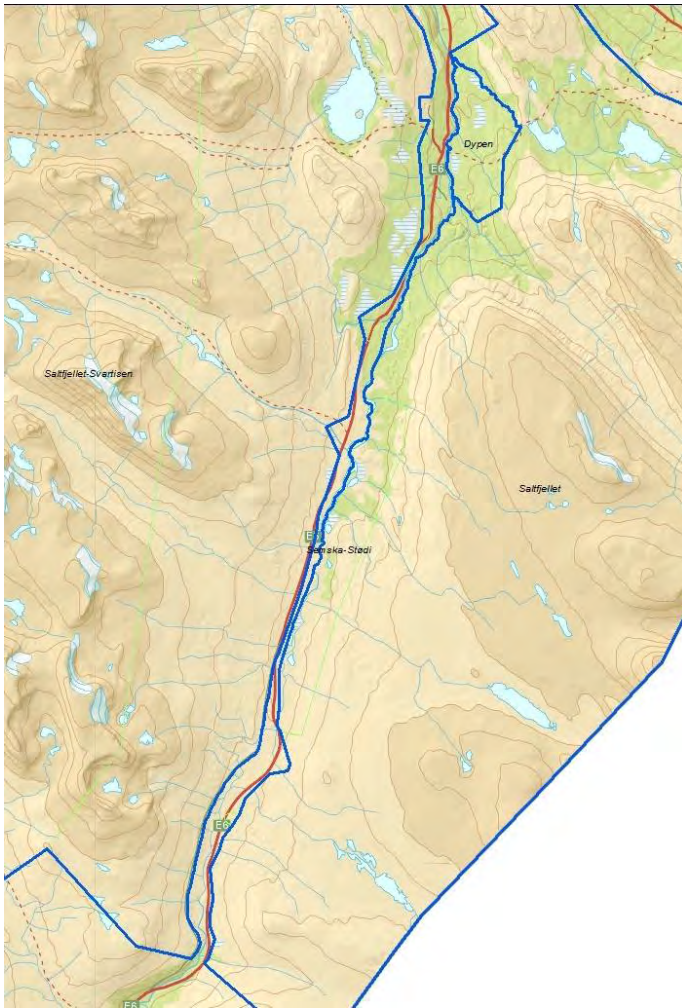
Fra Nonshågen går dagens grense i sørøstlig retning til sørenden av Varghola jernbanetunell. Dette er nordligste punkt i Saltfjellet landskapsvernområde.

Nasjonalparkgrensen går herfra i sørlig retning til Nertinden. Da Saltfjellet landskapsvernområde foreslås innlemmet i nasjonalparken vil grensen mellom landskapsvernområdet og nasjonalparken oppheves. Ny nasjonalparkgrense foreslås derfor å følge jernbanen mot Lønsdal. For å gjøre forholdet mellom nødvendige tiltak langs jernbanen og hensynet til nasjonalparken smidigere foreslås å flytte grensen bort fra jernbanetraséen. Grensen foreslås flyttet omkring 100 m, noe varierende ut fra terreng, faste punkter, eksisterende inngrep og gjenkjennelige grenser. Dette vil gi plass for nødvendig utbedring, sikringstiltak og vedlikehold av jernbanen, samtidig som saksbehandlingen hos naturvernmyndigheten reduseres.

Følgende grense foreslås (navn og høyder fra ØK-kartverk): Fra Nonshaugen trekkes grensen i sørøstlig retning til Notiselve på omtrent kote 300 rett sør for Varghola. Derfra i sørøstlig retning til markert knaus på omtrent kote 325 nord vest for Tjukkskogen. Derfra følges omtrent retningen av jernbanen til denne svinger noe mer sørover sør for Falleliasdalen. Knekkpunktet er lagt til berg i dagen ved kote 385. Der dreier grensen noe mer sørover i rett linje til bergrygg på kote 335. Deretter ytterligere sørover til midt på bergrygg ved tunnel ti på ca kote 390. Her dreier grensen enda noe sørover til det nordligste punktet på en markert bergknaus nord for Rotelva ca 130 m fra jernbanelinja. Grensen dreier noe mer østlig retning til bergknaus på nordsiden av Hak-bekken litt sør for bu og telemast sør for Kjemåga stasjon. Deretter i sørøstlig retning til punkt nord på bergrygg på Kjemågas østre bredd. Kjemåfossen er dermed innenfor verneområdets grenser, mens brukar fra gammel bru og rester av fangeleir fra krigen da faller utenfor vernet

område. Derfra dreies grensen mer østlig ca 360 m til punkt på myr deretter til markert bergknaus på ryggen som går ned mot jernbaneoverbygget ved Kjemånasen tunnel. Så i nordøstlig retning til punkt på Kjemånasen på kote 465. Herfra i sørøstlig retning markert bergknaus på sørsiden av bekkedar ved Vakkerskogen. Derfra i noe mer sørlig retning til bekken som renner ned til rasoverbygg over jernbanen (rasoverbygget er nå revet). På denne måten vil flomforebygging her komme utenfor nasjonalparken. Avstanden til jernbanelinja vil her være omkring 250 m. deretter sørøstlig retning til punkt på omkring kote 520. Deretter nesten sørlig retning til rygg på omkring kote 515 sørøst for lite tjern. På denne strekningen vil dette medføre at hytte, gnr 76 bnr 18, ikke lenger ligger innenfor et vernet område. Også kulturminner knyttet til jernbanens krigshistorie faller utenfor vernet område. Deretter i sørlig retning til eksisterende grense for Saltfjellet landskapsvernområde krysses i en avstand på ca. 100 m fra jernbanen. På denne strekningen vil dette medføre at hytte på gnr 76 bnr 1 fnr 51 ikke lenger ligger i vernet område. Videre følges eksisterende grense rundt pukkverket til et punkt omkring 100 m fra jernbanelinja.

Lønsdal Stasjon (Saltdal) – Stokkabekken (Rana)

Figur 6 Foreslått avgrensning av korridor langs E6 og jernbane over Saltfjellet. Tykke blå streker er forslag til ny avgrensning.

Fra punkt ved pukkverket trekkes grensen sørvestover til punkt 541 (1:50 000) på Mattis-Larsa haugen. Deretter sørlig retning til punkt 568 (1:50 000) og derfra til liten høyde sørvest for bygning/mast. På denne strekninga vil avstanden fra jernbanen variere ganske mye fra 30 m til 250 m. Deretter sørvestlig retning til eksisterende grense for Saltfjellet landskapsvernområde krysses mellom Raelva og Sørelva. På denne strekningen Deler av gjerdetraséene vil fortsatt ligge innenfor vernet område. Disse vil kunne vedlikeholdes uten søknad, jf. forskriften. Endring og utvidelse må omsøkes. Grensen trekkes da i vest-sørvestlig retning til Navnlauselva, deretter sørøstlig retning til

vil dette medføre at bygningene på gnr 76 bnr 1 fnr 224, gnr 76 bnr 2 og gnr 76 bnr 17 ikke ligger innenfor vernet område lenger. Derfra følges eksisterende grense til sørsiden av Golanhøgda hvor grensen trekkes sør-sørvestover til elvekryss i Svartbekken nord for Semska. Deretter trekkes grensen rundt reinslakteriet slik at de bygningsmessige installasjonene her ikke lenger ligger innenfor vernet område.

punkt 683 og videre sørover til sørvestlige bredd av et lite tjern. Deretter følges vestsiden av gammel trasé for E6 til denne er om lag 100 m fra dagens E6 Deretter om lag 100 m fra E6 via et par punkter forbi Semska til Sukkertoppen. Deretter i samme

retning til trasé for gammel E6. Denne følges videre til eksisterende grense for Saltfjellet landskapsvernområde krysses ved Stokkabekken. Denne avgrensningen

innebærer at de kjente offersteinene på Saltfjellet blir liggende i et område som ikke er vernet da de ligger mellom gammel trasé for E6 og jernbanen.

Stokkabekken (Rana) – Bjøllåga (Rana)

Figur 7 Det foreslås ikke endringer i trasé fra E6 til Bjøllåga

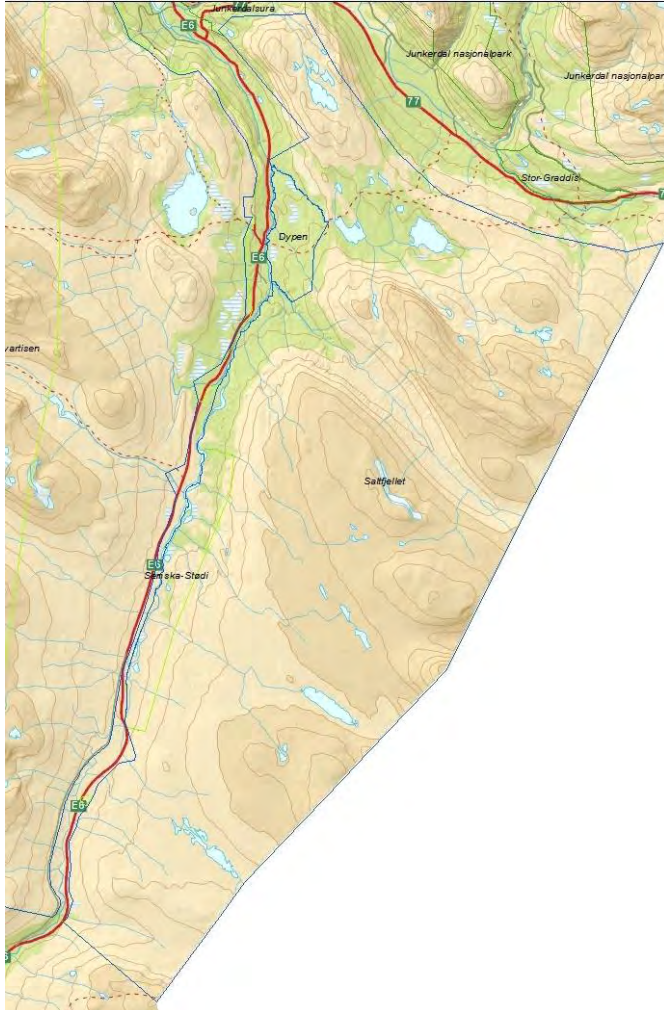
Her følges eksisterende grense vestover til Bjøllåga. Ingen endringer ut over at grensen for landskapsvernområdet gjøres om til nasjonalparkgrense.

Arbeidsutvalgets alternative forslag medfører at Saltfjellet landskapsvernområde består som eget verneområde og grensen nordover mellom nasjonalparken og landskapsvernet består.

Bjøllåga (Rana) – Nordfjorden (Rødøy)

For grensebeskrivelser og endringer på denne strekningen vises til dokumentet om utvidelse av Nasjonalparken i Rana og Rødøy.

Nasjonalparkens østre del med utgangspunkt i Stokkabekken (Rana)

Figur 8 Oversikt over grenseforslag for nasjonalparken øst for E6. Semska-Stødi naturreservat foreslås opphevet og innlemmet i nasjonalparken. Bortsett fra langs E6 og jernbanen følges eksisterende grense for Saltfjellet landskapsvernområde.

Eksisterende grense for Saltfjellet landskapsvernområde følges fra Stokkabekken på E6 østside med start øst for kraftlinje (22 kV) øst for E6. Det legges inn en avstand på 10 m fra senterlinja til kraftlinja for at ryddebeltet langs linja ikke skal være innenfor verneområdet. Fra dette punktet følges eksisterende grense østover til riksgrensen, riksrøys 227 ved Nasafjellet, deretter nordover langs riksgrensen til riksrøys 232 ved Njallávarddo i Saltdal kommune. Deretter følges eksisterende grense for Saltfjellet landskapsvernområde til denne møter Junkerdalsura naturreservat og videre tilbake til grensen for Dypen naturreservat. Videre til Lønselva, og langs Lønselvas østre breidd til elva krysses ved elvmøte

ved Sørelva. På denne strekningen foreslås ingen endringer ut over at grensen gjøres om til nasjonalparkgrense.

Fra Sørelva trekkes grensen etter samme prinsipp som på vestsiden av jernbane og E6, nemlig at flest mulig tekniske inngrep faller utenfor vernet samt at det lages en buffersone mot jernbane og E6 på om lag 100 m. Fra Sørelva trekkes grensen til nordenden av lite tjern og deretter sørover mot Lønselva via to punkt. Deretter følges Lønselvas vestre breidd. Dagens grense for Semska-Stødi naturreservat krysses nord for Adamsvollen. Det er, etter Fylkesmannens vurdering, viktig at elva i størst mulig grad ligger innenfor de verna områdene, særlig i Semska-Stødi

naturreservat. Lønselva har store landskapsmessig og økologisk funksjon i området og er et sentralt element i verneverdiene. Dette betyr at vernegrensen flere steder blir liggende i grensen for jernbanen da den ligger helt i elvebredden på deler av strekninga. Omkring 800 m nord for elva fra Semskdalen er verneverdiene så store at det ikke er ønskelig å redusere vernet areal i det som tidligere var Semska-Stødi naturreservat og derfor følges jernbanelinja sørover til kommunegrensen Rana/Saltdal. Grensen følger her eiendomsgrensen for jernbanevekts eiendom på østsiden av linja fram til dagens grense for Semska-Stødi brekker østover på grensen mellom Saltdal

og Rana kommuner. Herfra etableres ny grense for nasjonalparken sørover. Ny grense følger i sørøstlig retning til punkt øst for etablert steinbrudd ved Stødi da dette er et inngrep som ikke hører hjemme i en nasjonalpark. Deretter sørvest til et punkt om lag 100 m øst for E6. Deretter i en avstand på om lag 100 m til nordøstligste punkt på dagens grense rundt Polarsirkelsenteret.

Slitasjen rundt Polarsirkelsenteret er så stor at det vises godt på flyfoto.

Deretter til kraftlinja (22 kV). Denne følges sørover tilbake til Stokkabekken i Rana kommune

3.3 Arealregnskap

Areal/område	Endring av verneform		Arealendring km ²	
	FMs forslag	AUs forslag	FMs forslag	AUs forslag
Gåsvatnan landskapsvernområde	nasjonalpark	landskapsvern		
Håvvamåhkke (Bodø/Saltdal)	nasjonalpark	landskapsvern	1,3	1,3
Tømmerdal (Saltdal)			0	-0,4
Saltfjellet nasjonalpark (ved Nonshågen/Varghola), Saltdal			-0,06	-0,06
Saltfjellet landskapsvernområde	Nasjonalpark	Landskapsvern		
Semska-Stødi naturreservat	Nasjonalpark	Landskapsvern		
Langs E6 og jernbane over Saltfjellet			-13	-13
SUM			-11,76	-12,16

3.4 Navnsetting

Fylkesmannen foreslår at nasjonalparken blir hetende Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Fylkesmannen ber de

samiske navnekonsulentene om å foreslå et samisk parallellnavn. Vi ber også høringsparter om å komme med innspill på samiske navn.

4 Forslag til forskrift med kommentar

Se vedlegg 12 for nåværende forskrift for nasjonalparken.

Det er tatt utgangspunkt i forskriftsmalene fra Miljødirektoratet. Det er lagt vekt på å gjøre tilpasninger som ivaretar spesielle bestemmelser som er i eksisterende verneforskrifter og som ønskes videreført, samt å imøtekomme høringspartene der det lar seg gjøre innenfor handlingsrommet i lovverket. Det er lagt vekt på å lage bestemmelser som ivaretar verneverdiene, samtidig som ulempen for brukerne og arbeidsbelastningen for forvaltningen blir minst mulig.

Kommentarer til forskriftene er lagt inn fortløpende i det enkelte forskriftsforslaget, disse er en forklaring til forskriften og ikke en del av den. Kommentarene utdyper forslagene til forskrifter. Forskriften tar utgangspunkt i gjeldende mal for utforming av nasjonalparkforskrifter. Disse er justert og tilpasset med bakgrunn i verneverdiene, innspill til arbeidet, de gamle forskriftene og forvaltningspraksis. Oppbygningen av forskriften følger malen. I henhold til nyeste mal skal verneforskriftens § 1 være formålet med nasjonalparken, mens § 2 er geografisk avgrensning. Dette er motsatt av tidligere praksis, men får ingen betydning for realiteten i forskriften. Videre er § 3 vernebestemmelsene, altså de som definerer restriksjonsnivået i nasjonalparken, bygd opp tematisk. Under hvert tema listes først forbudene, deretter spesifikke ting som likevel er tillatt og til slutt ting det kan søkes om tillatelse til.

Arbeidsutvalgets alternative forslag medfører at det fortsatt blir tre forskrifter, en for nasjonalparken og en for hvert av landskapsvernområdene. I tillegg kommer verneforskriftene for naturreservatene som

ikke inkluderes i nasjonalparken eller landskapsvernområdet. Totalt vil arbeidsutvalgets forslag medføre en forenkling fra dagens fem til tre forskrifter. Forslag til forskrift for nasjonalparken vil i hovedsak være likt Fylkesmannens forslag, med visse unntak. Dette er markert for fotnoter og beskrevet nærmere i kap 4.2.

Et flertall i arbeidsutvalget ønsker at Saltfjellet landskapsvernområde består, dvs ikke innarbeides som en del av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Statskog SF støttet Fylkesmannens forslag om en stor nasjonalpark ut fra at de ønsker og ser behov for en forenkling ved at antallet verneforskrifter reduseres.

Grenseendringene som er foreslått langs E6 og jernbane ønskes gjennomført også om Saltfjellet landskapsvernområde består. Spesifikke paragrafer som gjelder jernbane og E6 foreslås derfor ikke videreført. Arbeidsutvalget ønsker å oppheve Semska-Stødi naturreservat og innlemme det i Saltfjellet landskapsvernområde. Fylkesmannen mener naturreservatet bør bestå dersom ikke området omgjøres til nasjonalpark da det har store ornitologiske verdier som ikke ivaretas fullt ut innenfor et landskapsvern. Fylkesmannen ønsker da at naturreservatet består med samme bestemmelser som i dag. Innspill i høringa vil være avgjørende for resultatet. Forslagene til nye forskrifter for landskapsvernområdene finner vi i kap 4.3 og 4.4.

I forslag til forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i kap 4.1 er det lagt inn fotnoter der arbeidsutvalget ønsker høring av alternativ formulering. I kap 4.2 finnes forskriften for nasjonalparken slik arbeidsutvalget foreslår den.

Det er viktig at høringspartene tar stilling til de ulike formuleringene i forskriftene der de har en mening om det som foreslås. Det er også viktig at høringspartene er

tydelige på hvilken verneform og utforming de ønsker.

4.1 Fylkesmannens forslag

4.1.1 Fylkesmannens forslag til forskrift til en stor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

Vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon
.....med hjemmel i lov 19. juni
2009 nr. 100 om forvaltning av naturens
mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. §
35 og § 62. Fremmet av
Miljøverndepartementet

§ 1. Formål

Formålet med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og vakkert naturområde som inneholder særegne og representative økosystemer og landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

Nasjonalparken skal sikre variasjonsbredden av naturtyper og landskap i et naturgeografisk sentralt område der variasjonene i naturforholdene er særlig markert og verdifull. Her finnes nord- og sørgrensen for en rekke arter. Området er rikt på botanisk interessante arter, og er også et kjerneområde for den norske fjellrevbestanden.

Saltfjellet-Svartisen ivaretar større intakte økosystemer som den meget produktive Stormdalen, de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene, Semska-Stødi⁵, Håvvamåhke⁶ og Riebbievaggi og de botanisk meget rike områdene i Kvitberget

og Skjevlfjell⁷. Landskapet er variert og storslått og nasjonalparken sikrer områder fra fjord til fjell i Nordfjorden, og fra kyst til innland. Nasjonalparken skal også sikre et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, interessante avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger.

Saltfjellet – Svartisen skal også bidra til å sikre deler av kjerneområdet for norske grotte og karst-forekomster, herunder Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga⁸, Norges største uregulerte underjordiske elv.

I tillegg skal nasjonalparken sammen med Melfjorden landskapsvernområde⁹, Fisktjørna og Dypen naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

⁵ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas dette ut da Semska-Stødi ikke vil være i nasjonalparken

⁶ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas dette ut da Håvvamåhke ikke vil være i nasjonalparken

⁷ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas denne setningen ut da Kvitberget og Skjevlfjell ikke vil være i nasjonalparken

⁸ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas denne setningen ut da Russåga ikke vil være i nasjonalparken.

⁹ I arbeidsutvalgets alternative forslag vil det her tilføyes Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget

Kommentar

Formålet er førende for forskriftsutforming, avgrensning og senere forvaltning av området. Derfor er formuleringen av dette viktig. Forskrifter og avgrensning skal ikke være strengere eller mer omfattende enn det som kreves for å ta vare på verneverdiene. I formålsbestemmelsen framheves områdets egenart/særtrekk. Nasjonalparker opprettes med hjemmel i naturmangfoldlovens § 33 og 35. Det skal derfor fremgå av formålsbestemmelsen hvilke alternativ i § 35 som er grunnlag for vernet. Lovens ordlyd skal benyttes.

Utgangspunktet for utforming av formålsbestemmelsen har altså vært naturmangfoldlovens bestemmelser, verneverdiene og formålene slik de er i dag i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat.

I Saltfjellet er den store variasjonen og Saltfjellets viktige funksjon som vandringshinder og dermed viktig sør-/nordgrense for planter og dyr sentral. Også de store gradientene sør-nord, øst-vest, fjord-fjell og kyst-innland er viktige elementer i Saltfjellet-Svartisens betydning som viktig landskap og økologisk område. Landskapet og geologien er særlig variert og interessant. Samtidig er bremassivenes betydning og påvirkning av landskapet både i dag og bakover i tid en viktig del av verneverdiene. De store glasiale avsetningene i området på det sentrale Saltfjellet er for eksempel en kjent og særlig viktig verneverdi. De viktige karst og grotteforekomster i Saltfjellet er videre framhevet i formålet. Her finner vi blant annet det som kan omtales som typelokaliteten for stripekarst, Pikhågan,

som er en type karst Norge stort sett er alene om å ha. Stripper av kalkspatmarmor finnes i store deler av Saltfjellet-Svartisen. Disse har oftest en nord-sørgående retning.

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er også viktig for friluftslivet. Friluftsliv er derfor trukket inn som en del av verneformålet med fokus på det enkle og tradisjonelle friluftslivet. Saltfjellet-Svartisen er også på dette punktet svært variert og kompleks. Store vide vidder og fjelldaler i de østlige områdene til alpine og bredekte områder i vest. Tilrettelegging for friluftslivet er omfattende, men likevel begrenset til noen sentrale «ferdselsårer» slik at nasjonalparken inneholder viktige friluftsområder både for det friluftslivet som krever tilrettelegging og for det friluftslivet som ikke ønsker tilrettelegging.

Den foreslåtte nasjonalparken berører Saltfjellet og Hestmannen-Strandtindene reinbeitedistriktets bruksareal. I tillegg har flere Svenske Samebyer beiterett på norsk side, øst for E6. Forslaget søker å utforme et vern og en forvaltningspraksis som gir akseptable rammebetingelser for reindrifta, samtidig som hensynet til verneverdiene blir godt ivaretatt. Områdets betydning for samisk kultur og næringsutnyttelse er derfor vektlagt i formålet gjennom at det også omfatter bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Denne formuleringen «det samiske naturgrunnlaget» er en etablert formulering som Miljøverndepartementet og Sametinget i fellesskap har kommet fram til, og denne følger altså forskriftsmalen. Formuleringen kom første gang inn i en verneforskrift ved vedtak om opprettelse av Sjunghatten nasjonalpark. I kongelig resolusjon for Sjunghatten skriver Miljøverndepartementet om denne bestemmelsen som følger: I forhold til samiske interesser vil det være viktig at naturgrunnlaget opprettholdes slik at samisk kultur og næringsutøvelse som

bygger opp under verneverdiene kan fortsette og videreutvikles. Det åpnes imidlertid ikke for særskilt bruk i samiske områder, tilrettelegging i form av nye bygninger eller økt motorferdsel som kan skade verneverdiene. For øvrig vises det til naturmangfoldloven § 14, annet ledd hvor det framkommer at det skal legges tilbørlig vekt på naturgrunlaget for samisk kultur ved vedtak i eller i medhold av naturmangfoldloven, noe som også følger av konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27.

Som helhet mener vi formålsbestemmelsen nå viderefører de sentrale punktene i formålsparagrafene slik vi fant de i eksisterende verneforskrifter for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat. Formålet er imidlertid gitt en mer moderne form, tilpasset kravene i nml §§ 34 og 35. Formålet er derfor betydelig mer spesifikt og henviser til noen av de sentrale verneverdiene som må tillegges vekt ved vurdering av tiltak etter forskriften.

§ 2. Geografisk avgrensning

Nasjonalparken berører følgende gnr/bnr:

Beiarn kommune:

Statsgrunn: 68/1, 69/1, 70/1, 71/1, 72/1,
Privat: 19/1, 19/2, 55/7, 18/2, 18/3, 18/6, 18/14, 18/18,
sameie under gnr 18,

Aktuelle festenummer: 69/1/8, 69/1/1, 18/3/1, 18/3/3, 68/1/1, 68/1/3, 68/1/2,

Bodø kommune:

Statsgrunn: 246/1
Private: 246/2, 246/3, 246/4,
Uregistrert jordsameie på gnr 283 og 220

Aktuelle festenummer: 246/1/19, 246/1/20, 246/1/15, 246/1/18, 246/1/9, 246/1/22, 246/1/4, 246/1/11, 246/1/7, 246/1/14, 246/1/1, 246/1/13, 246/1/16, 246/1/3, 246/1/21, 246/1/12,

Meløy kommune:

Stat: 90/1
Privat: 20/4, 20/6, 20/8, 20/13
uregistrert jordsameie på gnr 19

Rana kommune:

Stat: 75/1, 78/2, 121/1, 147/15, 147/17, 147/18, 147/19
Privat: 77/1, 77/2, 77/3, 77/5, 77/7, 77/8, 78/1, 103/1, 103/2, 104/1, 104/2, 105/1, 105/2, 105/4, 105/6, 106/1, 123/2, 123/3

Aktuelle festenummer: Gnr/bnr/fnr
147/17/217, 147/17/211, 147/17/60, 147/17/47, 147/18/3, 147/18/1

Rødøy kommune:

Stat: 99/1,
Privat: 25/2, 25/12, 25/15, 26/1, 26/2, 26/5,
Uregistrert jordsameie på gnr 25
Uregistrert jordsameie på gnr 26

Saltdal kommune:

Stat: 70/1, 72/1, 73/1, 74/1, 75/1, 76/1, 76/2, 77/1, 78/1, 81/1
Privat: 27/1, 27/3, 27/4, 27/5, 27/28, 29/2, 29/3, 29/4, 29/8, 34/1, 34/2, 34/3, 34/5, 34/6, 37/1, 37/10, 38/1, 73/5, 73/6, 78/2, 78/3, 78/4

Aktuelle festenummer: Gnr/bnr/fnr
78/1/18, 78/1/3, 78/1/9, 78/1/1, 78/1/7, 78/1/14, 78/1/10, 78/1/6, 78/1/11, 78/1/8, 76/1/122, 76/1/124, 76/1/123, 76/1/125, 76/1/118, 76/1/231, 76/1/232, 76/1/117, 76/1/124, 76/1/133, 76/1/94, 73/1/12, 73/1/20, 73/1/10, 73/1/16, 78/1/12, 78/1/5, 78/1/15, 78/1/13, 77/1/6, 77/1/7, 77/1/2, 77/1/3, 77/1/4, 77/1/5,

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca 2 848 km², hvorav ca 6 km² er sjøareal.

Grensene for nasjonalparken fremgår av vedlagte kart i målestokk, datert Miljøverndepartementet.....20..... De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner, hos Fylkesmannen i Nordland, i Miljødirektoratet og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

Kommentar

I denne paragrafen klargjøres det hvilke eiendommer som er berørt, og hvor forskrift og vernekart skal oppbevares.

«Nye» Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark berører Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner, og består av de «gamle» verneområdene Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat. I tillegg er det foreslått utvidelser i Glomdalen og vestover mot Melfjorden, ved Austerdalsvatnet, elvestrengene i Tespa og Bjøllåga og et område ved Havvamåhke i Bodø kommune. Videre er det tatt ut et areal i en korridor langs E6 og jernbane over Saltfjellet. For nærmere beskrivelse av grensen vises det til kart og grensebeskrivelse i høringsdokument.

Totalt landareal for den nye nasjonalparken er 2839 km². Av dette er 95,5 % (2712 km²) statsgrunn, og 4,5 % (127 km²) privat grunn. I tillegg kommer et sjøareal på ca 7 km² i Nordfjorden.

Hvilke eiendommer som blir berørt er hentet fra matrikkelen. Grensen mellom

stat og privat er fastslått og gått opp i alle kommunene, men det kan enkelte steder være uklarerheter i grensene mellom private eiendommer. I matrikkelen finne det arealer som er privat grunn, men som kommer opp som «matrikelnummer mangler». Det betyr ikke at det ikke er eiere til disse teigene, men det er ikke registrert i matrikkelen. Disse arealene er ført som «uregistrert jordsameie under gnr xx» i oppstillingen. Det er grunneiernes ansvar å ha oversikt over egen eiendom og kreve retting i matrikkelen. Krav om retting sendes til den aktuelle kommunen.

Festetomter er ikke listet opp i hvilke eiendommer som blir berørt.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

Kommentar

Vernebestemmelsene definerer den framtidige bruken av området. Bestemmelsene er samlet under tema. Bestemmelsene har en oppbygging der forbudet/hovedregelen nevnes først. Deretter kommer en oversikt over unntak fra forbudet/hovedregelen og til sist hva det kan søkes om unntak for. Det at man kan søke om unntak for ulike tiltak innebærer ikke at forvaltningsmyndigheten må gi tillatelse. En eventuell tillatelse skal gis etter en nøye vurdering av tiltakets konsekvenser i forhold til verneformålet. Dispensasjon kan gis på vilkår.

Vernebestemmelsene kommer i tillegg til annen lovgivning. For eksempel vil bruk av motoriserte kjøretøyer i nasjonalparken være avhengig av både å ha tillatelse fra grunneier, kommunen etter motorferdselloven og fra forvaltningsmyndigheten etter

verneforskriften. Tiltak som forskriften ikke regulerer må fortsatt ha tillatelse etter gjeldende særlov.

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerding, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging boring, bryting av stein, mineraler og fossiler, fjerning av større stein og blokker, fjerning og ødeleggelse av biologisk og geologisk materiale i grotter, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

Det er heller ikke tillatt å utføre forundersøkelser for tekniske inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
- b) vedlikehold av stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.
- c) Oppsetting av midlertidige gjerder i landbruket og reindrifta som skal stå en sesong.
- d) Lagring av stolper og netting/duk i forbindelse med gjerding i jordbruk eller reindrift.

e) Vedlikehold av vei til Nordlund gård av Jarbrufjell i henhold til forvaltningsplan. Vedlikehold innebærer ikke opprustning til annen veiklasse.¹⁰

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging
- b) mindre utvidelse av bygninger, eller oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus/utedo¹¹
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) bygging av bruer og legging av klopper.
- e) oppsetting av skilt og merking av stier.
- f) ombygging og oppsetting av gjerder.
- g) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for utøvelse av reindrift.
- h) bruksendring av eksisterende bygninger.
- i) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
- j) oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs.
- k)¹² En viss opprusting av veien til Nordlund gård av Jarbrufjell.
- l)¹³ nødvendige tiltak og innretninger på privat grunn for utøvelse av tradisjonell landbruksdrift¹⁴

¹⁰ Arbeidsutvalget ønsket ikke at den siste setningen *vedlikehold innebærer ikke opprustning til annen veiklasse* skulle være med I arbeidsutvalgets alternative forslag tas dette punktet ut da det gjelder Gåsvatnan landskapsvernområde

¹¹ Arbeidsutvalget foreslår alternativ formulering: mindre utvidelse av bygninger i henhold til kommuneplanens arealdel eller oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus/utedo/naust til eksisterende hytter.

¹² I arbeidsutvalgets alternative forslag tas dette punktet ut da det gjelder Gåsvatnan landskapsvernområde

¹³ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas dette punktet ut da dette er noe som i dag gjelder i Gåsvatnan landskapsvernområde.

¹⁴ Her ønsker arbeidsutvalget et punkt m hvor forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppsetting av master for mobildekning

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Kommentarer til § 3 pkt 1

Punkt 1.1 Vern mot inngrep i landskapet

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep som endrer landskapet er i hovedregelen forbudt. Dette gjelder kun inngrep på overflaten. Det vil si at om man skal lage en tunnel under en nasjonalpark, vil ikke denne rammes av forskriften med mindre den fører til inngrep/forandringer på overflaten. Dette har for eksempel betydning for eventuell framtidig veiføring mellom Melfjordbotn og Straumdalen via Nordfjorden i Rødøy.

Opplistingen under pkt 1.1 skal være typiske eksempler på ulovlige inngrep. Den skal være så konkret som mulig og tilpasses det enkelte verneområde. At opplistingen ikke er uttømmende innebærer et forbud mot liknende inngrep eller tiltak. Formuleringen om fjerning eller ødeleggelse av inventaret i grotter er tatt inn i tråd tidligere forskrift, innspill fra Norsk Grotteforbund og på bakgrunn av at nasjonalparken har spesielt viktige karst og grottelokaliteter.

Punkt 1.2 bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for

Punktet gir generelle unntak. Disse skal beskrives og avgrenses presist. Det finnes en rekke eksempler på at "lovlige" tiltak gjennomført over en rekke år, samlet innebærer en uheldig påvirkning på landskapet, og denne typen tiltak skal ikke komme inn her.

I 1.2 a) og b) er det gitt åpning for vedlikehold av bygninger og stier, skilt og liknende. Videre er det presisert at vedlikehold ikke omfatter ombygginger og utvidelser av hytter. Dette må det søkes om, jf. 1.3 a). Vedlikehold av bygninger er altså tillatt. Arbeider som gjøres med sikte

på bruksendring krever imidlertid tillatelse etter verneforskriften. Bruksendring krever også ofte tillatelse etter plan- og bygningsloven. Med ombygging menes bygningsmessige endringer innenfor eksisterende grunnflate. Innvendig ombygging som ikke endrer bruken av bygningen er tillatt. Arbeider som gjøres med sikte på bruksendring krever imidlertid tillatelse etter verneforskriften. Bruksendring krever også ofte tillatelse etter plan- og bygningsloven.

Stier, skilt og liknende er gjennomgått i utarbeidelse av forvaltningsplan for nasjonalparken, det vises skisse til forvaltningsplan for nærmere beskrivelse av dette og hvilke krav som stilles, for eksempel ved vedlikehold av merking.

Punkt 1.2 c) og d) er lik bestemmelsene som ble vedtatt for Låhku nasjonalpark i 2012, men er altså et avvik fra malen. I eksisterende bestemmelsene for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er ikke dette tatt med, selv om det finnes en bestemmelse om vedlikehold av gjerder og andre innretninger til bruk for beiting. Vedlikehold er dekt opp av punkt 1.2 a) og gjelder både midlertidige og permanente gjerder. Punkt 1.2 c) og d) fanger derimot opp behov for å sette opp midlertidige gjerder, dvs som skal stå i en sesong, jf. reindriftsloven. Slike gjerder blir i dag satt opp, og settes i første rekke opp på snødekt mark. Fylkesmannen mener dette er akseptabelt i forhold til verneverdiene, og hensiktsmessig i forhold til reindrift at dette er unntatt fra bestemmelsene i verneforskriften. Slike gjerder tas ned etter bruk og lagring av stolper og netting/duk må skje forsvarlig dersom det ikke skal rammes av § 3 punkt 7 Forurensning i forskriften.

I punkt 1.2 er også tatt inn en bokstav e som åpner for vedlikehold av vei til Nordlund gård av Jarbruffjell i henhold til forvaltningsplan. Vedlikehold innebærer

ikke opprusting til annen veiklasse. Dette er tatt inn som følge av at liknende bestemmelser fantes i Gåsvatnan landskapsvernområde. Veien er per i dag opprustet noe siden vernevedtaket i 1989, men ikke stengt med bom slik forskriften forutsatte. Motorferdselen langs veien har økt noe, da det også er gitt tillatelser til motorferdsel langs denne traséen utover det som er motorferdsel til Jarbruffjell gård. Det er av hensyn til verneverdiene, landskap og friluftsliv ikke ønskelig at trafikken på veien skal øke utover dagens nivå. Det er derfor i forskriften presisert at den ikke kan rustes opp til annen veiklasse, det vises da til landbruksveinormalene. Dette punktet bidrar til å sikre mulighet for fortsatt drift og ivaretagelse av gården, innmarka og bygningene. Arbeidsutvalget har her et alternativt forslag der det ikke presiseres at vedlikehold ikke innebærer opprustning til annen veiklasse.

Punkt 1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

Dette er inngrep som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til, dette innebærer altså en søknadsplikt. Under dette punktet er det noen endringer i forhold til forskriftsmalen. Dette er tiltak som man ser at det er behov for, men som det samtidig er viktig å ha kontroll med. Etter søknad kan det gis tillatelse til ombygging, mindre utvidelser, gjenoppføring av bygninger etter brann eller naturskade og riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk. Det foreslås også å åpne for mindre utvidelser og oppføring av frittstående bygninger som kun skal benyttes til uthus/utedo. Arbeidsutvalget har alternative forslag til formulering av disse punktene.

Videre åpnes det for muligheter for oppsetting av skilt langs merka stier.

Av hensyn til reindrifta videreføres at det kan gis tillatelse til visse bygninger og anlegg som er nødvendig i næringsøyemed.

Videre kan det søkes om bruksendring av eksisterende bygninger. Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og samme bruk vil kunne tillates etter søknad.

Det er tatt inn et punkt om mulighet til å gi tillatelse til en viss opprusting av veien til Nordlund gård av Jarbruffjell, se også omtale av punkt 1.2 e. Formuleringen en viss opprusting er en videreføring fra forskriften for Gåsvatnan landskapsvernområde. Det kan ikke tillates opprusting til annen veistandard, for eksempel fra traktorvei til bilvei. Dette punktet vil innbefatte eventuelle situasjoner der det er behov for å gå ut over vanlig vedlikehold (som kan skje uten søknad), for eksempel etablering av nye stikkrenner eller liknende.

Siste punkt er også en videreføring fra landskapsvernområdene om at det kan gis tillatelse til nødvendige tiltak og innretninger på privat grunn for utøvelse av tradisjonell landbruksdrift. Dette kan for eksempel være saltslikkesteiner, gjerder eller liknende.

En vesensforskjell fra eksisterende forskrift er at forslaget ikke åpner for bygging av foreningshytter, altså det som ofte omtales som åpne hytter for allmennheten. Forslaget om denne innstramningen følger av at dette ikke er et punkt som finnes i dagens forskriftsmaler for nasjonalparker. Videre er det bygget et stort og godt hyttenett gjennom turistforeninger og jeger- og fiskerforeninger. I innspillene til oppstart kom det inn en del innspill på nye foreningshytter, naust og vindskydd. Arbeidsutvalget sluttet seg til bestemmelsene i malen på dette punktet ut fra at bygging av hytter er store inngrep med store følger for natur gjennom ferdsl

og forstyrrelse. Dersom dette blir stående vil det medføre at det ikke kan bygges nye foreningshytter i nasjonalparken, vedlikehold og mindre utvidelser av eksisterende hytter kan det gis tillatelse til, jf. omtale over.

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Særmerkte og dekorative trær, og hule trær og stammer ellers, som er med på å prege landskapet må ikke felles eller fjernes. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- a) beiting.
- b) skånsom bruk av trevirke til bålbrekking.
- c) plukking av bær og matsopp.
- d) plukking av vanlige planter til eget bruk.
- e)¹⁵ skjøtsel av innmark på Nordlund gård av Jarbruffjell, Jordbrua, Bredek, Stormdalen gård og Granneset
- f) uttak av plantefelt og skånsomt uttak av lauvtrevirke på privat grunn til eget bruk etter retningslinjer i forvaltningsplan.
- g) Uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken.¹⁶
- b) annet uttak av trevirke

2.4 Regulering av beiting:

¹⁵ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas stedsnavnene Jarbru og jordbrua ut da dette er områder som ligger i Gåsvatnan landskapsvernområde

¹⁶ Arbeidsutvalget ønsker at hogst av ved til hytter og gammer tilknyttet reindriftsnæring skal plasseres som punkt 2.2 bokstav h, altså at det ikke er søknadspliktig.

Direktoratet for naturforvaltning kan ved særskilt forskrift forby beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet.¹⁷

Kommentar § 3 punkt 2

I utgangspunktet er all vegetasjon, også døde busker og trær, fredet mot all skade og ødeleggelse.

Bruk av nasjonalparken til beite vil kunne fortsette som før med de begrensinger som finnes i annet lovverk og beiterettigheter etc. Dette reguleres ikke av verneforskriften. Eventuelle konflikter om beitebruk skal forsøkes løst i minnelighet. Det er i verneforskriften tatt inn en bestemmelse som åpner for at Miljødirektoratet ved særskilt forskrift skal kunne forby beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet. I de snart 25 år Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark har eksistert har Fylkesmannen ikke registrert store negative konsekvenser som følge av høyt beitetrykk. I de seinere år har Midtre Nordland Nasjonalparkstyre imidlertid registrert noe tråkkskader etter beite med storfe og det er anbefalt at beitetrykket vurderes for enkelte naturtyper. Paragraf 3, punkt 2.4 er tatt med som en siste sikkerhetsventil om det i fremtiden skulle bli overbeiting eller andre skader som ikke løses på andre måter. Bruk av denne paragrafen krever høring og er ikke noe som eventuelt vil bli innført uten forvarsel. Arbeidsutvalget foreslår at denne bestemmelsen tas ut av forskriften.

En generell fredning av plantelivet gjør at det må presiseres at det er tillatt å plukke bær, sopp mv. Dette imøtekommer også den spesifikke bestemmelsen i tidligere forskrifter om at det var lov «å plukke vanlige planter til pynt i hyttene».

Det foreslås åpnet for uttak av plantet gran og skånsomt uttak av lauvtrevirke til eget bruk på privat grunn etter retningslinjer

¹⁷ Arbeidsutvalgets alternative forslag er at 2.4 tas ut av forskriften

beskrevet i forvaltningsplan. Det er her viktig at forvaltningsplanen viser hvor det er plantet gran. Dette er en videreføring med en liten innstramming av bestemmelsene i verneforskriftene for landskapsvernområdene og en liberalisering av eksisterende verneforskrift for nasjonalparken. I forvaltningsplanen vil det gis føringer for hvor, når og hvordan det kan hogges, eventuell hogst som skal gjennomføres på andre måter trenger særskilt tillatelse.

Det er også foreslått en åpning for at uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander kan skje uten søknad.

Det foreslås at det kan gis dispensasjon for hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken. Hyttene ligger hovedsakelig i tre områder, og disse områdene er i ulik grad skogdekt. Pr. i dag hogges det såpass lite at det ikke er noen konflikt med verneverdiene, men om omfanget skulle øke mye kan det være aktuelt å sette strengere vilkår for hogsten. Dette foreslås derfor som søknadspliktig.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt. Direktoratet for naturforvaltning kan, ut fra verneformålet eller behovet for referanseområder der vanlig jakt ikke forekommer, bestemme at dyrelivet i hele eller bestemte soner av verneområdet skal være totalfredet mot slik jakt. Direktoratet for naturforvaltning kan på samme måte unnta enkelte arter fra vanlig jakt.

3.2 Bestemmelsen i pkt 3.1 er ikke til hinder for:

a) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

b) skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

a) utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.

Kommentar § 3 punkt 3

3.1. Vern av dyrelivet

Dette punktet følger for det meste standard forskrift. Alt dyreliv – også det som ikke dekkes av viltloven – er i utgangspunktet fredet i en nasjonalpark. I likhet med det som gjelder generelt, er det et forbud mot utsetting av dyr.

3.2 Bestemmelsen i pkt 3.1 er ikke til hinder for

Denne paragrafen betyr at fiske i ferskvann reguleres av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Lakse- og innlandsfiskekloven med underliggende forskrifter. Fiske i saltvann reguleres av havressursloven med underliggende forskrifter. For jakt er det nml, viltloven og havressursloven (sel) med underliggende forskrifter som er aktuelle. I tillegg er grunneiers rett til å tillate eller forby jakt og fiske i ferskvann på egen eiendom tilstede. Dette betyr i praksis at jakt og fiske vil kunne foregå på lik linje med det som gjelder utenfor verneområdet. Uttak av rovvilt vil også kunne foregå på lik linje med områder utenfor.

Forskriftsmalen inneholder et punkt hvor forvaltningsmyndigheten kan tillate kalking av vatn og elver som er nødvendig for å hindre at en art dør ut. I store deler av Saltfjellet-Svartisen er berggrunnen i hovedsak karbonatbergarter. Vi kan ikke se at kalking vil være et aktuelt skjøtselstiltak i området. Fylkesmannen foreslår derfor at denne bestemmelsen ikke tas inn i forskriften.

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til

Det foreslås at fisk fra lokale stammer kan settes ut etter dispensasjon der dette er gjort tidligere. I området har det vært satt ut fisk i svært mange vann tidligere. Bestemmelsen er tatt inn for å gi forvaltningsmyndigheten en viss kontroll med omfanget og hvor fisk settes ut. Det vil være aktuelt å gi flerårige dispensasjoner.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Kommentar

4.1 Det er aktuelt med særskilte bestemmelser om kulturminner i de fleste nasjonalparkene. Bestemmelsene om kulturminner endrer imidlertid ikke kulturminnemyndighetens ansvar for ivaretagelse av kulturminner. Ansvar for kulturminner er tillagt Riksantikvaren og regional kulturminnemyndighet ved fylkeskommunen eller Sametinget.

4.2 All skjøtsel og restaurering av kulturminner skal på forhånd være avklart med kulturminnemyndigheten. Restaurering eller skjøtsel skal ikke stride mot verneformålet.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner og tamrein

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til

fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 Sykling og organisert bruk av hest
Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Kommentar § 3 punkt 5 Ferdsel

Bestemmelsen for ferdsel i forslag til forskrift for nasjonalparken følger siste versjon av standard forskrift fra Miljødirektoratet.

Utgangspunktet er fri ferdsel i utmark. Restriksjoner på organisert ferdsel er tatt inn for å sikre en dialog mellom brukere og forvaltning og gi forvaltningsmyndigheten mulighet til å styre uheldig ferdsel slik at det ikke

oppstår konflikter i forhold til dyreliv, sårbar natur og kulturminner. For tilbydere av organiserte friluftaktiviteter oppfordres til kontakt med forvaltningen i forkant av aktiviteten slik at søknadsplikt kan avklares tidlig.

I St.prp. nr. 65 (2002-2003) ble det lagt til grunn at den opplevelsverdi urørt natur i våre fjellområder og nasjonalparker representerer, skal være grunnlag for økt turistmessig bruk og verdiskapning i fjellbygdene. Det vil innenfor rammene av verneforskriften være mulig å drive med ulike reiselivsrelaterte aktiviteter som guiding, fjellføring og annen organisert turvirksomhet. Dette uavhengig av om virksomheten er kommersiell eller ikke-kommersiell. Det avgjørende i forhold til verneforskriften er virksomhetens virkning på naturmiljøet.

Utviklingen viser at turoperatører kan utvikle reiselivstilbud som over tid kan bli en trussel mot verneverdiene. Kontroll med større arrangementer og noen former for organiserte turer kan derfor virke forebyggende mot slitasje/skade på vegetasjon eller forstyrrelse av dyreliv. Unødvendig regulering/kontroll skal unngås og faste arrangementer bør kunne få flerårige dispensasjoner hvis det ikke oppstår konflikter i forhold til naturmiljøet. Forvaltningsplanen skal avklare hvilke typer organisert ferdsel som krever særskilt tillatelse. Det er viktig at en sikrer dialog mellom forvaltningen og brukere for å unngå at aktiviteter kommer i konflikt med verneverdiene. Større arrangementer, konkurranser og jaktprøver er normalt aktiviteter som må omsøkes.

Gjennom arbeidet med forvaltningsplan må områdets sårbarhet, mulighetene for kanalisering av ferdsel, behov for tilrettelegging osv. vurderes

Punkt 5.3 Sykling og bruk av hest er aktiviteter som i en del terreng har

slitasjevirkning ut over de fleste andre ferdselsformer, det er derfor behov for å ha kontroll med hvor hest og sykkel benyttes. Med traseér menes stitraséer, løypetraséer og kjørespor.

Punkt 5.4 Denne bestemmelsen vil kun være aktuell innenfor et avgrenset område hvor ferdsel er en direkte trussel mot verneverdiene. Utarbeidelse og vedtakelse av slik forskrift følger forvaltningslovens bestemmelser. Det kan da tenkes regulering av ferdsel både i tid og rom, for eksempel finnes eksempler på vernede områder hvor det er ferdselsforbud i hekkeperioden for særlig sårbare arter.

Punkt 5.5 Dersom en sti eller løype har betydelig negative konsekvenser for naturmiljø, kulturminner eller annet, kan det kreves at denne legges om eller at merkingen fjernes. Denne bestemmelsen brukes bare unntaksvis, men for eksempel i Junkerdal nasjonalpark ble ei sti lagt om over en kortere strekning opp mot Solvågvatnet av hensyn til den svært sjeldne planten grønlandsstarr. Alt etter hvilken konflikt det er, kan det være snakk om omlegging over en kortere eller lengre strekning.

Punkt 5.6 Dette punktet følger standard forskrift.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

6.2 Bestemmelsen i pkt 6.1 er ikke til hinder for:

a) motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og

oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.

b) nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindrifftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.

c) motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe og tamrein i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

d) ferdsel med motordrevet båt på Nordfjorden

e) Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftanlegg. Ferdselen bør primært skje med beltekjøretøy på vinterføre. Traseer for slik kjøring fastsettes i forvaltningsplan, jf. § 5.

f) Motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten

g) Oppkjøring av skiløype til Reinhornrennet.

¹⁸

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

a) øvingskjøring for formål nevnt i pkt 6.2 a).

b) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med bufehold.

c) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3.

d) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.

e) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.

¹⁸ Arbeidsutvalget foreslo et alternativt punkt 6.2 h om bruk av motorbåt i reindrift

f) bruk av lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort.¹⁹

g) bruk av luftfartøy eller motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift.

h) motorferdsel på snødekt mark for varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan

i)²⁰ Nødvendig transport til fjellgården Nordlund av Jarbrufjell.

j)²¹ Oppkjøring av skiløype til Trollhaugan/Godhola.

²²

²³

For reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent distriktsplan etter reindrifftsloven slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

Kommentar § 3 punkt 6

Motorferdsel er et omstridt tema så vel i verneplanprosesser som i den generelle samfunnsdebatten.

Motorferdselregelverket er under revisjon, men verneforskriften vil likevel være styrende for hva som kan tillates i et verneområde. Verneforskriften kan ikke lempe på reglene i motorferdselloven, det er med andre ord ikke anledning til å ha et mer liberalt regelverk innenfor et verneområde enn utenfor. Det er hensynet

¹⁹ Arbeidsutvalgets alternative forslag er at beltekjøretøy erstattes med motorkjøretøy. Forskjellen er at det alternative forslaget åpner for bruk av motorkjøretøy uavhengig av belter eller ikke.

²⁰ I arbeidsutvalgets alternative forslag tas dette punktet ut da det gjelder Gåsvatnan landskapsvernområde

²¹ Arbeidsutvalget ønsker et alternativ der det åpnes for oppkjøring av skiløyper etter søknad uten henvisning til sted.

²² Arbeidsutvalgets alternative forslag innebærer et punkt 6.3 k nødvendig bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk

²³ Arbeidsutvalgets alternative forslag innebærer et punkt 6.3 l om utkjøring av åte

til verneverdiene og verneformålet som er førende for forskriftsutformingen.

Nasjonalparken opprettes med hjemmel i naturmangfoldlovens § 35 hvor det blant annet heter at Forskriften skal (...) sikre en uforstyrret opplevelse av naturen. I odelstingsproposisjon nr 52 (2008-2009) er dette utdypet, her heter det at dette har sammenheng med at opplevelsesverdien ofte er en viktig verneverdi i nasjonalparker. Til opplevelsesverdien hører ikke bare synsinntrykkene, men også opplevelsen av stillhet og naturens lukter og lyder. Bestemmelsen innebærer bl.a. at virksomhet som medfører støy, f.eks. motorferdsel, bør forbys i den grad den kan redusere opplevelsesverdien. Motorferdselen skal fortsatt reguleres strengt i nasjonalparkene.

I henhold til motorferdselloven er motorferdsel i utmark og vassdrag ikke tillatt med mindre annet følger av loven eller vedtak med hjemmel i loven. I verneområder er det spesielle forhold som gjør seg gjeldende. Hensynet til dyrelivet, stillhet, friluftslivet og urørte områder innebærer blant annet at motorisert ferdsel i utgangspunktet er forbudt innenfor nasjonalparker, jf punkt 6.1, og at det bare i særlige tilfeller det skal kunne gis dispensasjon for kjøring. Det er særlig problematisk når det er snakk om barmarkskjøring som skaper stor naturslitasje.

Forskriftsmalen for utarbeiding av forskrifter for verneområder etter naturmangfoldloven legger derfor opp til at det i utgangspunktet er et totalforbud mot motorisert ferdsel, jf § 3 punkt 6.1. Verneområdene har stor verdi for friluftslivet. Det er viktig at det finnes områder tilgjengelig for friluftslivet der motorisert ferdsel er begrenset. Som det framgår av blant annet Stortingsmelding 39 (2000-2001) «Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet» er dette kvaliteter som

er i ferd med å forsvinne. I kap 9 i nevnte stortingsmelding heter det blant annet at «når bruk av motorkøretøy i utmark likevel må karakteriserast som ein stor miljøtrussel, er dette eit resultat av den samla verknaden av barmarkskjøring og snøscooterkjøring til fritidsbruk. (...) Norsk natur er ikkje lenger ein fristad der ein kan vente å finne ro og stille, og søkje rekreasjon frå støy og mas i kvardagen. Kvardagen er i ferd med å flytte inn i fjellet. Dette er særleg ottefullt når ein ser det i forhold til at ro og fred er dei kvalitetane ved friluftslivet som utøvarane legg mest vekt på. (...) Motorferdsla er negativ også av omsyn til dyrelivet. Terrengekøretøy har stor aksjonsradius. Område som før var vanskelege å nå blir i dag lett tilgjengelege for jakt, fiske og generell forstyrning. Dyr har ikkje høve til å trekkje seg unna for å vere i fred i sårbare periodar. Dette verkar negativt inn mellom anna på reproduksjonen av sårbare arter.»

Generelt er store deler av fjellområdene våre altså belastet med støy og motorisert ferdsel. Samtidig er motorisert ferdsel noe som kan bidra til at personer med funksjonshindring kan ta seg ut i terrenget, bedre tilrettelegging gjennom enklere merking av og oppkjøring av løyper, transport av nødvendig varer og utstyr til hytter og lignende.

Reindrifta har også behov for kjøring på snødekt mark og barmark i forbindelse med reindrift. Omfanget av denne kjøringen vil variere mellom år avhengig av bruken av området. Verneforskriften regulerer reindrifas bruk av motoriserte kjøretøyer innenfor det verna området. Dette er i tråd med reindriftslovens § 23. Denne paragrafen gir i utgangspunktet den den som utøver reindrift adgang til bruk av nødvendige fremkomst- og transportmidler i samsvar med distriktsplan, jf. lovens § 62. Men det heter videre at «(...) Motorisert ferdsel eller flyging inn i område fredet i

medhold av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern¹ skal foregå i samsvar med fastsatte forskrifter om vern(...))»

Punkt 6.1 Forbud mot motorferdsel

Bestemmelsen følger forskriftsmalen. All motorferdsel på land, i ferskvatn og i lufta under 300 meter fra bakken er i utgangspunktet forbudt.

Formuleringen om at «Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer» er en videreføring fra eksisterende forskrift for Saltfjellet-Svartisen og landskapsvernområdene. Dette er en viktig presisering da det først og fremst er støyen i seg selv som er den påvirkningen som ønskes regulert, og ikke om det faktisk foregår landing eller ikke. Landing vil i mange tilfeller i seg selv påføre liten skade.

Punkt 6.2 Bestemmelsen i pkt 6.1 er ikke til hinder for:

Av hensynet til naturmiljø og friluftslivet er det generelt et behov for å regulere bruken av motorkjøretøy i en nasjonalpark strengere enn det som følger av motorferdselloven. Det er likevel behov for visse unntak.

Punkt 6.2 følger i hovedsak forskriftsmalen og det er gitt direkte unntak for viktige kontroll-, forvaltnings- og redningsoppdrag. Dette punktet omfatter ikke øvelseskjøring for slike formål, dette må det søkes om særskilt i henhold til punkt 6.3 a). Videre kan reindrifta bruke snøskuter på vinterføre. For hjelpere til reindrifta anses ikke SMS som tilstrekkelig dokumentasjon/avtale for at kjøring skal være lovlig. Det er også åpnet for nødvendig motorferdsel i forbindelse med transport av syke/skadde bufe/tamrein i medhold av dyrevernloven.

Ferdsel med båt på sjøen er normalt ikke regulert gjennom verneforskrifter, og det legges ikke opp til det her heller. Bruk av båt i Nordfjorden vil derfor kunne foregå som før. Videre kan beltekjøretøy på vinterføre benyttes i forbindelse med reindrift og drift og vedlikehold av energi og kraftanlegg. På Saltfjellet vil dette gjelde noen traseer som det kan være behov for å benytte for å nå fram til anlegg utenfor nasjonalparken.

I arbeidsutvalgets alternative forslag foreslås at bruk av motorbåt i forbindelse med reindrift skal være unntatt søknadsplikt.

Punkt 6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Punkt 6.3 er en opplisting av tilfeller der forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse etter søknad.

Bestemmelsen i punkt 6.3 a) følger forskriftsmalen. Dette punktet fantes ikke i eksisterende forskrift for Saltfjellet-Svartisen, men det var likevel gitt tillatelser etter den generelle unntaksparagrafen for slik øvingskjøring/kjentmannskjøring langs noen traséer. Disse tillatelsene har vært svært omdiskutert i media, det foreligger nå sentrale retningslinjer for behandling av slike søknader sendt ut av Miljøverndepartementet i 2013. Disse vil ligge til grunn for behandling etter 6.3 a).

6.3 b) vil kunne fange opp eventuelle behov, for eksempel utkjøring av gjerdemateriell, saltslikkesteiner etc. Det er ikke tenkt at denne paragrafen skal brukes til for eksempel å leite etter sau på høsten.

I forbindelse med vedhogst vil det kunne være behov for transport på vinterføre, jf. punkt 6.3 c). Det samme gjelder i forhold til varer, utstyr og materialer til hytter,

punkt 6.3 d) og e). Her er forslaget til forskrift endret fra dagens forskrifter da det foreslås at bruk av snøskuter tillates hele vinteren i stedet for bare i perioden mars-april. Det kan være aktuelt å gi flerårige dispensasjoner, og lengden på dette vil avklares i forvaltningsplanen. Et begrenset antall turer til hver hytte vurderes ikke å komme i nevneverdig konflikt med de beskrevne verneverdiene. Dagens praksis i verneområder i Nordland er at forvaltningsmyndigheten gir dispensasjon til inntil seks turer pr. private hytte pr. sesong for nødvendig frakt av varer og utstyr. Bruk av snøskuter krever også tillatelse fra kommunen etter motorferdselloven og fra grunneier. Innspillene i prosessen er at 6 turer er for lite da det er vanskelig terreng å ta seg fram i og store avstander.

Dispensasjoner omfatter vanligvis ikke bruk av følgeskuter. Det er generelt ikke grunnlag for å gi tillatelse til bruk av dette.

I samband med storviltjakt kan det være behov for uttransport av slakt. Forslaget i punkt 6.3 f) er i tråd med forskriftsmalen. Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt storvilt er tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til. Hva slags kjøretøy som har så lavt marktrykk at de kan brukes til å frakte storvilt foreslås avklart i forvaltningsplanen. Traseer for slik transport og om det skal være områder der slik transport bør unngås er foreslått i utkast til forvaltningsplan. Arbeidsutvalget har her forslag til alternativ formulering der det ikke begrenses til beltekjøretøy, men til lett motorkjøretøy generelt.

Reindrifta er avhengig av en viss bruk av barmarkskjøretøy. Samtidig er det klart at verneverdiene på Saltfjellet er knyttet til geologi, landskap og naturtyper med vegetasjon som kan ta skade av barmarkskjøring. Videre er det behov for

bruk av luftfartøy, det kan være helikopter eller mikrofly, i utøvelsen av reindrifta. I punkt 6.3. g) foreslås derfor at det kan gis dispensasjon for bruk av luftfartøy og motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift i henhold til forvaltningsplan. Det er viktig at forvaltningsmyndigheten har kontroll med barmarkskjøring og det tas sikte på at dette avklares gjennom forvaltningsplan for nasjonalparken og driftsplan for reinbeitedistriktet. Det legges opp til at det slik kan gis flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent driftsplan etter reindriftsloven slik at næringa kan utøves på en tilfredsstillende måte.

Punkt 6.3 i) åpner for at det kan gis dispensasjon for bruk av motorkjøretøy for transport til fjellgården Nordlund av Jarbruffjell. Dette er en videreføring fra dagens verneforskrifter, og gjelder for drift av gården.

Det kan oppstå tilfeller der det søkes om persontransport til private hytter for familiemedlemmer som har varig bevegelseshemming. Som varig forflytningshemmet regnes den som ved legeerklæring kan dokumentere at han eller hun på grunn av medfødte fysiske problem, sykdom eller alvorlige skader, fysisk er ute av stand til å forflytte seg utenfor vei, og at dette ikke er en forbigående tilstand. Personer som på grunn av alder eller midlertidig sykdom er forflytningshemmet omfattes ikke av reglen. Fylkesmannen er av den oppfatning at det bør kunne åpnes for en slik begrenset transport etter søknad, og dette er tatt i punkt 6.3 h.

Arbeidsutvalget har forslag til flere tillegg i 6.3. Se kommentarer i kap 4.2.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt, samt lagring av materialer og gjerdeutstyr o.l. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Bruk av sand og liknende til snøsmelting.

7.3 Støy

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly, motordrevet isbor o.l. er forbudt.

Kommentar § 3 punkt 7 Forurensning

Punkt 7.1 forbud mot forurensning

Forurensningsloven gjelder på lik linje i nasjonalparken som ellers. Bestemmelsen går ikke ut over det som ligger i den, men er en presisering av det forbudet som gjelder generelt. Hovedregelen er at avfall skal tas med ut av området. I noen tilfeller kan det likevel være hensiktsmessig at noe avfall brennes for å redusere transportbehovet. Brenning av avfall krever normalt tillatelse etter forurensningsloven. Materialer, gjerdeutstyr o.l. som blir henlagt utendørs f.eks. etter byggarbeider, må transporteres ut av området.

7.2 Det kan gis tillatelse til bruk av sand og jord mv. til snøsmelting. Bestemmelsen åpner ikke for bruk av kalk. Dette er for å åpne for slik bruk når det er nødvendig i forbindelse med for eksempel gjerder i reindrifta.

7.3 Punktet om forbud mot unødvendig støy er i tråd med forskriftsmalen og bygger på samme grunnlag som nevnt i kommentar til punkt 6.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom

sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Kommentar § 4

Punktet er likt med naturmangfoldlovens § 48, og det kan på dette punktet ikke utformes alternative formuleringer.

I forarbeidene til loven heter det blant annet i ot.prp. 52 (2008-2009) kap 11.8.14.4 heter det blant annet at (...) en generell dispensasjonsbestemmelse skal være en sikkerhetsventil for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som man ikke kunne forutse på vernetidspunktet. Departementet ser det som vesentlig at en dispensasjonsadgang ikke blir brukt til å uthule vernet. Den skal i første rekke kunne anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Det foreligger egne retningslinjer for behandling av saker etter § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

Kommentar § 5

Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Dersom det er utarbeidet en skjøtelsesplan for området, skal denne inngå i forvaltningsplanen. Forvaltningsplaner skal vise hvordan forskriftene skal praktiseres og være et hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheten i den daglige forvaltningen av verneområdet. Målsettingen er å kunne styre aktiviteter/virksomhet innenfor et verneområde slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter mellom ulike brukerinteresser. De retningslinjer som trekkes opp i en forvaltningsplan må ligge innenfor rammen av forskriftene.

Forvaltningsplaner skal rulleres med jevne mellomrom, og/eller etter behov. En plan skal rulleres minst hvert 10 år. Midtre Nordland Nasjonalparkstyre har utarbeidet en skisse til forvaltningsplan som følger dette verneforslaget.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Kommentar § 6

Hjemmel for skjøtsel av verneområder følger av naturmangfoldloven § 47. Det følger av denne bestemmelsen at skjøtselstiltak er tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Eier eller rettighetshaver skal så vidt mulig varsles om skjøtselstiltak på forhånd, og økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Beslutning om iverksetting av tiltak er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Miljøverndepartementet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

Kommentar § 7

Forvaltningsmyndighet for et verneområde innebærer ansvar for å sikre en utvikling i

tråd med verneformålet.

Forvaltningsmyndigheten har som oppgaver å behandle søknader om dispensasjoner, utarbeide forvaltningsplaner, organisere oppsyn i samråd med SNO, vurdere skjøtselstiltak, samarbeide med andre myndigheter, lag og organisasjoner og holde kontakt med eventuelt rådgivende utvalg.

I dag er Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvaltningsmyndighet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat, mens Fylkesmannen i Nordland forvalter Blakkådalen, Dypen, Fisktjørna og Semska-Stødi naturreservater.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

Kommentar § 8

Et rådgivende utvalg skal bistå forvaltningsmyndigheten med råd og uttalelser i aktuelle forvaltningsspørsmål. Sammensetningen av slike råd må vurderes bl.a. ut fra brukerinteressene og forvaltningsmessige utfordringer. I samiske områder skal samiske interesser være representert i rådgivende utvalg. Rådgivende utvalg bør som hovedregel oppnevnes for hele verneområdet.

Det er i dag opprettet et rådgivende utvalg av Midtre Nordland nasjonalparkstyre.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift (...)

Kommentar § 9

Ikrafttredelse av forskriften vil normalt være dato for vernevedtaket, dvs. når vedtaket blir truffet av regjeringen ved kgl. res. Dersom tidligere forskrift skal

oppheves, angis ”Fra samme tidspunkt oppheves forskrift [dato] nr... om... ”.

4.2 Arbeidsutvalgets forslag

4.2.1 Arbeidsutvalgets alternative forslag til forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

Arbeidsutvalget har et hovedalternativ som innebærer at Saltfjellet landskapsvernområde og Gåsvatnan landskapsvernområde består. § 1 formålsparagrafen vil endres som beskrevet i fotnotene i kap 4.1 slik at områder eller spesifikke verdier som ligger i landskapsvernområdene ikke omtales i verneforskriften. Fotnotene i kap 4.1 beskriver videre endringer som arbeidsutvalget ønsker på enkeltpunkter. I dette kapitlet gjengis arbeidsutvalgets forslag til verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark forutsatt at Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder består, men at grensene endres slik som foreslått i kap 3,2. For å lette forståelsen er de punkter i forskriften der det er avvik fra Fylkesmannens forslag markert med understreking.

Fastsatt ved kongelig resolusjon
.....med hjemmel i lov 19. juni
2009 nr. 100 om forvaltning av naturens
mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. §
35 og § 62. Fremmet av
Miljøverndepartementet

§ 1. Formål

Formålet med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og vakkert naturområde som inneholder særegne og representative økosystemer og landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

Nasjonalparken skal sikre variasjonsbredden av naturtyper og landskap i et naturgeografisk sentralt område der variasjonene i naturforholdene er særlig markert og verdifull. Her finnes nord- og sørgrensen for en rekke arter. Området er rikt på botanisk interessante arter, og er også et kjerneområde for den norske fjellrevbestanden.

Saltfjellet-Svartisen ivaretar større intakte økosystemer som den meget produktive Stormdalen, de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi. Landskapet er variert og storslått og nasjonalparken sikrer områder fra fjord til fjell i Nordfjorden, og fra kyst til innland. Nasjonalparken skal også sikre et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, interessante avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger.

Saltfjellet – Svartisen skal også bidra til å sikre deler av kjerneområdet for norske grotte og karst-forekomster, herunder Pikhågan, Jordtullasystemet og Marmorslottet.

I tillegg skal nasjonalparken sammen med Melfjorden landskapsvernområde, Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde, Fisktjørna og Dypen naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom

utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Privat: 27/1, 27/3, 27/4, 27/5, 27/28, 29/8, 34/1, 34/2, 34/3, 34/5, 34/6, 37/1, 37/10, 38/1

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca 2201 km², hvorav ca 6 km² er sjøareal.

Kommentar § 1

*For kommentarer vises til kap 4.1
Forskjellen er at omtale av områder som ligger i Gåsvatnan eller Saltfjellet landskapsvernområde er tatt ut.*

Grensene for nasjonalparken fremgår av vedlagte kart i målestokk, datert Miljøverndepartementet.....20..... De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

§ 2. Geografisk avgrensning

Nasjonalparken berører følgende gnr/bnr:

Beiarn kommune:

Statsgrunn: 68/1, 69/1, 70/1, 71/1, 72/1,
Privat: 19/1, 19/2, 55/7

Verneforskriften med kart oppbevares i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner, hos Fylkesmannen i Nordland, i Miljødirektoratet og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

Bodø kommune:

Statsgrunn: 246/1
Private: 246/2, 246/3, 246/4,
Uregistrert jordsameie på gnr 283 og 220

Kommentar § 2

For kommentar vises til kap 4.1.

Meløy kommune:

Stat: 90/1
Privat: 20/4, 20/6, 20/8, 20/13
uregistrert jordsameie på gnr 19

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

Rana kommune:

Stat: 75/1, 78/2, 121/1, 147/17, 147/18, 147/19
Privat: 78/1, 103/1, 103/2, 104/1, 104/2, 105/1, 105/2, 105/4, 105/6, 106/1, 123/2, 123/3

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerdning, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging boring, bryting av stein, mineraler og fossiler, fjerning av større stein og blokker, fjerning og ødeleggelse av biologisk og geologisk materiale i grotter, mineraler eller fossiler,

Rødøy kommune:

Stat: 99/1,
Privat: 25/2, 25/12, 25/15, 26/1, 26/2, 26/5
Uregistrert jordsameie på gnr 25
Uregistrert jordsameie på gnr 26

Saltdal kommune:

Stat: 75/1, 76/1, 77/1, 78/1

drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

Det er heller ikke tillatt å utføre forundersøkelser for tekniske inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
- b) vedlikehold av stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.
- c) Oppsetting av midlertidige gjerder i landbruket og reindrifta som skal stå en sesong.
- d) Lagring av stolper og netting/duk i forbindelse med gjerding i jordbruk eller reindrift.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging
- b) mindre utvidelse av bygninger i henhold til kommuneplanens arealdel, eller oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus/utedo/naust til eksisterende hytter
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) bygging av bruer og legging av klopper.
- e) oppsetting av skilt og merking av stier.
- f) ombygging og oppsetting av gjerder.
- g) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for utøvelse av reindrift.
- h) bruksendring av eksisterende bygninger.

- i) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
- j) oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs.
- l) oppsetting av master for mobildekning

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Kommentar § 4 punkt 1

Se også kap 4.1. Arbeidsutvalget foreslår at punkt 1.3 b) kobles opp mot kommuneplanens arealdel. Det vil si at det er aktuell kommuneplan som vil være førende for hvor mye hyttene kan utvides. Dette ut fra en argumentasjon om at det er urettferdig for eiere av hytter innenfor et verneområde at de ikke har samme mulighet til utvidelse som de som har hytter utenfor et verneområde. Videre i samme bokstav foreslår arbeidsutvalget at det også skal tillates oppsett av naust til eksisterende hytter ut fra at noen hytter ikke har naust og at de derfor burde få lov til det. Statskog som grunneier er av den oppfatning at det ikke er en selvfølge at det innvilges nausttomt til alle hytter.

Arbeidsutvalget ønsker også et punkt 1.3 l) som gir mulighet for å tillate oppsett av master for mobildekning. Dette er begrunnet i at området mangler mobildekning (GSM-nettet) og at det vil være hensiktsmessig for å ivareta reindriftas HMS at det gis mobildekning. Det ble likevel i arbeidsutvalget påpekt at det nå tilbys gode mobiltjenester over det gamle NMT-nettet som gir betydelig bedre dekning enn GSM-nettet.

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Særmerkete og dekorative trær, og hule trær

og stammer ellers, som er med på å prege landskapet må ikke felles eller fjernes. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- a) beiting.
- b) skånsom bruk av trevirke til bålbrekking.
- c) plukking av bær og matsopp.
- d) plukking av vanlige planter til eget bruk.
- e) skjøtsel av innmark på Bredek, Stormdalen gård og Granneset
- f) uttak av plantefelt og skånsomt uttak av lauvtrevirke på privat grunn til eget bruk etter retningslinjer i forvaltningsplan.
- g) Uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander.
- h) hogst av ved til hytter og gammer tilknyttet reindriftsnæring

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken.
- b) annet uttak av trevirke

Kommentar § 4 punkt 2

Arbeidsutvalget foreslår at hogst av ved til hytter og gammer tilknyttet reindrift ikke skal være søknadspliktig. Dette vil være en liberalisering i forhold til eksisterende forskrift for nasjonalparken. Hogst av ved til andre hytter og gammer i nasjonalparken skal fortsatt være søknadspliktig.

Arbeidsutvalget foreslår at punktet om mulighet for å forby beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet ved særskilt forskrift ikke tas med. Dette vil gjøre at forvaltningsmyndigheten ikke har mulighet til å regulere beite gjennom verneforskriften dersom det skulle vise seg nødvendig av hensyn til verneverdiene. Eventuelle tiltak mot slik beiting må da skje gjennom god vilje fra beitebruker eller

eventuelt gjennom annet lovverk i landbruk eller reindrift.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt. Direktoratet for naturforvaltning kan, ut fra verneformålet eller behovet for referanseområder der vanlig jakt ikke forekommer, bestemme at dyrelivet i hele eller bestemte soner av verneområdet skal være totalfredet mot slik jakt. Direktoratet for naturforvaltning kan på samme måte unnta enkelte arter fra vanlig jakt.

3.2 Bestemmelsen i pkt 3.1 er ikke til hinder for:

- a) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.

Kommentar § 3 punkt 3

Punkt 3 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Kommentar § 3 punkt 4

Punkt 4 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

5. Ferdsl

5.1 Generelt om ferdsl

All ferdsl skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner og tamrein

5.2 Organisert ferdsl

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsl og ferdslsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 Sykling og organisert bruk av hest

Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

5.4 Regulering av ferdsl

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsl som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsl

Reglene i punkt 5 gjelder ikke ferdsl ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med

ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Kommentar § 3 punkt 5

Punkt 5 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

6. Motorferdsl

6.1 Forbud mot motorferdsl

Motorferdsl til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

6.2 Bestemmelsen i pkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsl ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.
- c) motorferdsl for uttransport av syke/skadde bufe og tamrein i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- d) ferdsl med motordrevet båt på Nordfjorden
- e) Nødvendig motorisert ferdsl i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftanlegg. Ferdslen bør primært skje med beltekjøretøy på

vinterføre. Traseer for slik kjøring fastsettes i forvaltningsplan, jf. § 5.
f) Motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten
h) bruk av motorbåt i reindrift

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring for formål nevnt i pkt 6.2 a).
- b) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med bufehold.
- c) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3.
- d) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.
- e) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggarbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) bruk av lett terrenggående motorkjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort.
- g) bruk av luftfartøy eller motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift.
- h) motorferdsel på snødekt mark for varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan
- j) Oppkjøring av skiløyper
- k) nødvendig bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk
- l) utkjøring av åte

For reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent distriktsplan etter reindriftsloven slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

Kommentar § 3 punkt 6

For kommentarer til de punktene der Fylkesmannen og arbeidsutvalget har felles forslag vises til kap 4.1.

Arbeidsutvalget foreslår at bruk av motorbåt i reindrift skal være unntatt søknadsplikt, altså plassert under pkt 6.2. dette med begrunnelse at det vil være uheniktsmessig for reindriften å måtte dra ned fra fjellet for å søke om dette ved behov.

I pkt 6.3 f foreslår arbeidsutvalget å endre fra lett beltekjøretøy til lett motorkjøretøy. Dette vil medføre at det kan gis tillatelse for bruk av ATV eller liknende også uten belter for frakt av felt elg eller hjort.

Arbeidsutvalget foreslår også at det skal gis mulighet for å tillate oppkjøring av skiløyper. Fylkesmannens forslag er at de løyper som har tradisjon for preparering nevnes med navn i forskriften, dette er Reinhornrennet i Beiarn og løype til Godhøla i Saltdal. Fylkesmannen er skeptisk til en generell mulighet for preparering da det, etter Fylkesmannens vurdering, innebærer en uthuling av naturmangfoldlovens ordlyd i § 35 om at det er (...) naturområder (...) som kan vernes som nasjonalpark. Preparering av løyper er i denne sammenheng sidestilt med idrettsanlegg. Arbeidsutvalget mener en generell åpning for oppkjøring av løyper gir en fleksibilitet og mulighet for framtidige ønsker om oppkjørte løyper. Og argumenterer med at preparering av løyper er positivt for folkehelse og mulighet for skigåing.

Arbeidsutvalget ønsker også at det skal kunne gis tillatelse til bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk. Eksisterende veier må defineres i forvaltningsplan. Fylkesmannen mener det ikke finnes traséer som kan defineres som veier innenfor dagens nasjonalpark.

Arbeidsutvalget ønsker også at det skal kunne gis tillatelse til utkjøring av åte. Dette er aktuelt i forbindelse med jakt på rovvilt.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt, samt lagring av materialer og gjerdeutstyr o.l. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Bruk av sand og liknende til snøsmelting.

7.3 Støy

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly, motordrevet isbor o.l. er forbudt.

Kommentar § 3 punkt 7

Punkt 7 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Kommentar § 4

§ 4 følger direkte av naturmangfoldloven og kan ikke utformes på annen måte.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

Kommentar § 5

§5 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Kommentar § 6

§ 6 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Miljøverndepartementet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

Kommentar § 7

§ 7 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

Kommentar § 8

§ 8 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Kommentar § 9

§ 9 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

4.2.2 Arbeidsutvalgets forslag til revidert forskrift for Saltfjellet landskapsvernområde

Dette kapitlet gjengir forslag til forskrift for Saltfjellet landskapsvernområde. Arbeidsutvalget forutsetter at grensene endres som foreslått i kap. 3 og at Semska-Stødi naturreservat oppheves og innlemmes i landskapsvernet.

Forskrift om vern av Saltfjellet landskapsvernområde i Rana og Saltdal kommuner i Nordland fylke

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970, nr. 63, § 5, jf. § 6 og § 21, § 22 og § 23, er et område i Saltdal og Rana kommuner, Nordland fylke, vernet som landskapsvernområde ved kgl.res. av 8. september 1989 under betegnelsen Saltfjellet landskapsvernområde. Ved kongelig resolusjon av.....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf § 36 og § 62 er det fastsatt endrede verneforskrifter. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Saltfjellet landskapsvernområde er å ta vare på et egenartet natur- og kulturlandskap av stor naturhistorisk, økologisk, kulturell og opplevelsesmessig verdi, og som er identitetsskapende.

Videre er formålet med vernet å:

- ta vare på et stort høyfjellsområde med særlig stor kvartærgeologisk verdi knyttet til avsetninger dannet i slutten av siste istid.
- Å ta vare på og opprettholde et kjerneområde for den norske fjellrevbestanden.

- Å ta vare på et identitetsskapende landskap preget av mange samiske og andre kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I tillegg skal landskapsvernområde sammen med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Melfjorden landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen og Fisktjørna naturreservater bidra til å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunlaget.

Kommentar § 1 Formål

Formålet er utformet i tråd med naturmangfoldloven og eksisterende beskrivelse av formålet med vernet av Saltfjellet landskapsvernområde. Videre er forarbeidene fra 80-tallet og ny kunnskap siden den gang benyttet for å presisere begrunnelsen for vernet i forskriften.

Kulturlandskap er nevnt da deler av området kan betraktes som et samisk kulturlandskap i og med den langvarige bruken og de mange kulturminnene. Området som strekker seg omtrent fra Lønsdal til Bolna, jf. kulturminneregistreringene, har stor tidsdybde og var det området der de ulike delene av reindrifta ble samlet under trekket. At begrepet kulturell verdi er brukt knyttes også til alle kulturminnene i området, både samiske kulturminner og andre, spesielt knyttet til andre verdenskrig og ferdsløp over Saltfjellet og bygging av jernbane og vei. En stor del av

kulturminnene vil bli liggende i korridoren langs E6 og jernbanen som foreslås å ikke inngå i landskapsvernet. Vi mener likevel det er riktig å ta med disse begrepene i formålsteksten da de er viktige grunner til at området ble vernet.

Videre er identitetsskapende brukt da Saltfjellet er et område som det knytter seg sterkt identitetsskapende holdninger til både for den samiske og ikke-samiske befolkningen på begge sider av Saltfjellet.

Begrepene naturhistorisk og økologisk verdi knyttes både til Saltfjellets viktige funksjon som spredningsbarriere sør-nord i landet. Saltfjellet utgjør i mange henseender nord eller sørgrense for arter, og har hatt stor betydning for artssammensetningen og de økologiske forhold i landet. Videre innvirker fjellområdet på klimatiske forhold som har stor betydning som økologisk faktor. Kvartærgeologien i området er av nasjonal naturhistorisk interesse med store løsmasseavsetninger som forteller om avsmeltningen i siste istid. At området er et av få kjerneområder for fjellreven gjør også området særlig interessant, og er derfor nevnt spesifikt.

Saltfjellet landskapsvernområde er et mye brukt friluftsområde. Området er særlig brukt til fotturer, jakt og fiske. Jeger- og fiskerforeningen har hytte i området og det er merkede stier. I tillegg finnes det noen private hytter. Det tas derfor med i formålsbestemmelsen at området skal kunne brukes til friluftsliv.

Saltfjellet landskapsvernområde er et sentralt område for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Formulering "Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget tas derfor med for å presisere at ivaretagelse av natur og landskap i området også er viktig for den samiske reindriften og at reindrift skal kunne utøves i området.

Totalt sett er formålet endret fra eksisterende forskrift, men innholdet er i hovedsak det samme, bare mer spesifisert i nytt forslag. Det betyr ikke at de verneverdier som ikke er nevnt i formålet ikke skal tas hensyn til eller at de som er nevnt er de som til enhver tid har størst verdi, men en slik spesifisering av formålet gjør det enklere å forstå hvorfor området er vernet og hvilke verdier som på vernetidspunktet hadde særlig stor vekt for valg av verneform, avgrensning og restriksjonsnivå.

§ 2. Geografisk avgrensning

Landskapsvernområdet berører følgende gnr/bnr:

Saltdal kommune:

Stat: 70/1, 72/1, 73/1, 74/1, 75/1, 76/1, 76/2

Privat: 38/1, 73/5, 73/6

Rana kommune:

Stat: 147/15, 147/17

Landskapsvernområdet dekker et totalareal på ca 505 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk 1:50 000 datert

.....Miljøverndepartementet,.....
20.....De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes

Verneforskriften med kart oppbevares i Rana og Saltdal kommuner, hos Fylkesmannen i Nordland, i Miljødirektoratet og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 3. Vernebestemmelser

I landskapsvernområdet må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede

landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

1. Landskapet

1.1 Inngrep i landskapet

1.1 Med de unntak som følger av forskriften pkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter herunder vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, vassdragsregulering, opplag av båter, graving, påfylling av masse, sprenging, boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering, annen form for tørlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende. Det er heller ikke tillatt å utføre forundersøkelser for tekniske inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.
- b) vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.
- c) midlertidige gjerder i landbruk og reindrift.
- d) drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
- e) oppgradering/fornyelse av kraftanlegg og kraftlinjer for heving av spenningsnivå

og øking av linjetverrsnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

f) Særmerkte og dekorative trær og hule trær og stammer ellers, som er med på å prege landskapet må ikke felles eller fjernes. Treslagsskifte er ikke tillatt.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging
- b) utvidelse av bygninger i tråd med kommuneplanens arealdel, eller oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus/utedo/naust til eksisterende hytter
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige for utøvelse av reindrift.
- e) bygging av bruer og legging av klopper.
- f) oppsetting av skilt og merking av stier.
- g) oppgradering/fornyelse av kraftanlegg og kraftlinjer som ikke faller inn underpkt. 1.2 g).
- h) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet,

Kommentar § 3 punkt 1

Opplistingen av eksempler på lovlige tiltak følger forskriftsmalen med unntak av at oppdrettsanlegg som eksempel på ulovlige tiltak er tatt ut da det ikke er sjøareal i området. Siste setning under punkt 1.1 er en videreføring fra eksisterende vern som kan være en god presisering i forhold til å sikre blant annet fjellreven mot uønsket/unødvendig forstyrrelse.

Eksisterende forskrift punkt 10 er formulert slik «Oppsetting av foreløpig og eller transportable konstruksjoner eller anlegg,

inkludert campingvogner, salgsbuer, skur, opplag eller lignende er bare tillatt i de områder som er avsatt til slike formål.» Denne bestemmelsen videreføres ikke da det er tatt ut areal rundt E6 og jernbane.

Videre videreføres ikke punkt V pkt 1.1 om at «følgende er unntatt fra bestemmelsene: Trafikk med jernbane eller på riksveg (E6), eller anleggstrafikk langs vei og jernbane i forbindelse med drift og vedlikehold av disse.» Dette fordi det foreslås en grenseendring som holder hele E6 og jernbane utenfor, og også de arealer som er nødvendige for drift og vedlikehold.

Se ellers også kommentarer til tilsvarende bestemmelser i kap 4.1 og 4.2

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre det vernede landskapets særpreget eller karakter vesentlig. Innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Beiting

Beiting er tillatt.

2.3 Hogst av ved

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til skånsomt uttak av trevirke i tråd med grunneiers tillatelse, til hytter og gammer i landskapsvernområdet. Særmerkede, dekorative og døde trær som preger landskapet skal ikke hogges.

Kommentar § 3 punkt 2

I dagens verneforskrift er hogst av ved til eget bruk tillatt på privat grunn. Da det ikke er privat grunn i landskapsvernområdet, unntatt et par festetomter som er innløst, tas dette punktet ut.

3. Dyrelivet

Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt.

Kommentar § 3 punkt 3

Verneforskriften regulerer ikke jakt, fangst og fiske.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminne

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre det vernede landskapets særpreget eller karakter vesentlig.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Kommentar § 3 punkt 4

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2

5. Ferdsl

5.1 Generelt om ferdsl

All ferdsl skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Sykling og organisert bruk av hest

Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen, jf. § 5.

5.3 Ferdsl som kan skade naturmiljøet

Organisert ferdsl og ferdslsformer som ikke skjer til fots må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten dersom det kan skade naturmiljøet.

Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen, jf. § 5.

5.4 Regulering av ferdsl

Innenfor nærmere avgrensede deler av landskapsvernområdet kan

Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsl som ikke skjer til fots og som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Kommentar § 3 punkt 5

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

6.2 Bestemmelsen i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- c) bruk av lett terrenggående motorkjøretøy som ikke setter varige spor i

terrenget for uttransport av felt elg og hjort.

d) bruk av motor på båt i forbindelse med reindrift.

e) nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reineier eller reindrifftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.

f) motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

g) motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe og tamrein i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring for formål nevnt i pkt 6.2
- a).
- b) bruk av beltekjøretøy på vinterføre og lett motorkjøretøy på barmark i forbindelse med bufehold.
- c) motorferdsel i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3.
- d) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.
- e) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til byggearbeid og vedlikehold på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) bruk av luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort.
- g) bruk av luftfartøy eller motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift.
- h) motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftlinjer og kraftanlegg.
- i) motorferdsel på snødekt mark for varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan
- j) oppkjøring av skiløyper

k) utkjøring av åte

For reindrifta legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent distriktsplan etter reindriftsloven slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

Kommentar § 3 punkt 6

Se også kommentarer under kap 4.1 og 4.2.

I formuleringen av punkt 6.2 c og 6.3 b ønsker et flertall i arbeidsutvalget at begrepet lett motorkjøretøy skal brukes. Vanlig i verneforskrifter er at begrepet lett beltekjøretøy benyttes. Arbeidsutvalget ønsker altså at det til utfrakt av felt elg, uten søknad, skal kunne benyttes lett motorkjøretøy, dette vil for eksempel omfatte ATV uten belter. Samme formulering ønskes tatt inn at landbruket etter søknad kan benytte slike kjøretøy i forbindelse med bufehold. Det tenkes da på bruk etter eksisterende veier, uttransport mm under sanking av sau etc. Motorferdselloven gjelder.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Bruk av sand og liknende til snøsmelting.

7.3 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

Kommentar § 3 punkt 7

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Kommentar § 4

§ 4 følger direkte av naturmangfoldloven og kan ikke utformes på annen måte.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

Kommentar § 5

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den som forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Kommentar § 6

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

Kommentar § 7

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

Kommentar § 8

4.2.3 Arbeidsutvalgets forslag til revidert forskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde

Dette kapitlet gjengir forslag til forskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde. Arbeidsutvalget forutsetter at grensene endres som foreslått i kap. 3. Det er gitt en kommentar til forskriftens § 1 *formål*. For kommentarer til de andre delene av forskriften vises til kommentarer under tilsvarende bestemmelser i kap 4.1, 4.2 og 4.3.

Forskrift om vern av Gåsvatnan landskapsvernområde i Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner i Nordland fylke

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970, nr. 63, § 5, jf. § 6 og § 21, § 22 og § 23, er et område i Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner, Nordland fylke, vernet som landskapsvernområde ved kgl.res. av 8. september 1989 under betegnelsen Gåsvatnan landskapsvernområde. Ved kongelig resolusjon av.....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf § 36 og § 62 er det fastsatt endrede verneforskrifter. Fremmet av Miljøverndepartementet.

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Kommentar § 9

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2.

§ 1. Formål

Formålet med Gåsvatnan landskapsvernområde er å ta vare på et natur- og kulturlandskap av økologisk, og opplevelsesmessig verdi. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

Videre er formålet med vernet å:

- ta vare på Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv.
- ta vare på de botansike meget rike område i Kvitberget og Skjevlfjell
- å ta vare på viktige våtmarkssystemer med stor betydning for fugl

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I tillegg skal landskapsvernområde sammen med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Saltfjellet og Melfjorden landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen og Fisktjørna naturreservater bidra til å bevare et stort, sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Kommentar § 1 Formål:

I motsetning til for Saltfjellet landskapsvernområde tar vi her ikke med begrepene «identitetsskapende» og kulturell verdi. Det betyr ikke at det ikke er slike verdier knyttet til Gåsvatnan, men de er ikke særlig unike for området og vurderes som lokalt viktige.

Gåsvatnan er i hovedsak et unikt og viktig naturlandskap, men begrepet kulturlandskap tas også med da det innenfor området finnes eksempler på både samiske kulturlandskap og ikke-samiske kulturlandskap (for eksempel jordbruksarealer). Det er imidlertid klart at de store landskapsverdiene i hovedsak er knyttet til området som et naturlandskap.

Jarburdalen med Russåga nevnes spesifikt i formålet som en videreføring fra tidligere forskrift. Karstlandskapet med rikmyrer og kalkskog i Jarbrudalen med Russåga er et av de mest sentrale landskapselementene i området og som har nasjonal landskapsmessig verdi.

Videre nevnes også Kvitberget og Skjevlfjellet spesielt, som en videreføring fra eksisterende verneforskrift. Begrunnelsen for dette er både at Kvitberget og Skjevlfjellet er sentrale landskapselementer, Kvitberget lyser opp i landskapet og har en sentral plassering, men også at vegetasjonen er særlig rik og preger landskapsbildet lokalt i disse delene av landskapsvernområdet.

Videre gis også de mange våtmarkssystemene omtale. Dette er nytt i forhold til eksisterende forskrift. Begrunnelsen for det er ny kartlegging av ornitologiske verdier og innlemmelse av Havvamåhke i landskapsvernet. Det tenkes i

denne sammenheng spesielt på vann og vassdrag og de mange rikmyrene i området.

Gåsvatnan landskapsvernområde er et mye brukt friluftsområde. Området er særlig brukt til fotturer, jakt og fiske. Både turistforeningen og jeger- og fiskerforeningene har hytter i området og det er merkede stier. I tillegg finnes det et betydelig antall private hytter. Det tas derfor med i formålsbestemmelsen at området skal kunne brukes til friluftsliv.

Gåsvatnan landskapsvernområde er et sentralt område for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Formulering "Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget tas derfor med for å presisere at ivaretagelse av natur og landskap i området også er viktig for den samiske reindrifta og at reindrift skal kunne utøves i området.

§ 2. Geografisk avgrensning

Landskapsvernområdet berører følgende gnr/bnr:

Beiarn kommune:

Statsgrunn: 68/1, 69/1
Privat: 19/1, 19/2, 18/2, 18/3, 18/6, 18/14, 18/18,
sameie under gnr 18,

Bodø kommune:

Statsgrunn: 246/1
Private: 246/2, 246/3, 246/4
Uregistrert jordsameie på gnr 283 og 220

Saltdal kommune:

Stat: 78/1
Privat: 27/1, 27/3, 27/4, 27/5, 27/28, 29/2, 29/3, 29/4, 29/8, 78/2, 78/3, 78/4

Landskapsvernområdet dekker et totalareal på ca 120. km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk , datertMiljøverndepartementet,.....
20.....De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes

Verneforskriften med kart oppbevares i Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner, hos Fylkesmannen i Nordland, i Miljødirektoratet og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 3. Vernebestemmelser

I landskapsvernområdet må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

1. Landskapet

1.1 Inngrep i landskapet

1.1 Med de unntak som følger av forskriften pkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter herunder vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, vassdragsregulering, opplag av båter, gravning, påfylling av masse, sprengning, boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering, annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende. Det er

heller ikke tillatt å utføre forundersøkelser for tekniske inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.
- b) vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.
- c) vedlikehold av vei til Nordlund gård av Jarbrufjell i samsvar med tilstand på vernetidspunktet og retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan.
- d) drift og vedlikehold av jordbruksarealer på Nordlund gård av Jarbrufjell og ved Jordbrua. Retningslinjer for drift fastsettes i forvaltningsplan.
- e) Midlertidige gjerder i reindrift og landbruk
- f) Grotter og karstformer er vernet mot naturinngrep og beskadigelse av enhver art. Det er forbudt å fjerne materiale eller forekomster fra grottene. Myndigheten etter loven, kan dersom hensynet til verneverdiene tilsier det, innføre ferdselsrestriksjoner eller forby ferdsel i grottene
- g) Særmerkete og dekorative trær og hule trær og stammer ellers, som er med på å prege landskapet må ikke felles eller fjernes. Treslagskifte er ikke tillatt.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging
- b) utvidelse av bygninger i samsvar med kommuneplanens arealdel, eller oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus/utedo/naust til eksisterende hytter.
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.

- d) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige for utøvelse av reindrift.
- e) bygging av bruer og legging av klopper.
- f) oppsetting av skilt og merking av stier.
- g) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Innføring av nye plantearter er forbudt

2.2 Beiting

Beiting er tillatt.

2.3 Hogst av ved

Hogst av ved til eget bruk og til hytter i landskapsvernområdet er tillatt i tråd med grunneiers tillatelse. Hogst skal skje som plukkhogst. Særmerkede, dekorative og døde trær som preger landskapet skal ikke hogges.

3. Dyrelivet

Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt.

Kommentar § 3 punkt 3

Verneforskriften regulerer ikke jakt, fangst og fiske.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminne

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Kommentar § 3 punkt 4

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentarer vises til kap 4.1 og 4.2

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Sykling og organisert bruk av hest

Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen, jf. § 5.

5.3 Ferdsel som kan skade naturmiljøet

Organisert ferdsel og ferdselsformer som ikke skjer til fots må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten dersom det kan skade naturmiljøet.

Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen, jf. § 5.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som ikke skjer til fots og som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Kommentar § 3 punkt 5

Punkt 5 i arbeidsutvalgets forslag er likt Fylkesmannens. For kommentarer se kap 4.1.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

6.2 Bestemmelsen i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) motorferdsel på innmark i forbindelse med drift av jordbruksarealer.
- c) bruk av lett terrenggående motorkjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort.
- d) bruk av motor på båt i forbindelse med reindrift
- e) nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reineier eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.
- f) motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe og tamrein i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring for formål nevnt i pkt 6.2
- a).
- b) bruk av beltekjøretøy på vinterføre og lett motorkjøretøy på barmark i forbindelse med bufehold.
- c) motorferdsel i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3.
- d) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.
- e) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til byggearbeid og vedlikehold på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) bruk av luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort.
- g) bruk av luftfartøy eller motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift.
- h) Nødvendig transport til fjellgården Nordlund av Jarbrufjell.
- i) motorferdsel på snødekt mark for varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan
- j) Oppkjøring av skiløyper
- k) utkjøring av åte

Kommentar § 3 punkt 5

Det vises her til kommentarer kapittel 4.1 og 4.3.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Bruk av sand og liknende til snøsmelting.

7.3 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

Kommentar § 3 punkt 7

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentar vises det til kapittel 4.1 og 4.2

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Kommentar § 4

§ 4 følger direkte av naturmangfoldloven og kan ikke utformes på annen måte.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

Kommentar § 5

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentar vises det til kapittel 4.1 og 4.2

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den som forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

Kommentar § 6

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentar vises det til kapittel 4.1 og 4.2

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.

Kommentar § 7

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentar vises det til kapittel 4.1 og 4.2

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

Kommentar § 8

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentar vises det til kapittel 4.1 og 4.2.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Kommentar § 9

Denne bestemmelsen er lik bestemmelsene i nasjonalparker, for kommentar vises det til kapittel 4.1 og 4.2

4.3 Endringer som følge av verneforslaget

Fylkesmannens oppdrag i denne saken er todelt: å kjøre en prosess for mulig utvidelse av nasjonalparken i sør etter at flere kraftutbyggingsprosjekter er skrinlagt og oppdatere de eksisterende verneforskriftene i henhold til nytt lovverk og nye maler. Denne prosessen er ikke en anledning til omkamp rundt vernet, og det har vært et mål at restriksjonsnivået på de reviderte/utvidede verneområdene skal være tilnærmet det samme som det var i de opprinnelige verneforskriftene.

Med ny naturmangfoldlov, nye forskriftsmaler og nye føringer er det likevel naturlig at det vil være enkelte ting som blir enten mer liberalt eller restriktivt. I Tabell 1 er disse endringene forsøkt oppsummert på en enkel og oversiktlig måte. Tabellen tar utgangspunkt i Fylkesmannens forslag om en stor nasjonalpark, men tilsvarende punkter vil også være å finne igjen i arbeidsutvalgets alternative forslag der landskapsvernområdene beholdes.

På overordnet nivå er hovedendringen en svak oppmyking av verneforskriften(e). I tillegg er det flere punkter i arbeidsutvalgets alternative forslag som fører til en ytterligere oppmyking. Hovedendringene i Fylkesmannens forslag er:

- Åpning for midlertidige gjerder i landbruket
- Åpning for å gi tillatelse til mindre utvidelser av bygninger

- Kulturminner er tatt inn i verneforskriften
- Motorferdselen til private hytter foreslås ikke lengre begrenset til mars og april
- Åpning for motorferdsel i forbindelse med uttransport av sykt/skadd bufe/tamrein
- Åpning for øvelseskjøring knyttet til redningstjeneste
- Innstramming av anledningen til å grave ned søppel rundt hytter

Tabell 1 Denne tabellen gir en grov oversikt over hva vedtak av verneforskrift, gitt at Fylkesmannens forslag i kap 4.1 blir vedtatt, får i de ulike områdene. I kolonne 1 vises til de ulike punktene i § 3 i forslag til forskrift. Videre bortover vises hva dette får som betydning i de eksisterende verneområdene, SSNP = Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, GLVO = Gåsvatnan landskapsvernområde, SLVO = Saltfjellet landskapsvernområde, SSNR = Semska-Stødi naturreservat SNR = Storlia naturreservat.

	SSNP	GLVO	SLVO	SSNR	SNR
1.1	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret
1.2 a	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Uendret
1.2 b	Mildere	Uendret	Mildere	Mildere	Mildere
1.2 c	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.2 d	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.2 e	Uaktuell	Mildere	Uaktuell	Uaktuell	Uaktuell
1.3 a	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.3 b	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.3 c	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.3 d	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
1.3 e	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
1.3 f	Uendret	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.3 g	Uendret/mildere	Uendret/mildere	Uendret/mildere	Mildere	Mildere
1.3 h	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.3 i	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
1.3 j	Mildere	Uaktuell	Uaktuell	Uaktuell	Uaktuell
1.3 k	Uaktuell	Uendret/mildere	Uaktuell	Uaktuell	Uaktuell
1.3 l	Uendret	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
2.1	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret
2.2 a	Uendret/mildere	Uendret/mildere	Uendret/mildere	Uendret	Uendret/mildere
2.2 b	Uendret	Uendret/strengere	Uendret/strengere	Mildere	Mildere
2.2 c	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret
2.2 d	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
2.2 e	Mildere	Uendret	Uaktuell	Uaktuell	Uaktuell
2.2 f	Mildere	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
2.3 a	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
2.3 b	Mildere	Uendret	Mildere	Mildere	Mildere
2.4	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere	Uendret
3.1	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret
3.2 a	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Uendret
3.2 b	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
3.3 a	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
4.1	Strengere	Uendret	Uendret	Strengere	Strengere
5.1	Uendret	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere
5.2	Uendret/mildere	Uendret/strengere	Uendret/strengere	Mildere	Uendret
5.3	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
5.4	Uendret	Strengere	Strengere	Mildere	Strengere
5.5	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere
5.6	Mildere	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret

	SSNP	GLVO	SLVO	SSNR	SNR
6.1	Uendret/strengere	Uendret/strengere	Uendret/strengere	Uendret/strengere	Uendret
6.2 a	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret	Uendret
6.2 b	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Uendret
6.2 c	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.2 d	Uendret	Uaktuelt	Uaktuelt	Uaktuelt	Uaktuelt
6.2 e	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.2 f	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.2 g	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.3 a	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.3 b	Mildere	Uendret	Uendret	Mildere	Uendret
6.3 c	Mildere	Uendret	Uendret	Mildere	Uendret
6.3 d	Mildere	Mildere	Mildere	Uaktuell	Uaktuell
6.3 e	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.3 f	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Uendret/strengere
6.3 g	Uendret	Uendret	Uendret	Mildere	Mildere
6.3 h	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
6.3 i	Uaktuell	Mildere	Uaktuell	Uaktuell	Uaktuell
6.3 j	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
7.1	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere
7.2	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere	Mildere
7.3	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere	Strengere

5 Forvaltning og oppsyn

Forvaltningen av nasjonalparken og landskapsvernområdene ligger i dag til Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Det samme gjelder for Storlia naturreservat. Nasjonalparkstyret har utarbeidet skisse til forvaltningsplan og vil være forvaltningsmyndighet for områdene også etter revisjon. Dersom Semska-Stødi

oppheves vil også dette arealet forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Styret har pr dato tre nasjonalparkforvaltere og denne revisjonen medfører ingen behov for ytterligere ansatte slik at det ikke er noen administrative kostnader med forslaget.

For mer utfyllende beskrivelse viser vi til dokumentet som omhandler utvidelsen i Rana og Rødøy.

UTKAST

6 Litteratur

Her gis en oversikt over de viktigste kildene brukt for i arbeidet med verneplanen. Flere av dokumentene har omfattende litteraturlister som også er oppsøkt der det har vært nødvendig.

Bendiksen, E., Brandrud, T. E. & Røsok, Ø. (red.) 2008 Boreale lauvskoger i Norge. Naturverdier og udekket vernebehov. – NINA Rapport 367. 331 s.

Blindheim, T., Hofton, T. H., Gaarder, G., Klepsland, J. T., Abel, K. og Høitomt, T. 2011. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Buskerud, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. BioFokus-rapport 2011-2

Ellingsen, K. & Henriksen, J.E. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Kartlegging og verdisetting av kjente kulturminner og kulturmiljøer. NIKU rapport 18/2007

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H & Brandrud, T.E. 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. – NINA Fagrapport 54: 1-146.

Framstad, E., Stabbetorp, O.E., Skiftesvik, A.B. & Brandrud, T.E. 2009. Kriterier for vurdering av truede naturtyper. – NINA Rapport 428. 68 s.

Hofton, T. H., & Framstad, E. (red.) 2006. Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog på Statskog SFs eiendommer. Del 2 årsrapport for registreringer i Midt-Norge 2005. NINA Rapport 151

Holtan, D. 2007. Saltfjellet-Svartisen. Naturtyper og botanikk på sørsida av nasjonalparken. Miljøfaglig utredning rapport 2007:60

Lauritzen, S-E. 2008. Utredning karst, grotter og kvartærgeologi i deler av Rødøy og Rana kommuner. Del I: Oversikt over kjente forekomster pr. desember 2007. Universitetet i Bergen.

Lauritzen, S-E. 2009. Utredning karst, grotter og kvartærgeologi i deler av Rødøy og Rana kommuner. Del II: Oversikt over kjente forekomster befaring 2008. Universitetet i Bergen.

Melby, M. W. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rana og Rødøy kommuner, Nordland fylke. Landskapskartlegging. Miljøfaglig utredning rapport 2007:64.

Nybø, S., Strann, K-B., Bjerke, J., Tømmervik, H., Hagen, D., & Hofgaard, A. 2009. Tipasninger til klimaendringer i Nord-Norge og på Svalbard. Vurderinger av vernebehov og terrestriske økosystemers evne til å binde karbon. – NINA Rapport 436. 43 s + vedlegg

Polarsirkelen friluftsråd & Salten friluftsråd. 2007. Friluftsliv fra Melfjorden til Austerdalsisen.

Stortingsmelding nr 62 (1991-1992) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge

Stortingsmelding nr 37 (2000-2001) Om Vasskrafta og kraftbalansen. Det kongelege olje- og Energidepartement. 53 s.

Stortingsproposisjon nr 75 (2003-2004) Supplering av verneplan for vassdrag. Det kongelige Olje- og Energidepartement. 93 s.

Ødegaard, F., Blom, H. & Brandrud, T. E. 2009. Rasmak, berg og bekkekløfter – Miljøforhold og påvirkninger på rødlistearter. Artsdatabanken, Norge.

(www.artsdatabanken.no)

St.prp.nr. 75 (2003-2004). Supplering av Verneplan for vassdrag

Nettsteder

www.artsdatabanken.no

www.ssb.no

www.borchbio.no/narin

DEL C

7 VEDLEGG

1. Temakart 1 Plankart ny avgrensning av nasjonalparken
2. Temakart 2 Naturtyper
3. Temakart 3 Kulturminner
4. Temakart 4 Friluftsliv
5. Temakart 5 Landskapsverdi
6. Temakart 6 Landskapsområder og naturinngrep
7. Temakart 7 Inngrepsfrie naturområder (INON)
8. Temakart 8 Geologi
9. Temakart 9 Reindrift

10. Mandat arbeidsutvalg
11. Sammensetting arbeidsutvalg
12. Eksisterende forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (foreslås endret)
13. Forskrift for Storlia naturreservat (foreslås endret)
14. Forskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde (foreslås opphevet)
15. Forskrift for Saltfjellet landskapsvernområde (foreslås opphevet)
16. Forskrift for Semska-Stødi naturreservat (foreslås opphevet)

UTKAST
til høringsdokument for
utvidelse av Saltofjellet-Svartisen
nasjonalpark, Nordland fylke
Til faglig gjennomgang
i Miljødirektoratet
Høsten 2013

Forord

Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon 8. september 1989. Nasjonalparken dekker areal i kommunene Saltdal, Beiarn, Bodø, Meløy, Rødøy og Rana i Nordland. Samtidig med opprettelsen av nasjonalparken ble Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat opprettet. Semska-Stødi naturreservat ble også revidert og opprettholdt. I forbindelse med erstatningssakene etter vern ble grensene i Storlia naturreservat flyttet, noe som innebar at Storlia naturreservat ble redusert i forhold til det opprinnelige vedtaket. Seinere er også naturreservatene Dypen, Blakkådalen og Fisktjørna opprettet med grense til nasjonalparken/landskapsvernområdene. Láhko nasjonalpark ble vedtatt i desember 2012 og grenser mot Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Dette dokumentet tar for seg forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rødøy og Rana kommuner, samt utvidelse i Gåsvatnan landskapsvernområde på grensen mellom Bodø og Saltdal kommune.

Dokumentet må leses i sammenheng med følgende dokumenter:

- Revisjon av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med tilgrensende verneområder
- Forslag til forvaltningsplan for områdene på Saltfjellet

Fylkesmannen var forvaltningsmyndighet for verneområdene på Saltfjellet fram til etablering av Midtre Nordland nasjonalparkstyre i 2010.

Siden vernet ble opprettet er også naturvernloven opphevet og erstattet av naturmangfoldloven. Dette skjedde i 2009.

Forslaget til utvidelse omfatter arealer i elvestrengene i Tespa og Bjøllåga, Blakkådalen, Austerdalsvatnet, Glomdalen og Melfjordens nordside. Når det gjelder Melfjordens nordside foreligger det to ulike forslag til avgrensning. Verneplanen skal bidra til å sikre de store natur- og landskapsverdiene i området slik at også kommende generasjoner kan få oppleve disse unike naturområdene med få menneskelige inngrep og rik berggrunn og flora.

Avgrensningen av verneforslaget er gjort etter en avveining mellom verneverdier, brukerinteresser og mulige negative konsekvenser et vern vil kunne ha. Det er lagt sterk vekt på å sikre kjente verneverdige naturforekomster og helhetlig landskapsrom.

Kartleggingene

Det er ikke gjennomført en full konsekvensutredning i området, mer om dette i kap 1.3. De kartleggingene som er gjennomført viser at området har klare verneverdier i forhold til både landskap, geologi, naturtyper, botanikk og friluftsliv. Lokal og sentral høring foregår i samme tidsrom og forslaget til vern er på høring fra **dd.mm.åå til dd.mm.åå. Det er avtalt egne høringsfrister for kommunene.**

Medvirkning

Fylkesmannen har tilstrebet god medvirkning og arbeider derfor etter omtrent samme regler som for kommunale planer etter plan- og bygningsloven i dette planarbeidet. Videre er reglene i

naturmangfoldlovens § 34 og 41-43 og rundskriv T-3/99 *Naturvernloven*.
Saksbehandling etter naturvernloven lagt til grunn.

Det er avholdt egne oppstartsmøter med kommunene, folkemøter i de berørte kommunene i forbindelse med høringene og enkeltmøter med berørte grupper som har bedt om det.

Fylkesmannen har også fulgt konsultasjonsordningen med Sametinget, jfr *Avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder* av 31.01.07. Det har vært gjennomført konsultasjoner med Sametinget og på den bakgrunn ble det opprettet et eget arbeidsutvalg for verneplanen. For sammensetting og mandat for arbeidsutvalget se vedlegg 14 og 15.

Arbeidsutvalget har hatt 3 møter i 2013, Det vil ellers avholdes de møter som er nødvendig ut fra saksbehandlingen eller etter ønske fra involverte.

Høringsdokumentet

Dokumentet er delt i 3 deler.

- Del A inneholder beskrivelse av arbeidet med utvidelsen og en kort gjennomgang av hovedtrekkene og konsekvenser
- Del B inneholder forslag til oppdatert forskrift og avgrensning

- Del C inneholder kart og andre vedlegg

Tilbakemelding og frist

Alle som er berørt eller har meninger om planforslaget er velkomne til å uttale seg. Fylkesmannen oppfordrer alle til å bruke muligheten til å komme med innspill enten man er enig eller uenig i forslaget. Vi ønsker spesielt tilbakemeldinger på forslag til avgrensning og forskriftene. Det er viktig å begrunne innspillene. I forbindelse med høringen skal det holdes åpne lokale informasjonsmøter, i tillegg til egne møter med kommunene. Møter vil bli annonsert i lokalavisene (Avisa Nordland, Meløyavisa og Rana Blad) og på Fylkesmannens hjemmesider på internett www.fmno.no

Høringsuttalelser sendes til:

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Eller pr e-post til

postmottak@fmno.no med kopi til
fmnokma@fmno.no og
fmnoobj@fylkesmannen.no

**Frist for å gi uttalelse til høringen er
dd.mm.åååå**

**Verneplanen forventes behandlet av
Regjeringen i 20??**

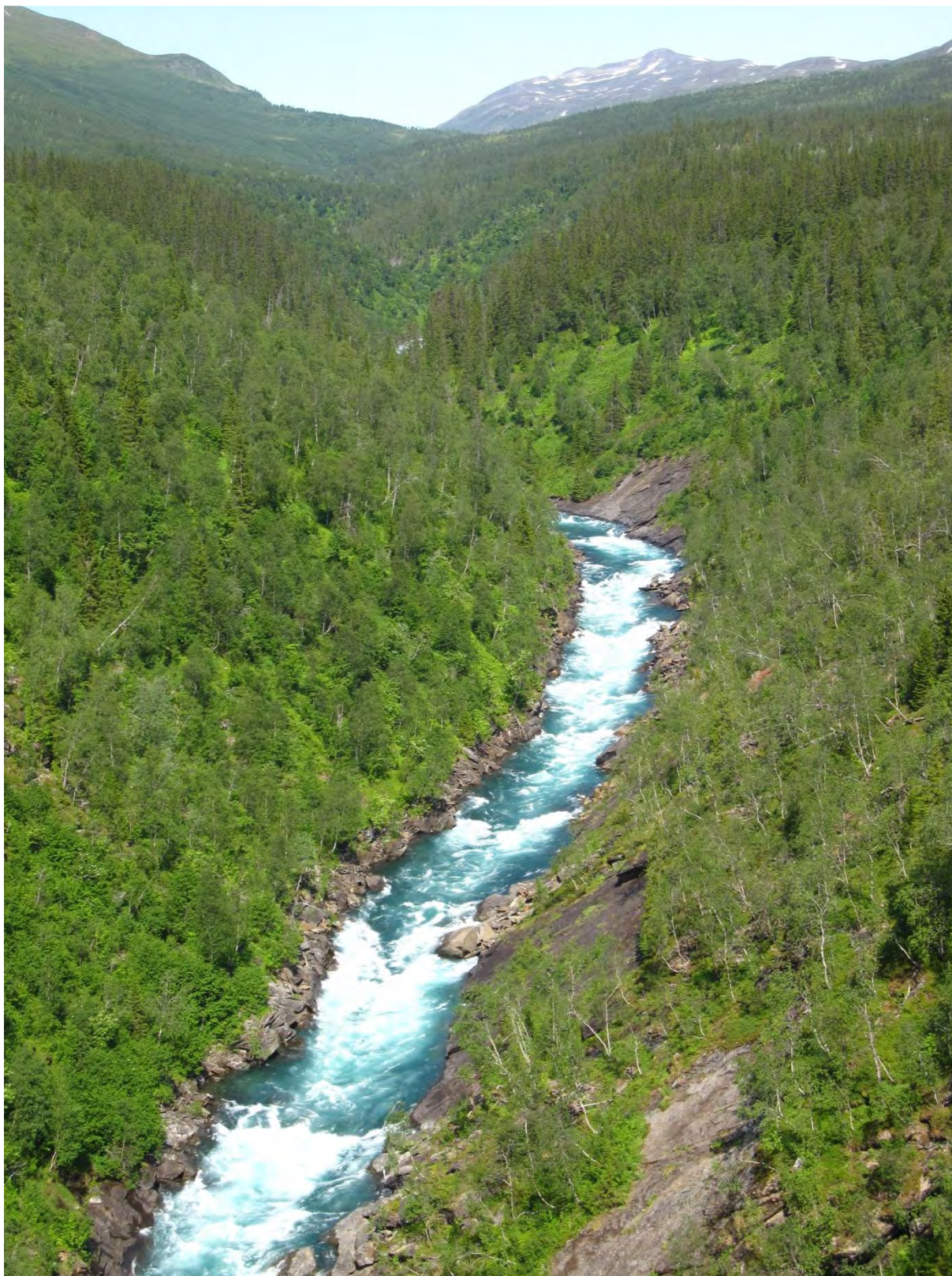
Innholdsfortegnelse

Forord	2
DEL A	6
Innledning og arbeidsform	6
1 Innledning	7
1.1 Bakgrunn for arbeid med utvidelse i Rana og Rødøy	7
1.2 Bakgrunn for revisjon av eksisterende vern	7
1.3 Om planområdet	7
1.3.1 Administrative og demografiske forhold	7
1.3.2 Nordland Fylke	7
1.3.3 Rana kommune	8
1.3.4 Rødøy kommune	8
1.3.5 Verneplanens ytre grenser	8
1.4 Lovgrunnlaget for planarbeidet	10
1.5 Mål for planarbeidet	10
1.5.1 Stortingsmelding 37 (2000-2001)	10
1.5.2 Planområdet	12
1.6 Arbeidsform	13
1.6.1 Hva har skjedd så langt	13
1.6.2 Saksgangen videre	14
2 Beskrivelse av planområdet for vern – verneverdier og brukerinteresser	15
2.1 Miljøverdier	15
2.1.1 Østre delområde - Blakkådalen og elvestrengene i Tespa og Bjøllåga	15
2.1.2 Det midtre delområdet – Glomdalen og Austerdalsvatnet	16
2.1.3 Det vestre delområdet – Storvatnområdet, samt nordsida av Melfjorden med Stelåvatnan og elvene Nattmoråga, Indre- og Ytre Stelåga og ned til Melfjorden	19
2.1.4 Samlet vurdering av området	20
2.2 Brukerinteresser og eksisterende inngrep	20
2.2.1 Østre delområde – Blakkådalen og elvestrengene i Tespa og Bjøllåga	20
2.2.2 Det midtre delområdet – Glomdalen og Austerdalsvatnet	22
2.2.3 Det vestre delområdet – Storvatnområdet, samt nordsida av Melfjorden med Stelåvatnan og elvene Nattmoråga, Indre- og Ytre Stelåga og ned til Melfjorden	23
DEL B	26
Forslag til vern	26
3 Forslag til vern – tilrådning fra Fylkesmannen	27
3.1 Valg av verneform	27
3.2 Forslag til avgrensning med begrunnelse	29
3.2.1 Kriterier for avgrensning	29
3.2.2 Verneareal	29
3.2.3 Konkret avgrensning	30
3.3 Navnsetting	40
4 Forslag til forskrift med kommentar	41
4.1 Forslag til forskrift for Melfjorden landskapsvernområde	41

4.2	Arbeidsutvalgets alternative forslag	44
4.3	Kommentarer til forslag til forskrift for Melfjorden landskapsvernområde	44
4.4	Forslag til revidert forskrift for et utvidet Blakkådalen naturreservat.....	49
5	Forvaltning og oppsyn	52
5.1	Forvaltningsmyndighet.....	52
5.2	Rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg	52
5.3	Forvaltningsplan	52
5.4	Kunnskapsgrunnlaget	53
5.5	Overvåking.....	53
5.6	Oppsyn.....	54
5.7	Skjøtsel og tilrettelegging.....	54
5.8	Skjerming av sårbare forekomster	55
5.9	Forankring og samarbeid.....	55
5.9.1	Effektiv forvaltning, samarbeid	55
6	Litteratur/dokumentasjon	57
DEL C	59
7	VEDLEGG.....	59

DEL A

Innledning og arbeidsform

Bilde 1 Tespa i Rana kommune. I dag er ikke elvestrengen vernet, men Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark går ned til elvebredden på vestsida, mens Storlia naturreservat går ned til elvas østre bredd.

1 Innledning

Det er to ganger sendt oppstartsmelding for arbeidet med utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. I 2008 sendt Fylkesmannen oppstartsmelding for utvidelse av nasjonalparken i Rødøy og Rana kommuner. I 2012 ble det sendt ut ny oppstartsmelding. Denne er et samarbeid mellom Fylkesmannen og Midtre Nordland nasjonalparkstyre og omfatter både utvidelsesområdet fra 2008, revisjon av verneform og verneforskrift av eksisterende områder samt forvaltningsplan. For nærmere beskrivelse av oppdrag og bakgrunn for arbeidet vises til disse dokumentene.

1.1 Bakgrunn for arbeid med utvidelse i Rana og Rødøy

I St.meld.nr 37 (2000-2001) *Om Vasskrafta og kraftbalansen* heter det at *Etter at Stortinget har handsama denne meldinga, vil Regjeringa vurdera desse naturområda på nytt med tanke på å sikra dei gjennom bruk av naturvernlova.* Det er dette som har vært utgangspunktet for verneplanarbeidet. Konklusjonen i forhold til utbygging i området var i følge stortingsmeldinga at *Regjeringa meiner at nytten av desse utbyggingane ikkje er stor nok til at ein kan forsvara dei endelege inngrepa som vert gjort i naturen.*

Fylkesmannen startet opp verneplanarbeidet i september 2008 etter oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Planområdet for verneplanen følger de skrinlagte kraftutbyggingene, Melfjorden og Bjøllåga.

Verneplanarbeidet er gjennomført etter reglene for konsultasjon med Sametinget, jf. avtale mellom Miljøverndepartementet (MD) og Sametinget fra 2007. Med bakgrunn i konsultasjon med Sametinget ble det opprettet et arbeidsutvalg som har bistått Fylkesmannen i arbeidet med verneplanen.

Arbeidsutvalget hadde i 2008 og 2009 3 møter. Etter at arbeidet hadde ligget i bero en stund hadde dette arbeidsutvalget ett møte i 2012. Deretter ble arbeidsutvalget utvidet og har så hatt 3 møter i 2013. XX møter. Det foreligger alternative forslag fra arbeidsutvalget, høringsinnspillene vil være viktige for vurderingene videre i saken. Arbeidsutvalget vil ha et møte til for å vurdere innspillene til dette høringsforslaget før Fylkesmannen sender sin innstilling til Miljødirektoratet.

1.2 Bakgrunn for revisjon av eksisterende vern

Vern har et langsiktig perspektiv. Det gjennomføres derfor tunge prosesser forut for vern for å klarlegge alle sider ved vern. Vern vedtas av Kongen i statsråd og må således også oppheves eller endres av Kongen i statsråd. Vernet på Saltfjellet ble vedtatt i 1989 etter langvarige prosesser. Når områdevernet nå vurderes utvidet og revidert er det kun Kongen i statsråd som kan vedta endringene.

1.3 Om planområdet

1.3.1 Administrative og demografiske forhold

Tallene under er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB) med noen justeringer for nyere data der dette er tilgjengelig (dette er angitt med fotnoter).

1.3.2 Nordland Fylke

Nordland fylke består av 44 kommuner med et samlet landareal (inklusive ferskvann) på om lag 38 460 km², noe som tilsvarer om lag 12 % av Norges landareal. Befolkningstallet er 239 880 ved inngangen til andre kvartal 2013. Bodø er administrasjonssenteret.

Fylket er svært variert. Den lange kystlinja med fjorder og utallige øyer, holmer og skjær i kontrast til store fjellkjeder og daler preger landskapet i fylket. Det meste av bosettinga er knytta til strandflata langs

kysten, og det meste av bosetting og jordbruk finner vi opp til 300 m over havnivå (m.o.h.). Om lag 64 % av fylkets areal er mer enn 300 m.o.h.

Pr 29. mai 2009 er ca 18,3 %¹ av landarealet i Nordland vernet etter naturmangfoldloven/naturvernloven.

1.3.3 Rana kommune

Rana har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 4460 km² og 25 752 innbyggere. Kommunen grenser mot Saltdal, Beiarn og Meløy i nord, Rødøy, Lurøy og Nesna i vest, Hemnes og Leirfjord i sør og Sverige i øst. I dag er 31,5 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. **Feil! Fant ikke referanseilden.** viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger. Rana er den tredje største byen i Nord-Norge og er et handelssentrum i regionen og en stor industrikommune. Rana kommune har status som nasjonalparkkommune.

1.3.4 Rødøy kommune

Rødøy har et samlet landareal inklusive ferskvann på om lag 711 km² og 1310 innbyggere. Kommunen grenser mot Meløy i nord, Lurøy i sør og Rana i øst. I dag er 10,8 % av kommunens landareal vernet etter naturmangfoldloven. **Feil! Fant ikke referanseilden.** viser endringer i vernet areal med de ulike alternativ som foreligger. Hovednæringsveier i kommunen er jordbruk, fiske og fiskeoppdrett.

1.3.5 Verneplanens ytre grenser

Planen berører areal i kommunene Rødøy og Rana. I oppstartsmeldinga har vi delt planområdet i tre delområder:

- Østre: Blakkådalen (omkring 18 km²) og elvestrengene i Bjøllådalen og Tespdalen
- Midtre: Austerdalen og Glomdalen (omkring 32 km²)
- Vestre: Storstvatn-området, samt nordsida av Melfjorden med Stelåvatnan og elvene Nattmoråga, Ytre og Indre Stelåga og ned til Melfjorden (omkring 70 km²).

Østre og midtre delområde ligger i Rana kommune, vestre delområde tilhører Rødøy kommune.

I tillegg til dette vil mindre endringer som følge av revisjon av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med omkringliggende verneområder (se eget dokument) kunne medføre noen endringer i areal og verneform, tallene for dette framkommer av **Feil! Fant ikke referanseilden.**

¹ Dette tallet avviker fra SSB sine tall da det er oppdatert i forhold til vedtak om opprettelse av Láhko nasjonalpark som ble opprettet ved kgl.res. 14.12.2012. Tallene for totalt vern inneholder noe sjøareal og prosent vern er derfor noe høyere enn det ville vært dersom kun landareal inklusive ferskvann hadde blitt tatt med. Marint vern i Saltstraumen omfatter kun sjøareal og er ikke inkludert i beregningen.

Tabell 1: Oversikt over vernet areal i kvadratkilometer og prosentandel vernet areal i de ulike kommunene knyttet til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ved de ulike forslag til vern. For nærmere beskrivelse av de ulike verneforslag se kap 3.2 i dette dokumentet og kap YY i forslag til revisjon av Saltfjellet-Svartisen med omkringliggende verneområder

Enhet	Verneform	Bodø			Beiarn			Meløy			Rødøy			Saltdal			Rana		
		Pr 2013	FMs forslag	Aus forslag	Pr 2013	FMs forslag	Aus forslag	Pr 2013	FMs forslag	Aus forslag	Pr 2013	FMs forslag	Aus forslag	Pr 2013	FMs forslag	Aus forslag	Pr 2013	FMs forslag	AUs forslag
Km ²	Nasjonalpark	196	250	196	352	376	352	193	193	193	75			894	1365	894	1233	1362	1301
Km ²	Landskapsvern	83	30	84	24	0	24	0	0	0	0	17	6	477	12	482	91	5	85
Km ²	Naturreservat	34	34	34	2	2	2	8	8	8	2	2	2	41	28	28	80	76	56,5
Km ²	Sum	313	314	314	379	379	379	201	201	201	77	144	115	1413	1406	1406	1404	1443	1443
Km ²	Endring		+1	+1	0	0	0	0	0	0		+67	+38		-7	-7		+39	+39
Prosent	Nasjonalpark	14,0	17,9	14	28,8	30,8	28,8	22,1	22,1	22,1	10,5	17,6	15,0	40,4	61,6	40,4	27,6	31,0	29,2
prosent	Landskapsvern	5,9	2,2	6,0	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	0,8	21,5	0,6	21,8	2,0	0,1	1,9
prosent	Naturreservat	2,5	2,5	2,5	0,2	0,2	0,2	0,9	0,9	0,9	0,3	0,3	0,3	1,9	1,3	1,3	1,8	1,3	1,3
prosent	Totalt	22,5	22,6	22,5	28,9	28,9	28,9	23,0	23,0	23,0	10,8	18,5	15,4	63,7	63,6	63,6	31,5	32,1	32,1
prosent	Endring		+0	0		0	0		0	0		+7,7	+4,5		-0,1	-0,1		+0,6	+0,6

1.4 Lovgrunnlaget for planarbeidet

Naturmangfoldloven kapittel V omhandler områdevern. Kapitlet avløste naturvernloven av 1970. Nml. § 33 oppstiller nasjonale mål for og med områdevern. Kort sagt er målet med områdevern er å sikre viktige naturverdier.

Ved vedtak om vern vil det fastsettes en forskrift. Denne forskriften gjelder for et gitt areal som avgrenses på et kart. Forskriften skal hindre aktivitet/tiltak som skader eller kan skade verneverdiene. Aktivitet som ikke kan påvirke verdiene negativt, skal ikke reguleres. Vernet tar ikke eiendomsretten fra grunneierne, men vil som regel begrense råderetten gjennom forskriften. Hjemlene for områdevern ligger i naturmangfoldlovens² kapittel V. Etter loven kan det opprettes nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater, biotopvernområder og marine verneområder. I kapittel 3.2 gis det en nærmere beskrivelse av de verneformene som er aktuelle i denne saken. § 41 i loven gir saksbehandlingsreglene for opprettelse av verneområder.

Verneplanprosesser er utarbeiding av forskrift og utredningsinstruksen vedtatt ved kgl. Res. 18. februar 2000 og revidert ved kgl. Res. 24. juni 2005. I tillegg gjelder forskrift om konsekvensutredninger. Formålet med konsekvensutredninger er å klargjøre virkninger av tiltak som kan ha vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. Konsekvensutredningen skal

² Naturmangfoldloven trådte i kraft 01.07.09 og erstattet da naturvernloven. Denne verneplanen ble startet opp etter gammelt lovverk og det forekommer derfor henvisninger til begge lovene. Når det gjelder områdevern på land og saksbehandlingsregler er det ikke gjort store endringer i lovverket i forhold til tidligere naturvernlov

sikre at disse virkningene blir tatt i betraktning under planleggingen av tiltaket og når det skal tas stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår tiltaket skal gjennomføres. Krav om konsekvensutredning er hjemlet i plan- og bygningslovens kapittel VII-a. En nærmere spesifisering om hvilke tiltak som krever konsekvensutredning er gitt i forskrift om konsekvensutredninger³ av 30.06.2009. Utredningen av utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark utløser ikke krav om konsekvensutredning. Det er likevel gjort kartlegginger i området for å klarlegge verneverdiene i området.

1.5 Mål for planarbeidet

1.5.1 Stortingsmelding 37 (2000-2001)

St. meld nr 37 (2000-2001) legger ikke store føringer for arbeid med utredning av vern utover følgende avsnitt: *Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Storlia naturreservat vart skipa ved kgl. res. av 08.09.1989. Sjølv om kraftutbyggingsplanane den gongen vart monaleg redusert av omsyn til miljøinteressene, vart fortsatt enkelte viktige naturområde haldne utanfor verneområda i Saltfjell/Svartisen. Desse naturområda har fått auka verdi utover på 90-talet fordi slike område generelt har vorte mindre etter ymse inngrep. Stortinget har dei seinare åra ved ulike høve lagt auka vekt på å hindra meir tap av urørt natur som er viktig for miljøet. Dette*

³ Denne forskriften erstattet forskrift av 01.04.05 om konsekvensutredninger. Bakgrunnen for vedtak av ny forskrift var vedtak av ny plan- og bygningslov. Det er ikke gjort endringer i kriteriene for konsekvensutredninger for verneområder etter naturmangfoldloven i forhold til tidligere forskrift, som fortsatt gjaldt ved oppstart av denne verneplanen. I henhold til forskriftens § 2 punkt h) skal *planer for nasjonalparker og andre verneområder større enn 500 km², eller større enn 250 km² dersom planene fører til en vesentlig endring i dagens bruk for primærnæringene eller reiseliv i lokalsamfunnet* konsekvensutredes.

framstår i dag som ein sentral politisk målsetting. Etter at Stortinget har handsama denne meldinga, vil Regjeringa vurdera desse naturområda på nytt med tanke på å sikra dei gjennom bruk av naturvernlova.

I 2004 ble suppleringsplan for vassdrag vedtatt, jf st.prp.nr 75 (2003-2004) *Supplering av Verneplan for vassdrag*. Vassdragsvern vedtas av Stortinget i plenum og er en bindende instruks for regjeringen. Vassdragsvernet er forankret i vannressurslovens kap.5 som inneholder bestemmelser for vassdrag som er vernet. I suppleringsplan for vassdrag ble elvene Tespa, Bjøllåga, Glomåga, Storelva, Indre Stelåga, Ytre Stelåga og Nattmoråga vurdert i forhold til vassdragsvern.

Om Tespa og Bjøllåga heter det at elvene *anbefales vernet etter naturvernloven gjennom justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark*. Glomåga ble gjennom suppleringsplanen vernet som verna vassdrag. I begrunnelsen legges vekt på karst- og grotteforekomstene, aktive glasiale prosesser, aktive bredelta, rike botaniske områder og Glomådeltaets verdi for fuglelivet. Storelva i Melfjorden ble ikke vernet gjennom denne suppleringsplanen. NVE skriver i sin begrunnelse at de er av den oppfatning at vassdraget har varierende men begrensede verneverdier, og på dette grunnlag anbefaler de ikke vern av vassdraget i tråd med lokale myndigheters uttalelser. Elvene utover Melfjorden, Nattmoråga, Indre- og Stelåga, ble heller ikke vernet. I NVEs vurdering heter det at *Statkrafts konsesjon for Melfjordutbyggingen er ikke lenger aktuell for gjennomføring*. NVE legger vekt på dette forholdet men anser ikke dette som et forhold som tilsier at vassdragene må tas med i verneplanen. Styringsgruppen har vurdert vassdragene individuelt på grunnlag av at vassdragene er ulike både når det gjelder verneverdier og størrelse,

og NVE er enig i framgangsmåten. Styringsgruppen har ikke foreslått vern av vassdragene med begrunnelse at det er små vassdrag med begrenset verdi ut fra en helhetsvurdering. NVE er klar over at Nattmoråga utpeker seg landskapsmessig med et dramatisk fossefall ned mot fjorden, men slutter seg til styringsgruppens vurdering og anbefaler ikke vern av vassdragene.

Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge* (heretter kalt Nasjonalparkplanen) er utgangspunktet for de store verneområdene (nasjonalparkene og landskapsvernområdene) siden begynnelsen av 90-tallet. I denne meldingen er det klart uttrykt at vern skal sikre variasjonsbredden i norsk natur. I tillegg skal følgende momenter vektlegges:

- behovet for vern av større, sammenhengende urørte eller delvis urørte naturområder
- ønsket om sikring av områder med landskapsmessige verneverdier/storslagenhet
- ta vare på spesielle biotoper
- vern av planter og dyr
- sikre verdifull vassdragsnatur
- sikre verdifulle marine områder
- hensynet til friluftslivet
- hensynet til kulturminner

I den nye naturmangfoldloven angir § 33 mål for områdevern:

Verneområder på land, i vassdrag og i sjø etter dette kapittel skal bidra til bevaring av

- a) *variasjonsbredden av naturtyper og landskap,*
- b) *arter og genetisk mangfold,*
- c) *truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter,*
- d) *større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv,*

- e) *områder med særskilte naturhistoriske verdier,*
- f) *natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene,*
- g) *økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt, eller*
- h) *referanseområder for å følge utviklingen i naturen.*

Når det etter en annen lov treffes vedtak om å beskytte naturen i et område, bør det legges vekt på målene i første ledd. Inngår slike vedtak etter annen lov i en plan som omfatter områder beskyttet ved vedtak etter denne loven, kan Kongen gi regler for å sikre at beskyttelsen etter de forskjellige lovene samordnes i forhold til målet med planen

Fylkesmannen har tatt utgangspunkt i ovenfor nevnte momenter ved vurderingen av verneplanen.

1.5.2 Planområdet

Planområdet ligger inntil Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og grenser også til Storlia naturreservat, Blakkådalen naturreservat og Fisktjørna naturreservat. Det er naturlig å se disse verneområdene i sammenheng og i vurderingen av utvidelse av nasjonalparken er det en del av vurderingen i hvilken grad vernet styrker de allerede etablerte verneområdene og hvor godt de etablerte verneområdene har dekket opp ulike naturtyper/naturkvaliteter.

Når det gjelder de eksisterende verneområdene i tilknytning til denne verneplanen gjengis formålet med de ulike verneområdene nedenfor⁴.

⁴ I 2012 startet revisjon av eksisterende vern i Saltfjellet-Svartisen. Dette påvirker utformingen av

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble opprettet ved kgl.res. 8. september 1989 nr. 893. Formålet med vernet er:

- *å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull.*
- *i tillegg skal nasjonalparken sammen med Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat bidra å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.*
- *å gi allmennheten muligheten til naturopplevelse i området.*

Formålet med fredningen av Storlia naturreservat er å sikre en naturlig utvikling av plante- og dyrelivet i et spesielt skog- og fjellområde i Dunderlandsdalen. Det legges særlig vekt på at området utgjør en nordlig utløper av den vest-europeiske granskogen, har stor plantegeografisk og skogøkologisk verdi, har ei særlig rik skogsli med høystaudebjørkeskog og har viktige funksjoner for fugle- og dyrelivet i regionen. I tillegg bidrar naturreservatet sammen med Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder til å bevare et stort, sammenhengende område med viktige nasjonale naturverdier og samiske og andre kulturminner.

de enkelte verneforskriftene og vernebestemmelsene. Dette sendes på høring samtidig med denne verneplanen. Eksisterende verneformål gjengis likevel her.

Formålet med vernet av Blakkådalen naturreservat er *å bevare et spesielt barskogområde med to granforekomster som er blant de nordligste i Europa, samt furuskog av ekte urskogkarakter*

Formålet med vernet av Fisktjørna naturreservat er *å bevare et urskogområde med grov kalkgranskog, usedvanlig rik flora og en rekke karstforekomster.*

Som nevnt er planområdet delt i tre delområder og nedenfor beskrives bruks- og verneverdier i de ulike områdene. For ytterligere utdypninger av interessene i området vises til de ulike kartleggingsrapportene, litteraturlista, samt dokumenter i forbindelse med verneplanen og pågående revisjon av verneområdene samt nasjonalparkstyrets revisjon av forvaltningsplanen. For å vurdere vernebehov og viktighet av ulike naturtyper har Fylkesmannen blant annet lagt vekt på NINA Fagrapport 54 *Evaluering av skogvernet i Norge* (Fremstad et al. 2002), NINA rapport 367 *Boreale lauvskoger i Norge. Naturverdier og udekket vernebehov* (Bendiksen et al 2008) og NINA rapport 436 *Tilpassninger til klimaendringer i Nord-Norge og Svalbard. Vurdering av vernebehovet og terrestriske økosystemers evne til å binde karbon* (Nybo et al. 2009).

Planområdet er variert med rike fjordlier i Melfjorden, store karstområder i Glomdalen, nydanna bremiljøer rundt Austerdalsvatnet og høgfjellsområder rundt Svartisen. Da planområdet omfatter de tidligere planene for kraftutbygging sier det seg selv at det er et betydelig innslag av vassdragsnatur i områdene, Glomdalsåga med sideelver er også et verna vassdrag.

1.6 Arbeidsform

Fylkesmannen har ledet arbeidet med verneplanen. Planarbeidet har blitt gjennomført etter samme regler som

kommunale planer etter plan- og bygningsloven. DN håndbok 17 er førende for Fylkesmannens arbeid med vern. Saksbehandlingen skal være i tråd med naturmangfoldlovens § 41 (og tidligere naturvernlovens § 18) og rundskriv T-3/99 *Naturvernloven. Saksbehandling etter naturvernloven* samt avtale mellom MD og Sametinget om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder.

1.6.1 Hva har skjedd så langt

Arbeidet med verneplanen startet formelt i september 2008 da det ble meldt oppstart. I forkant var det avholdt egne oppstartsmøter med kommunene i 2007. Det ble avholdt åpne folkemøter i de berørte kommunene i høringsperioden.

I kommuneplanene har områdene vært lagt ut som landbruks-, natur og friluftsområder (LNF-områder).

Fylkesmannen har fulgt konsultasjonsordningen med Sametinget, jfr *Avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder* av 31.01.07. Det har vært gjennomført konsultasjoner med Sametinget og på den bakgrunn ble det opprettet et eget arbeidsutvalg som har bistått Fylkesmannen i verneplanarbeidet. Sammensetning og mandat for arbeidsutvalget ble utarbeidet i konsultasjon med Sametinget. I 2012 ble arbeidsutvalget utvidet etter ny konsultasjon med Sametinget som følge av at arbeidet da også skulle omfatte revisjon av eksisterende vern, se vedlegg 14 og 15

I utgangspunktet ønsket Fylkesmannen et bredere sammensatt arbeidsutvalg, men dette ble frafalt i konsultasjonen. Dette har ført til kritikk fra både kommunene, frivillige organisasjoner og private aktører. Fylkesmannen har prøvd å imøtekomme denne kritikken gjennom å invitere organisasjonene til møter i arbeidsutvalget og møter med enkeltparter der det har vært

ønsket. Fylkesmannen har også informert om verneplanarbeidet i de fora der det har vært naturlig. Fylkesmannen har blant annet informert om verneplanen i ”regionalt verneplanutvalg”⁵ og på medlemsmøte i Forum for Natur og Friluftsliv (FNF).

Arbeidsutvalget hadde første konstituerende møte på Mo 15. oktober 2008. Etter at Fylkesmannen hadde fått inn alle høringsuttalelser på oppstartsmeldinga og avholdt folkemøter hadde arbeidsutvalget møte på Mo den 18. november 2009. Her ble kartleggingene av området og innspillene til verneplanen gjennomgått. På dette møtet deltok også Forum for Natur- og Friluftsliv (FNF) på siste del av møtet og presenterte de frivillige organisasjonenes innspill og synspunkter på verneplanen.

Videre har Fylkesmannen hatt møter med grunneiere og utbyggingsinteresser tilknyttet Bjøllåga, Tespa, Austerdalsvatnet og elvene langs Melfjordens nordside. Det er også avholdt telefonmøte med ordfører i Rana, leder av Rana utviklingsselskap og MiljøEnergi Nordland om turismesatsninga og kraftutbygging i Austerdalsvatnet. Etter dette stoppet prosessen opp i 2009.

I 2012 startet Fylkesmannen prosessen opp igjen. Denne gangen som en utvidet prosess hvor også revisjon av verneområdene og vernebestemmelsene på Saltfjellet-Svartisen inngår. Prosessen er samordnet med Midtre Nordland Nasjonalparkstyres utarbeidelse av forvaltningsplan. Videre ble Sametinget kontaktet for konsultasjon. Det ble avholdt møter med de berørte kommunene og Midtre Nordland Nasjonalparkstyre. Det ble også avholdt møte med arbeidsutvalget.

⁵ Regionalt verneplanutvalg er opprettet av Fylkesmannen for å informere regionale myndigheter og organisasjoner om verneplanarbeid i Nordland

Etter dette ble konsultasjonen med Sametinget avsluttet. Som følge av det ble arbeidsutvalget utvidet. Oppstart ble så meldt. Det ble avholdt folkemøter.

Det utvidede arbeidsutvalget hadde første møte i februar 2013 etter fristen for å komme med innspill til oppstartsmeldinga var ute. Fylkesmannen har også hatt møte med Bodø og Omegns turistforening etter ønske fra foreningen. Det har også vært avholdt møte med grunneierne i Storlia naturreservat 22. mai 2013. Andre og tredje møte i arbeidsutvalget ble holdt henholdsvis 23. mai og 9. september 2013. Fylkesmannen informerte også Midtre Nordland nasjonalparkstyre om arbeidet i deres styremøte den 30. mai, samt under befarings i blant annet Melfjorden og Nordfjorden dagen før. Miljøenergi Nordland og Sweco Norge AS hadde møte med Fylkesmannen 24. september omkring bruk og vern i Austerdalsvatnet.

I løpet av planperioden har saksbehandlerne hos Fylkesmannen også gjennomført befaringer, i Storlia, Glomdalen, Melfjorden/Nordfjorden, Jarbrudalen, Blakkådalen og langs strekningen hvor grensen for Saltfjellet landskapsvernområde foreslås flyttet bort fra jernbane og E6.

Fylkesmannen har på bakgrunn av innspillene til oppstartsmeldinga, rapportene fra kartleggingene av området og arbeidsutvalgets tilbakemeldinger og diskusjoner utarbeidet verneforslaget som nå er på høring.

1.6.2 Saksgangen videre

Etter at høringa av verneforslaget er avsluttet vil Fylkesmannen oppsummere den lokale høringa. Vi vil også ha et avsluttende møte med arbeidsutvalget og de berørte kommunene. Kommunene gis en egen høringsfrist for å få mulighet til å ta med og vurdere innspill fra organisasjoner og privatpersoner i sin behandling i kommunestyrene.

Verneplanen med Fylkesmannens oppsummering, samt klargjøring av enighet/uenighet i arbeidsutvalget, blir så sendt Miljødirektoratet som forestår oppsummeringen av sentral høring og sender sin anbefaling til Miljøverndepartementet. Et eventuelt vedtak fattes av kongen i statsråd.

2 Beskrivelse av planområdet for vern – verneverdier og brukerinteresser

Planavgrensningen er vist i plankartet del C.

2.1 Miljøverdier

Det er gjort kartlegginger i områdene i forbindelse med verneplanen, på temaene friluftsliv, kulturminner, kvartærgeologi, grotter og karst, landskap og naturtyper. I tillegg finnes det en del spredt materiale fra tidligere kartlegginger, blant annet i forbindelse med vassdragsvern. Mye av dette er vurdert av kartleggerne, men Fylkesmannen har også oppsøkt primærkildene der det har vært nødvendig. Nedenfor følger en gjennomgang av miljøverdiene i de ulike delområdene i verneplanen. Alle rapporter kan fås ved henvendelse til Fylkesmannen eller lastes ned fra våre nettsider www.fylkesmannen.no

2.1.1 Østre delområde - Blakkådalen og elvestrengene i Tespa og Bjøllåga

Verneverdiene i **Tespa og Bjøllåga** er store og det vesentlige av nedbørfeltene er derfor vernet gjennom naturvernloven som Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Storlia naturreservat. Det er kun selve vannstrengen på de nederste kilometerne av vassdraget som ikke ligger innenfor vern etter naturvernloven. I St.prp. nr. 75

(2003-2004) *Supplering av verneplan for vassdrag* ble også de nederste delene av vassdragene anbefalt vernet etter justering av grensen for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det er ikke tyngre tekniske inngrep i vassdragene og vasstrengene er lite påvirket av menneskelig aktivitet både i Tespa og Bjøllåga. I de delene av vassdraget som ikke allerede er vernet er verneverdiene er knyttet til trange gjel og flere store fosser, blant annet Tesplossen. Det er også registrert viktige vilt-lokaliteter i nedre deler av både Tespa og Bjøllåga (Ecofact 2013).

De to dalgangene er større intakte økosystemer og har stor økologisk verdi. Områdene har stort biologisk mangfold, og det er registrert flere rødlistede arter i området, for eksempel kongeørn, jaktfalk og svartsoneskjute. Området har også mange kulturminner, blant annet knyttet til reindrift, ferdsel og telegraflinje. Landskapsmessig tilhører begge dalene landskapsrom som gis høy regional verdi.

Blakkådalen ligger som en kile inneklemt mellom Blakkådalen naturreservat og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Blakkådalen naturreservat er et barskogsreservat med delvis ekte urskog med vitenskaplig interesse. Dalføret hører arronderingsmessig sammen med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, men ble holdt utenfor vernet på grunn av overføring av vann fra Blakkåga til Storglomvatnet i Meløy. Se mer om dette i kap **Feil! Fant ikke referanse kilden..** Deler av området er dermed definert som berørt av tyngre tekniske inngrep og faller utenfor INON-definisjonen⁶.

⁶ INON er forkortelse for Inngrepsfrie Naturområder i Norge. Det er gitt et sett av inngrep som defineres som tyngre tekniske inngrep. Avstanden fra nærmeste slike inngrep definerer inngrepsstatus i et område. INON-områdene er delt i tre delområder 1-3 km, 3-5 km og mer enn 5 km fra nærmeste tyngre tekniske inngrep. Du kan lese mer om INON på Direktoratet for Naturforvaltning sine hjemmesider www.dirnat.no

Verneverdiene i Blakkådalen er blant annet knyttet til skogen i dalen. Arealene videre nordover fra Balkkådalen naturreservat kan være interessante i et perspektiv der grana er på ekspansjon nordover og klimaendringene kan bidra til å øke ekspansjonshastigheten. Blakkådalen ble vurdert i forhold til utvidet skogvern i 2005, men satt på vent da det var mest ryddig å samkjøre de to prosessene. Her finnes arealer med sjeldne vegetasjonstyper og innslag av krevende arter. Arealet dekker også inn vernebehovet for kalkrike nordboreale bjørkeskoger. Som det framgår av Nybø et al. (2009) bør denne typen skog prioriteres høyt i ytterligere vern. Blakkådalen vil være en viktig referanseområde for å følge klimaendringenes påvirkning på utviklingen i naturen, spesielt med tanke på endringer i treslagssammensetting og økt skoggrense.

I landskapskartlegginga er området gitt verdi B, dvs. *inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom*. Blakkådalen er en v-dal. Nedre del har preg av å være et sammenhengende juv, mens øvre del går over i en vid høgfjellsdal omgitt av storforma og avrunda fjellmassiv.

Det er registrert rødlistede⁷ arter, blant annet kongeørn, enkelte karplanter og sopp i dalføret. Ellers er Blakkådalen et viktig område for friluftslivet og turer på tvers av nasjonalparken, selv om dalen ikke er mye trafikkert. Forvaltningsmessig og i forhold til å sikre sammenhengende områder er det et poeng å få fylt igjen et ”arronderingsmessig hull” i verneområdene rundt Saltfjellet-Svartisen.

⁷ Norsk Rødliste er en oversikt over arter som vurderes å ha begrenset levedyktighet i Norge over tid. Lista utarbeides under ledelse av Artsdatabanken, siste revisjon skjedde i 2010, som legger den internasjonale naturvernorganisasjonens (IUCN) kriterier til grunn for arbeidet. Til sammen har tilstanden for vel 18 500 arter blitt vurdert. Av disse er 3886 arter nå rødlistet, hvorav 1988 er vurdert å være truet. Artene på rødliste klassifiseres i seks forskjellige kategorier: datamangel (DD), nær truet (NT), sårbar (VU), sterkt truet (CR) og lokalt utryddet (RE). Mer om rødlista finner du på www.artsdatabanken.no

Det vil bidra til at nasjonalparken med omkringliggende verneområder i større grad fyller formålet om å bevare et sammenhengende naturområde.

Blakkådalen er også avgrenset som et kulturmiljø av stor verdi knyttet til kunnskap og opplevelse. Bruksverdien er vurdert til middels.

Satt opp mot momentene som St. meld nr 62 (1991-1992) sier skal vektlegges i arbeidet med å sikre variasjonsbredden i norsk natur vil vern av det østre delområdet bidra til å styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark på alle delpunktene med unntak av verdifulle marine områder. Vern av Tespa og Bjøllåga vil særlig utfylle vernet i forhold til verdifull vassdragsnatur og uberørte områder. Vern av Tespa og Bjøllåga vil sikre områdene mot utbygging og således sikre de store naturområdene innover mot Saltfjellet-Svartisen. Sett hen til målene for områdevern i naturmangfoldlovens § 33 er det særlig bokstav a) *variasjonsbredden av naturtyper og landskap*, d) *større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv*, g) *økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt* og h) *referanseområder for å følge utviklingen i naturen* som imøtekommes med vern av østre delområde.

Hele det østre delområdet vil altså bidra med verdifulle biotoper, landskap, viktige områder for friluftslivet og kulturminner som vil styrke verneformålet.

2.1.2 Det midtre delområdet – Glomdalen og Austerdalsvatnet

Austerdalsvatnet og områdene rundt er meget spesielle i forhold til nylig tilbaketrekking av isbreen og dannelsen av landskap og naturtyper i den sammenheng.

Verneverdiene i området er knyttet til landskap, området er gitt nasjonal verdi i landskapskartlegginga. Dette er særlig på bakgrunn av inntrykksstyrke, noe som knyttes både til kontrastene i landskapet, men også til "istidsmiljøet" som kan gi et bilde av hvordan mange steder i landet kunne sett ut i avsmeltningsperioden etter siste istid. Videre er det påvist store verneverdier tilknyttet avsetningene i vestenden både i forhold til naturtyper (A-verdi) og kvartærgeologi. Sandpyramidene og de prosessene med hensyn på suksisjon og erosjon som pågår gir et unikt innblikk i landskapsdannelse gjennom aktiv graving og masseforflytninger og vegetasjon i tidlig suksesjonsfase. Langs sørsida av vannet er breens skuring og vegetasjon i tidlig suksesjonsfase viktige verneverdier. Området har også stor friluftsmessig betydning.

Vern av området rundt Austerdalsvatnet vil styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark gjennom å sikre et særegent og vakkert landskap med viktige bremiljøer i utkanten av Svartisen. Området har også spesielle biotoper som særlig er knyttet til nylig tilbaketrekkning av Austerdalsisen. Området har altså betydelige verneverdier som naturhistorisk dokument og som referanseområde for å følge utviklingen i naturen med tanke på tidlige suksesjoner etter istider og breavsmelting samt klimaperspektiv.

Området er imidlertid påvirket av tekniske inngrep. Tappetunellen som er etablert har senket vannstanden. Det er etablert en ny «naturtilstand».

Satt opp mot momentene som St. meld nr 62 (1991-1992) sier skal vektlegges i arbeidet med å sikre variasjonsbredden i norsk natur vil vern av det midtre delområdet bidra til å styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark på de fleste delpunktene, men i liten grad på delpunktene marine områder, kulturminner

og planter og dyr. Sett hen til målene for områdevern i naturmangfoldlovens § 33 er det særlig bokstav a) *variasjonsbredden av naturtyper og landskap, e) områder med særskilte naturhistoriske verdier, g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt og h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen* som imøtekommes med vern av midtre delområde.

Glomdalen ligger i et nord-sørgående belte med kalkspatmarmor. I området finner vi Nord-Europas høyeste tetthet av grotter og unike karstforekomster⁸, for eksempel det kjente Marmorslottet. Planområdet fyller her området mellom Fisktjørna naturreservat og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dalføret er dominert av kalkbjørkeskog⁹. I henhold til Bendiksen et al.(2008) gis fjellbjørkeskog i marmorområdet i Nordland og Troms aller høyeste prioritet for ytterligere vern da dette er unike norske typer med sannsynligvis de høyeste biomangfoldverdiene innenfor fjellbjørkeskog, svært dårlig kunnskapsgrunnlag og svært liten vernedekning. Av rødlistede arter som har viktige leveområder i kalkbjørkeskog og som er påvist i Glomdalen nevnes brudespore, ravnerødskivesopp (NT) og rødskevokssopp (NT). Videre har Glomdalen og spesielt område rundt Glomdalsvatnet er rikt fugleliv. Kalkbjørkeskog er også vurdert som en naturtype som bør få høy prioritet i økt vern i forhold til at naturtypen kan bli

⁸ Karst er de tredimensjonale formene i berggrunnen dannet ved vannets oppløsning av karbonatmineraler som kalkstein og dolomitt. Eksempler på karstformer er grotter, karren, doliner, grikes etc.

⁹ Kalkbjørkeskog vurderes som sårbar av Fremstad & Moen (2001), men ikke som truet i Norsk rødliste for naturtyper (2011). Kalkbjørkeskog er som oftest meget artsrik, og en rekke arter har sitt tyngdepunkt i denne naturtypen som er karakterisert av høy vekst og en blanding av varmekjære plantearter og næringskrevende fjellplanter. Naturtypen regnes som tilnærmet eksklusivt norsk og er en ansvarsnaturtype for Norge (Bendiksen et al. 2008)

negativt påvirket av de skisserte klimascenariene (Nybø et al. 2009).

Glomdalen-området er svært viktig for friluftslivet. Utvidet vern her vil blant annet sikre hele Marmorslottet og arealene rundt. Glomdalen har bratte sider og elva går gjennom imponerende juv og kløfter. Slammerbekken er et viktig landskapselement i området.

Lenger vest og nord i Glomdalen blir området mer alpint og går etter hvert over i høgfjell og breområder. Tverråga er et imponerende og urørt sidevassdrag. Området har fått høy regional verdi i landskapskartlegginga.

Ved Glomdalsvatnet finner vi Glomdalsgården og flere spor etter bosettinga her. De rike slåtteeengene rundt gården er i ferd med å gro igjen, men noe holdes fortsatt åpent ved hjelp av slått rundt gårdsplassen.

Det er også betydelige kulturspor i området som avspeiler både eldre og nyere historie. Kulturmiljøet vurderes, på bakgrunn av foreliggende informasjon, å inneha stor kunnskapsverdi, middels til stor opplevelsesverdi og middels bruksverdi. Samlet er Glomdalen gitt stor verdi som kulturmiljø.

Glomåga ble vedtatt som vernet vassdrag i suppleringsplan for vassdrag i 2005 (St.prp.nr. 75 (2003-2004)). Vernegrundlaget er oppsummert slik:
Urørthet. Breer, elver og vanns sentrale funksjon i et variert, kontrastrikt og særpreget landskap. Nedbørfeltet strekker seg fra store bredekte områder til lavlandet. Stort naturmangfold knyttet til botanikk, landfauna, vannfauna, karstformer med grotter, elveløp og aktive geologiske prosesser. Vassdraget utfyller et stort villmarksområde, delvis i nasjonalpark. Friluftsliv og reindrift er viktig bruk.

Glomdalen oppfyller likevel ikke kriteriene for uberørte områder ihht. INON-definisjonen. Dette på grunn av overføring av vann fra Terskalvatnet til Storglomvatnet nord for nasjonalparken. Overføringen medfører redusert vannføring inn i nasjonalparken og elva er derfor regnet som påvirket av tyngre tekniske inngrep. Mer om dette i kap. **Feil! Fant ikke referanseskilden..**

Landskapskartlegginga definerer likevel Glomdalen som et landskapsrom med villmarkspreget, mens området rundt Glomdalsvatnet er definert som et område med ubetydelige naturinngrep (noen hytter og spor etter bosetting). Det meste av Glomdalen og Glomdalsvatnet har fått verdi A2 i landskapskartlegginga, dvs. inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom.

Det er ingen planer om kraftutbygging i området da vassdraget er et varig verna vassdrag. Vern etter naturmangfoldloven vil styrke vassdragsvernet. Glomdalen har truet natur, intakte økosystemer og særskilte naturhistoriske verdier knyttet til karst og grotter. Ved utvidelse vil også hele marmorslottet inngå i området vernet etter naturmangfoldloven.

Satt opp mot momentene som St. meld nr 62 (1991-1992) sier skal vektlegges i arbeidet med å sikre variasjonsbredden i norsk natur vil vern av Glomdalen bidra til å styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark på alle delpunkter bortsett fra marine områder. Det legges særlig vekt på geologi, botanikk, kulturminner og landskap. Sett hen til målene for områdevern i naturmangfoldlovens § 33 vil vern av Glomdalen bidra til bedre måloppnåelse på alle delområder i større eller mindre grad.

2.1.3 Det vestre delområdet – Storvatnområdet, samt nordsida av Melfjorden med Stelåvatnan og elvene Nattmoråga, Indre- og Ytre Stelåga og ned til Melfjorden.

Dette er det største delområdet og omfatter et unikt og inntrykssterkt landskap fra fjord til høgfjell og bre. Det er kun i Nordfjorden at Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark går ned til fjorden og et vern av Melfjordens nordside vil øke andelen fjordlandskap i verneområdet. Verneverdiene knyttes særlig til landskap, geologi og langs fjorden også til biologisk mangfold, både botanikk og ornitologi.

Landskapet rundt Storvatnet er storslått, men landskapsinntrykket er påvirket av store inngrep i nærheten av vannet, overføringslinja (se **Feil! Fant ikke referanse-kilden.**) og Melfjordveien. Det er også noe hyttebygging i området. Det er en del viktige kulturminner i området som har særlig verdi i forhold til veidesamfunnets historie i disse områdene og i forhold til forståelse av reindriftas utvikling i de vestre deler av Helgeland.

Fra Storvatnet og utover langs Melfjordens nordside er det registrert viktige skoglokaliteter. De største er Storvika ut til Ramnskardet og fra Ramnskardet og ut til noe vest for Lemmstein. Arealene er antakelig noe grovt avgrenset. Hovedsakelig domineres området av høgstaudebjørkeskog, men med noe viktige edelløvskogslokaliteter spredt langs hele fjordsiden. Viktigste enkeltforekomst av alm er ved Perstellet øst for utløpet av Indre Stelåga der det er flere eksempler på alm med trediameter rundt 40 cm i brysthøyde. Andre viktige treslag i området er gråor, hegg, osp, rogn og selje.

Elvene i Melfjorden har stor opplevelsesverdi, særlig Nattmorågas fall ned i sjøen er imponerende. Indre og Ytre Stelåga går gjennom velutviklede

bekkekløfter. Bekkekløfter er en viktig naturtype der fuktelelementet gjør at mange fuktighetskrevede moser og lav vokser på trær og berg. Videre er slike områder egna hekkeplasser for eksempel for jaktfalk, vandrefalk og fjellvåk. Det er også en rekke karplanter som har viktige leveområder i bekkekløfter. Et utvalg bekkekløfter ble undersøkt i Nordland som en del av nasjonal tematisk naturfaglig registrering av spesielle skogtyper (Blindheim et. al 2011), her inngikk Nattmoråga, og indre- og Ytre Stelågene. Bekkekløftene i Melfjorden er likevel dårlig undersøkt da kartleggerne ikke kom til i området grunnet topografien. Bekkekløftene er derfor bare befart fra omkring kote 200 og oppover. Det er derfor bare avgrenset en viktig naturtype knyttet til bekkeløpene, dette er fossesprutsonen ved nedslagsfeltet til den høyeste fossen i Nattmoråga. Generelt konkluderer kartleggingen med at bekkekløftene er ganske store, uten inngrep langs hele vassdragslengden fra fjord til fjell og har i nedre deler et høyt innslag av varmekjære skogutforminger.

Fra fjordsida stiger landet brått opp til Melfjordloftan. Dette er et imponerende skue hvor bergartskiller vises tydelig i store dimensjoner. Det er registrert noen lokaliteter av rasmark i overgangen mellom de ulike loftene, spesielt i indre del på sør og østsiden av Storvatnet. Rasmark er lysåpne områder i bratt terreng der ras medfører stadige forstyrrelser i substratet. Nybø et al. (2009) vurderer utvidet vernebehov for denne naturtypen til å være moderat i et klimaperspektiv. Rasmarker er særlig viktige for insekter (Ødegaard et. al 2009).

Oppe på loftene er det svært gode beiter for elg og rein. Områdene er stort sett flate og produktive. Det går en 420 kV overføringslinje tvers gjennom området. Dette trekker ned landskapsverdiene og gjør at området ikke kan betegnes som et

INON-område, jf DNs definisjon. En slik overføringslinje kan heller ikke bestå innenfor en nasjonalpark og utvidelsen av nasjonalparken kan derfor ikke føres lenger enn til linja.

Vassdragene i området er spesielle og det er kort vei fra bre til sjø. Vassdragene har skjært seg ned i dype kløfter i landskapet. Den rike berggrunnen, fuktigheten fra elva og den sørlige eksponeringa gjør områdene rike i forhold til biologisk mangfold. Vern av området vil øke variasjonsbredden i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark betraktelig og sikre fjord-fjell gradienten i verneområdet.

Satt opp mot momentene som St. meld nr 62 (1991-1992) sier skal vektlegges i arbeidet med å sikre variasjonsbredden i norsk natur vil vern av Melfjordens nordside særlig bidra til å styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med tanke på større sammenhengende naturområder, landskapsmessige verdier og verdifull vassdragsnatur. Men også i noe grad knyttet til spesielle biotoper, friluftsliv og kulturminner. Sett hen til målene for områdevern i naturmangfoldlovens § 33 vil vern av Melfjordens nordside bidra til bedre måloppnåelse på alle delområder i større eller mindre grad, men særlig knyttet til a) *variasjonsbredden av naturtyper og landskap, c) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv, d) områder med særskilte naturhistoriske verdier og g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt.*

2.1.4 Samlet vurdering av området

En del av formålet med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare *et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde* samt bidra til å bevare *et sammenhengende naturområde*. Tunge tekniske inngrep som for eksempel vannkraftutbygging, veier og kraftlinjer truer norsk urørt natur. I Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark finner vi

noen av de største gjenværende områdene i Nordland som kan betegnes om villmarksområder i henhold til INON-definisjonen til DN. I vestre del av nasjonalparken har kraftutbygging medført betydelige reduksjoner i INON-områder de senere tiårene. Blant annet har Glomåga redusert vannføring som følge av overføring av Nedre Terskaldvatnet øverst i Glomåga til Storglomvatnet. Dette medfører at Glomdalen splitter to villmarksområder som ellers ville vært sammenhengende. Også inntakene øverst i Blakkådalen har medført betydelige reduksjoner i INON-områder (se vedlegg 7). Det er et politisk mål å bevare INON-områdene som urørte områder og spesielt å stoppe reduksjonen av villmarkspregede områder. INON-områder er sårbare for inngrep i randområdene og utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark vil bidra til å sikre disse randområder mot videre inngrep og således styrke verneformålet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med tanke på å bevare et uberørt fjellområde og et sammenhengende naturområde.

Å innlemme områdene i nasjonalparken eller andre verneområder vil bidra til å styrke målet om å bevare variasjonsbredden av naturtyper og landskap, jf naturmangfoldlovens §33 pkt a) Også lovens § 33 punkt b), d), e), g) og h) vil styrkes ved vern av disse områdene.

2.2 Brukerinteresser og eksisterende inngrep

2.2.1 Østre delområde – Blakkådalen og elvestrengene i Tespa og Bjøllåga

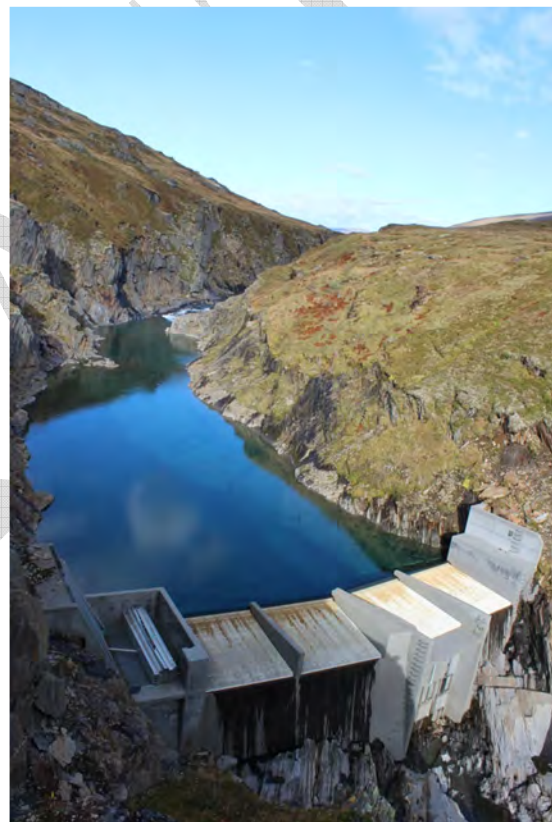
Elvestrengene i Tespa og Bjøllåga ble holdt utenfor vern av Saltfjellet-Svartisen av hensyn til overføring av vann til kraftproduksjon. MiljøEnergi Nordland hadde ved oppstart av denne verneplanen planer for utnytting av vannet i Bjøllåga i planlagt nytt kraftverk ved Raudfjellfossen.

Denne delen av søknaden er nå trukket. Og det foreligger dermed ingen planer om kraftutbygging i disse to vassdragene. De nedre delene av Tespa og Bjøllåga er delvis privat eiendom. Planene for kraftutbygging ville medført at betydelig deler av vannføringa i elvene ble ført ut av vassdraget fra statsgrunn lenger opp i vassdraget og de private grunneierne har vært interessert i å stoppe dette.

De private grunneierne ønsker å beholde de rettigheter de har i forhold til vannressursloven om uttak av vann til hushold og husdyr. Samtidig har det vært nevnt framtidige muligheter for for eksempel røyeoppdrett, tapping av flaskevann eller liknende. Vannressursloven blir ikke satt til side av vern, men verneforskriften vil "legge seg oppå" annet lovverk. Dermed vil bortføring av vann være forhindret gjennom verneforskriften dersom området vernes. Konsekvensen for de private grunneierne er at eventuelle framtidige planer om kraftutbygging eller utføring av vann ikke vil la seg gjennomføre. Avgrensning av utvidelsen i disse to elvestrengene har vært diskutert. Alternativene har vært kun utvide på statens grunn, utvide til og med sørgrensen for Storlia naturreservat eller utvide ned til sørgrensen for nasjonalparken, dvs nesten ned til elvmøte med Ranelva. Forslaget som foreligger utvider ned til sørgrensen for Storlia naturreservat.

I Blakkådalen er det reindrifta ved Saltfjellet reinbeitedistrikt som vil bli berørt i forhold til utvidet vern. I dag må man gjennom enten nasjonalparken eller Blakkådalen naturreservat for å nå inn i området og konsekvensene for reindrifta ansees derfor som små. Forvaltningen av området vil være ens med resten av nasjonalparken. Grunneier Statskog forvalter i dag området i stor grad som om det også er vernet.

Blakkåga har redusert vannføring. Det er etablert to inntakspunkt, ett i elva fra Bogvatnet og ned i Blakkåga på høyde 627. Det andre er etablert i Blakkåga før samløpet med elva fra Bogvatnet på høyde 633. det er ikke fastsatt minstevannsføring. Det kommer imidlertid relativt store bekker/elver inn i Blakkåga nedstrøms inntakene slik at elva i praksis ikke er helt tørrlagt, men har sterkt redusert vannføring. 30% av Blakkågas nedslagsfelt er overført vestover til Storglomvannet. Overføringen utgjør mellom 35-40 % av den totale vannføringa i Blakkåga.

Bilde 2 Bildet viser demninga i Blakkåga

Det er ellers ikke registrert brukerinteresser som vil bli berørt av utvidet vern i østre delområde.

2.2.2 Det midtre delområdet – Glomdalen og Austerdalsvatnet

Området er av stor betydning for reindrifta i Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Området sør for Austerdalsvatnet, utenfor planområdet,

nyttes aktivt i forbindelse med samling og merking. Forstyrrelser i dette området er negativt for reindrifta. Reinbeitedistriktet har også uttrykt seg negativt til kraftutbygging, vegbygging og turismesatsing i området.

Austerdalsvatnet er permanent senket gjennom etablering av en tappetunnel mot Svartisvatnet. Ved tunellinnslaget ved Austerdalsvatnet er det etablert en betongmur rundt innløpet. Bakgrunnen for etablering av tappetunellen var fare for store ødeleggelser nedover Svartisdalen og Rødvassdalen. Austerdalsisen lå tidligere tvers over Austerdalsvatnet og demmet da opp den vestre delen slik at vannet drenerte vestover gjennom Austerdalen. Overløpet lå da på om lag kote 270. I denne perioden ble det avsatt store mengder løsmasser i det som i dag er vestenden av Austerdalsvatnet. Etter hvert som Austerdalsisen trakk seg tilbake ble brearmen lettere, noe som førte til at breen fløt opp og vann fosset i store mengder (Hjokullaup) østover ned Svartisdalen og videre ned Rødvassdalen. Overløpet østover lå da på ca kote 212. Etter etablering av tappetunnelen er vannet permanent senket til om lag kote 208.

MiljøEnergi Nordland har planer om kraftutbygging i Austerdalsvatnet. Planen er å utnytte fallet fra Austerdalsvatnet til Svartisvatnet. Det vil da bli etablert en ny tunell, noe som i ifølge utbygger vil bidra til mer stabil vannstand i Austerdalsvatnet da tappetunellen periodevis kan bli blokkert av is. Samtidig med planleggingen av kraftutbyggingen er det prosjektert et opplevelsessenter/konferansesenter ved Austerdalsvatnet og vei langs Svartisvatnet og videre til Austerdalsvatnet. Rana kommune er positive til planene og går derfor imot vern av Austerdalsvatnet. Det er altså lagt fram planer om både kraftutbygging og tilhørende turistanlegg, men prosjektene er ikke økonomisk

beslektet og kraftutbygging er ikke avhengig av utbygging av turistanlegg. Turistanlegget er også tiltenkt en vitenskaplig funksjon som senter for naturfaglig forskning rundt Svartisenområdet. Disse planene er ikke utdypet ut over at det vil forsøkes å etablere fasiliteter for overnatting og innendørs arbeid i forbindelse med feltundersøkelser.

Det er i dag en turistbedrift ved Svartisvatnet og det fraktes turister i båt innover Svartisvatnet. Turistene går opp til Austerdalsvatnet. Turistnæringa i området ønsker veg og kraftregulering da dette vil bidra til enklere tilgjengelighet til attraksjonen Austerdalsisen. I dag er båtens passasjerkapasitet en begrensning for utvikling av reiselivsproduktet. Med vei innover Svartisvatnet vil dette elimineres. Tidligere hadde området opp mot 20 000 besøkende pr sesong, mens det i sist sesong var falt til omkring 7000 besøkende¹⁰. De private grunneierne som grenser til planområdet går imot vern da de ønsker satsning på turisme og kraftutbygging.

Det er ikke kommet innspill på andre bruksinteresser i Glomdalen ut over reindrifas innspill i møter. Dette gjelder barmarkskjøring, beiteressurser og bygging av ny bru over Glomåga¹¹.

Det er to private hytter i Glomdalen, lokalisert til området nordvest av Glomvatnet ved Glomdalen gård.

¹⁰ Tallene er ikke kvalitetssikret og framstår som grove anslag. Bedre tall for utviklingen innen reiseliv og ferdsel vil sannsynligvis komme fram gjennom arbeidet med forvaltningsplan for Saltfjellet-Svartisen og prosjektet som Midtre Nordland nasjonalparkstyre har initialisert om besøksstrategier til nasjonalparken, hvor kartlegging av dagens bruk inngår som et delprosjekt

¹¹ Dispensasjon til bygging av ny bru ble gitt i vedtak av 21.10.2009

Fylkesmannen har kjennskap til at det foregår noe slått rundt Glomdalsgården og

Bilde 3 Glomdalshytta ligger innenfor dagens grense av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Tverråga i bakgrunnen er innenfor utredningsområdet. Grensen mellom Rana og Rødøy kommuner følger omtrent ryggen i bakgrunnen.

at det brukes snøskuter til hyttene vinterstid. Videre er det to åpne hytter, Pikhåghytta og Glomdalshytta

Nord for nasjonalparken er Terskalvatnet overført til Storglomvatnet. Denne overføringa skjedde på 50-tallet. Dette medfører redusert vannføring gjennom hele området, og det er derfor ikke registrert som INON-områder. Overføringa medfører at 20 km² av nedbørfeltet er overført nordover. Dette utgjør 9,3 % av Glomågas totale nedbørfelt på 215 km². Vannføringa er dermed redusert med omkring 66 mill m³/år, noe som tilsvarer 10,2 % av Glomågas totale vannføring på 644 mill m³/år.

2.2.3 Det vestre delområdet – Storvatnområdet, samt nordsida av Melfjorden med Stelåvatnan og elvene Nattmoråga, Indre- og Ytre Stelåga og ned til Melfjorden.

Det vestre delområdet ligger i Rødøy kommune og kommunen er her sterkt imot vern da det vil hindre utnytting av kraftpotensialet i Indre- og Ytre Stelåga.

Ved Storvatnet er det noen hytter. Disse er utgangspunkt for jakt og fiske. Jakt og fiske vil ikke bli begrenset av eventuelt vern. Konsekvenser ved vern vil være at det vil ikke bli tillatt bygd flere hytter innenfor vernet område, og utvidelser av eksisterende hytter vil bli begrenset. Vedlikehold vil kunne skje uten søknad til verneområdemyndigheten. Det vises ellers til kommentar til ny forskrift for nærmere utdyping.

Langs Melfjordens nordside er det edellauvskog. Truslene mot edellauvskog er skogbruk og treslagsskifte. Det er plantet noe gran, men dette er forholdsvis små lokaliteter. Av hensyn til edellauvskogen bør likevel disse granplantefeltene fjernes. Det er ikke forhold for intensivt skogbruk i området. Deler av områdene brukes som vedskog. Fylkesmannen er av den oppfatning at skogen i dette området tåler et visst uttak av virke til ved uten at verneverdiene forringes vesentlig. Det drives også noe elgjakt, dette er uproblematisk i forhold til vern.

På Ramnskaret er det spor etter bosetting og det går en sti fra sjøen opp til gården og videre opp på Loftene. Det kan være behov for rydding langs stien fra tid til annet.

Ingen av elvene i Melfjorden ble vernet gjennom supplering av verneplan for vassdrag. Rødøy kommune gikk sterkt imot vern og NVE konkluderte med at vassdragene måtte vurderes hver for seg og at de i seg selv var for små for å kvalifisere til vassdragsvern. Nattmoråga er senere gitt unntak for samla plan, men planlegging av utbygging er kun på oppstartsstadiet. Rødøy-Lurøy kraftverk (RLK) vil bygge ut Indre og Ytre Stelåga, men behandlinga av søknaden om fritak fra samla plan er satt på vent inntil spørsmålet om utviding av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er avgjort. Grunneierne i Nattmoråga oppgir at utbygging vil kunne gi 10-12 GWh med

en utbyggingskostnad på under 2 kr/KWh, mens RLK oppgir at utbygging av Indre og Ytre Stelåga vil kunne gi om lag 70 GWh med beregnet utbyggingskostnad på i overkant av 2 kr/kWh. Tallene er gitt oss i møter med RLK og grunneierne i Nattmoråga i 2009.

Rødøy kommune ser på Melfjord-område som et utviklingsområde og har ønsker om vegframføring fra Rødøy til Rana via Melfjordbotn. Planene har lang historie, men er ikke med i nasjonal transportplan. Veien vil måtte gå i tunell fra krysning av Nordfjorden til Melfjordbotn. Dersom vernet vedtas som foreslått vil dette ikke få konsekvenser for eventuelt gjennomføring ut over at tunellinnslag må legges utenfor verneområdet.

Bilde 4 Nederste del av Ytre Stelåga. Skaviktindan i bakgrunnen. Dagens nasjonalparkgrense går omtrent over høyeste punkt i bakgrunnen.

Andre infrastrukturtiltak er ønsket om utplassering av mobilspeil på Ramnskaret. Fylkesmannen har ikke fått kontakt med Telenor om dette ennå, og det vil måtte avklares i høringen.

Det går en overføringslinje, 420 kV, over Melfjordloftan. Statnett har informert om behov i forhold til ferdsel i forbindelse med vedlikehold og inspeksjon av linja. Statnett har også informert om at det vil bli satt i gang utredning av ny overføringslinje nord-sør som følge av de mange planene for utbygging av vann- og vindkraft. I slike saker jobber Statnett etter prinsippet om parallellføring for å samle inngrep, og at vern ikke må avskjære denne muligheten.

Reindrifta bruker Melfjordloftan i betydelig grad og bruken av området har vært økende etter siste endring i distriktsgrensene. Det benyttes tohjuls motorsykkel i forbindelse med gjeting på barmark. Barmarkskjøring er problematisk i forhold til vern, og vil bli regulert gjennom forskrift for verneområde. Det vanlige er at det kan gis flerårige dispensasjoner med bakgrunn i godkjent distriktplan. Ellers er det trekkveier for rein gjennom området og også ned fra Loftene via Ramnskaret og langs fjorden til Melfjorden. Reindrifta har en gjeterhytte i Rødøy kommune på grensen til Rana nord for Evendalen.

Området brukes lite til friluftsliv. Bruken er noe jakt, toppturer og ferdsel inn mot breen. Området er uten tilrettelegging for friluftsliv. Dette er områder som gir mulighet for turer i terreng uten andre brukere og opplevelse av storslått landskap.

DEL B

Forslag til vern

Bilde 5 Nattmorågas fall ned i Melfjorden er et imponerende skue og landemerke i området.

3 Forslag til vern – tilråding fra Fylkesmannen

Dette kapittelet presenterer forslaget til vern etter naturmangfoldloven og omfatter forslag til avgrensning av utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og opprettelse av Melfjorden landskapsvernområde med tilhørende forskrift. Det er redegjort for ulike alternativer framkommet som følge av diskusjoner i arbeidsutvalget. Det er ønskelig at høringspartene gir innspill til de ulike alternativene. For kart, se del C, vedlegg 1 og 2.

3.1 Valg av verneform

Arbeidet er startet opp med hensikt å utvide Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i områdene som opprinnelig ville blitt berørt av utbyggingene i Melfjorden og Nord-Rana. Det er verneplanprosessen som avgjør hvilken verneform som velges ut fra hensyn til ulike bruks- og verneinteresser. Fylkesmannen tok derfor utgangspunkt i at alle de tre verneformene nasjonalpark, landskapsvernområde og naturreservat var aktuelle da det ble meldt oppstart. Det er naturmangfoldlovens § 33 og §§ 35-37 som regulerer verneform og innhold i vernet.

Nasjonalparker (nml § 35) opprettes for å sikre store naturområder uten tunge naturinngrep som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap. I utredningsområdet finnes klart særegne økosystemer og landskap, spesielt med tanke på geologi, brepåvirkete områder og landskap. I prosessen er det kommet innspill om et område i Burfjellet i Rana som har klar sammenheng med kalkområdene i Glomdalen, og som har svært store påviste verneverdier. Fylkesmannen har vurdert muligheten for å utvide planområdet i dette området for å fange opp de påviste verdiene i forhold til karst og grotter. Det er imidlertid begrenset

mulighet for å gå utover planområdet i en slik verneplanprosess og Fylkesmannen foreslår kun en mindre utvidelse her for å sikre at landskapselementet Slammerbekken faller innenfor nasjonalparken. For vurderinger rundt dette vises til grensebeskrivelsen i kap 3.2.3. Sammen med arealene i eksisterende nasjonalpark er altså utredningsområdene arealer som oppfyller kriteriene for nasjonalpark i nml § 35. Inngrep i form av 420 kV overføringslinje, inntakspunkt og overføring av vann, samt tappetunell i Austerdalsvatnet, er imidlertid inngrep som er problematisk i forhold til kriteriet «*som er uten tyngre naturinngrep*», dette gjelder spesielt Melfjordloftan, Austerdalsvatnet og Blakkådalen. Fylkesmannen foreslår derfor ikke at alt innenfor utredningsområdet vernes som nasjonalpark.

Områdene har også viktige funksjoner for friluftsliv, spesielt Glomdalen, Austerdalsvatnet og Blakkådalen, noe som taler positivt ved vurdering av vern, da et av formålene for nasjonalpark kan være å sikre en uforstyrret opplevelse av naturen, jf. nml § 35 andre ledd andre punktum. Det er reindrift i området, og viktige drivingsleier og beiteområder vil bli beskyttet mot tyngre inngrep.

Landskapsvernområder (nml § 36) etableres for å sikre *natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.* Denne verneformen gir ikke et vern av vegetasjonen ut over det som kan påvirke landskapsbildet. Spesielt Glomdalen, Austerdalsvatnet og Melfjordens nordside har klare landskapsmessige kvaliteter som kan forsvare etablering av landskapsvern. Fylkesmannen har valgt å foreslå landskapsvern på områdene vest for kraftlinja over Melfjordloftan. Dette er et

enestående landskap med stor inntryksstyrke. Her er det både storskala og mindre lokale landskapskomponenter som representerer kvalitetene. Nattmoråga er det mest markerte landskapselementet.

Områdene i Melfjorden har store påviste verdier i forhold til naturtypen edelløvsskog, med vekt på alm. Fylkesmannen mener lokalitetenes størrelse og de biologiske verdiene ikke i seg selv forsvaret vern som naturreservat. Landskapskvalitetene i Melfjorden er imidlertid svært store og sammen med viktige naturtypelokaliteter og kulturspor anser Fylkesmannen det som riktig å fremme forslag om vern i dette området.

Områdets verdi er knyttet til de storskala landskapselementene i Melfjorden og opp mot Svartisen. Kraftutbygging i området vil påvirke landskap og naturverdier negativt. Vern av dette området som landskapsvernområde vil sikre området mot tyngre inngrep som for eksempel kraftutbygging. Den vedhogst som skjer i liene utover Melfjorden kan vanskelig sies å være negativ for verneverdiene i så beskjedent omfang som det nå har. Fylkesmannen foreslår derfor at det opprettes et landskapsvernområde hvor det i forskriften åpnes for vedhogst i henhold til forvaltningsplan.

Et flertall i arbeidsutvalget har ikke vært enig med Fylkesmannen i dette og ønsker at det skal kunne åpnes for kraftutbygging i Indre- og Ytre Stelåga. Det foreligger derfor et alternativt forslag der utvidelsen av nasjonalparken begrenses vestover til nedslagsfeltet for Stelågene og at det samtidig opprettes et landskapsvernområde som kun omfatter liene fra Melfjordloftan og ned til sjøen, samt Nattmoråga. Med denne avgrensingen kan en søknad om kraftutbygging i Indre og Ytre Stelåga konsesjonsbehandles.

Naturreservat (nml § 37) etableres for å sikre områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes områder som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingsiltak å få verneverdier som nevnt.

Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. Naturreservat benyttes for vern av bestemte formål som for eksempel skogreservat, myrreservat eller fuglereservat. Dersom de naturfaglige verdiene er store kan naturreservat opprettes for å ivareta spesifikke naturverdier også i områder med omfattende inngrep. Vernebestemmelsene i naturreservater "skreddersys" da for å sikre konkrete, beskrevne verneverdier. Friluftsliv, landskap og kulturminner er ikke en del av formålet ved slike fredninger.

For utvidelsesområdene i Rana og Rødøy mener Fylkesmannen at verneformen naturreservat vil sikre områdenes naturfaglige kvaliteter med hensyn på geologi og botanikk på en tilfredsstillende måte. Av de lokalitetene som er registrert innen utvidelsesområdet er det først og fremst områder i Blakkådalen, ved Austerdalsvatnets vestende og i Glomdalen at verneformen naturreservat kan forsvares ut fra påviste verneverdier. Friluftsliv- og kulturminneverdiene, samt områdets betydning for reindrifta, er såpass store at nasjonalparkstatus vil ivareta de samlede verneverdiene bedre enn å opprette mindre reservater.

For næringsaktørene i området vurderes det som mest hensiktsmessig med et felles regelverk for en større nasjonalpark enn å måtte forholde seg til flere spesifikke vernebestemmelser for mange mindre områder. Dette er også i tråd med foreslåtte endringer i områdene på Saltfjellet-Svartisen, jf. revisjon av forskrifter og vernebestemmelser.

Fylkesmannens foreslår at deler av utvidelsesområdet vernes gjennom utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Blakkådalen vernes ved utvidelse av Blakkådalen naturreservat og at Melfjordens nordside vest for 420 kV linja vernes som et nytt landskapsvernområde. For forslag til avgrensning vises til grensebeskrivelse i kap «**Feil! Fant ikke referanseilden.**» og kart i vedlegg 2.

Ved Austerdalsvatnet er det lansert planer om kraftutbygging og turisme. Denne verneplanen tar ikke stilling til prosjektene, men vern av selve Austerdalsvatnet vil sette punktum for planene. Det foreslås i denne høringa at Austerdalsvatnet og vannets sørside ikke vernes på grunn av de inngrep som er gjort i området. Heller ikke Storvatnet i Rødøy foreslås vernet.

Reindrifta har vært kritiske til prosjektet i Austerdalsvatnet i de diskusjonene som har vært i forbindelse med denne verneplanen. Austerdalsvatnet, og særlig områdene sør for vatnet er særlig viktige områder for Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt.

Melfjordens nordside er etter Rødøy kommunes vurdering et potensielt utviklingsområde for kommunen, hvor det er ønskelig med kraftutbygging som gir inntekter og arbeidsplasser til kommunen. Rødøy-Lurøy kraftverk har presentert planer for utbygging av Indre og Ytre Stelåga. Private grunneiere har presentert planer for utbygging av Nattmoråga. Et

flertall i arbeidsutvalget har fremmet et alternativt forslag som ivaretar kommunens ønske om utbygging av Indre- og ytre Stelåga, bevaring av Nattmoråga og noe utvidelse av nasjonalparken.

Samtidig med dette er Storlia naturreservat foreslått omgjort til en del av nasjonalparken i forbindelse med revisjon av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og omkringliggende verneområder. Dette er foreslått som følge av innspill til oppstartsmeldingen, møte med grunneierne og ønske om forenkling av regelverket.

3.2 Forslag til avgrensning med begrunnelse

3.2.1 Kriterier for avgrensning

Gjennom Nasjonalparkplanen og naturmangfoldlovens §§ 33 og 35 er det klargjort hvilke verdier som skal vektlegges ved etablering av nasjonalparker generelt. Disse er gjengitt i kapittel **Feil! Fant ikke referanseilden.** Ved avgrensningen er det lagt vekt på å sikre de verdiene som er kartlagt i området og samtidig få en grense som i størst mulig grad følger naturlige landskapsskiller eller konkrete inngrep og kan gjenkjennes i terrenget. Der det er hensiktsmessig er toppunkt valgt som knekkpunkt for grenseforslaget.

3.2.2 Verneareal

Planområdet for verneplan utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark omfatter areal på 130 km². Gjennom prosessen har det kommet innspill om både utvidelser og innskrenkninger av arealet ut fra ulike hensyn. Disse innspillene har blitt lagt til grunn ved vurderingene av vern.

Ved avgrensningen er det lagt vekt på å ivareta verneverdiene i tråd med føringene i nasjonalparkplanen, Stortingsmelding nr. 37 (2000-01) og naturmangfoldlovens § 33 og 35. Andelen privat grunn i planområdet for vern er ca. 32 %. Kommunal- og

miljøkomiteen på Stortinget har presisert at det er naturforholdene og ikke eierforholdene som må være avgjørende for hva som skal legges ut som nasjonalpark (Innst. S. nr. 124, 1992-93), og dette er også nå lovfestet gjennom den nye naturmangfoldloven som trådte i kraft 1. juli 2009. Den utvidelsen av nasjonalparken og Blakkådalen naturreservat som foreslås i dette dokumentet innebærer at vernet areal utvides med ca 110 km til sammen i Rana og Rødøy kommuner, av dette utgjør privat grunn om lag 27 %. Arbeidsutvalgets alternative forslag innebærer noe redusert utvidelse, se tabell 2

3.2.3 Konkret avgrensning

I Feil! Fant ikke referanseilden. er andel privat og statlig grunn oppgitt for de ulike delene av verneforslaget

Fylkesmannens forslag innebærer utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med ca 118 km² (hvorav Storlia naturreservat utgjør 23,5 km²). Arealet fordeler seg på 50 km² i Rødøy kommune og 68 km² i Rana kommune. Statsgrunn utgjør 84 % av utvidelsesarealet. Arbeidsutvalgets forslag vil til utvidelse omfatter om lag 100 km² (hvorav Storlia naturreservat utgjør 23,5 km²). Arealet fordeler seg på 32 km² i Rødøy kommune og 68 km² i Rana kommune. Statsgrunn utgjør 72 % av utvidelsesarealet.

I tillegg foreslås opprettet Melfjorden landskapsvernområde i Rødøy kommune. I Fylkesmannens forslag omfatter dette 17 km² der alt er privat grunn. Detaljert

avgrensning kommer fram på plankartet i del C. I arbeidsutvalgets forslag omfatter landskapsvernområdet 6 km², utelukkende på privat grunn.

Samlet foreslås da gjennom Fylkesmannens forslag vernet ca 135 km² (inkludert Storlia naturreservat på 23,5 km²) hvorav 77 % er statlig grunn. Arbeidsutvalgets forslag innebærer vern av ca 106 km² (inkludert Storlia naturreservat på 23,5 km²) hvorav 68 % er statlig grunn.

Fylkesmannen mener forslaget er innenfor mandatet. Avgrensningen er gjort med hensyn på å oppnå god arrondering i forhold til verneverdiene i området, vernekriteriene som er framhevet i Stortingsmeldingen og naturmangfoldloven, hensynet til brukerinteresser og innspill i prosessen, eksisterende inngrep og å få grenser som er gjenkjennelige i terrenget.

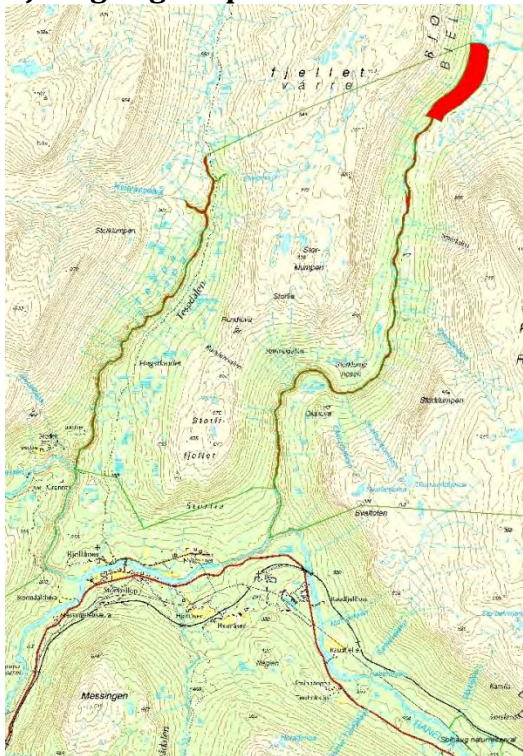
Henvisningene til geografiske punkter og navn i gjennomgangen nedenfor forholder seg stort sett til N50 (M 711) kartene fra Statens kartverk. Avviket er at Nerloftet, Øverloftet og arealet fra om lag kote 400 langs Melfjordens nordside og innover mot breen kalles Melfjordloftan som en samlebetegnelse. Kart med plangrense og forslag til ny nasjonalparkgrense og grense for Melfjorden Landskapsvernområde finnes i del C vedlegg 2.

Beskrivelsen av grenseforslaget er delt opp i delområder.

Tabell 2: Oversikt over andel privat og statlig grunn i de ulike utvidelsesområdene i Rødøy og Rana. Storlia naturreservat er med i tabellen. Her er det foreslått endring fra naturreservat til nasjonalpark. Totalt utgjør Fylkesmannens forslag at om lag 110 km² vernes etter naturmangfoldloven i Rana og Rødøy, av dette ca 27 % privat grunn. Det alternative forslaget innebærer vern av om lag 83 km², hvorav ca 20 % er privat grunn.

Område	Foreslått verneform	Areal ved planoppstart Km ²	Rødøy				Rana				
			Km ²	Andel privat grunn (%)	Andel statlig grunn (%)	Km ²	Andel privat grunn (%)	Andel statlig grunn (%)			
Melfjordens nordside	Landskapsvern (Fylkesmannens forslag)	71	17	100	0						
	Landskapsvern (arbeidsutvalgets forslag)		6	100	0						
	Nasjonalpark (Fylkesmannens forslag)		50	25	75						
	Nasjonalpark (arbeidsutvalgets forslag)		32	27	73						
Glomdalen	Nasjonalpark	22			22	4	96				
Austerdalsvatnet	Nasjonalpark	11			3	0	100				
Blakkådalen	Naturreservat	19			19	0	100				
Tespa	Nasjonalpark	0,2			0,2	50	50				
Bjøllåga	Nasjonalpark	0,7			0,7	5	95				
Storlia naturreservat	Nasjonalpark	23,5			23,5	20	80				
Sum		147,4	FMs forslag	67	FMs forslag	44	FMs forslag	56	68,4	9	91
			AUs forslag	38	AUs forslag	48	AUs forslag	62			

Bjøllåga og Tespa

Figur 1 Forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Bjøllåga og Tespa. Rødskravert område foreslås innlemmet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Plangrensen ved oppstart

Utredningsområdet for utvidelse i Tespa og Bjøllåga er hele elvestrengene fra Tespa og Bjøllågas samløp med Ranelva og opp mellom nasjonalparken og Storlia naturreservat til begge elvene løper inn i nasjonalparken ved nordgrensen for Storlia naturreservat. Også det tiltenkte rigg- og damområdet i Bjøllåga er med i utvidelsesområdet.

Forslag til ny avgrensning av nasjonalparken

Forslaget til avgrensning følger her stort sett plangrensen ved oppstart. Fra øst møter eksisterende nasjonalparkgrense Bjøllåga på østbredden ved Bjøllåga samløp med Ranelva. Foreslått utvidelse av nasjonalparken vil bestå i at nasjonalparkgrensen beholdes på østsiden av elva opp til stedet der Storlia naturreservat møter Bjøllåga på vestsiden av Bjøllåga, omtrent på kote 210. Her

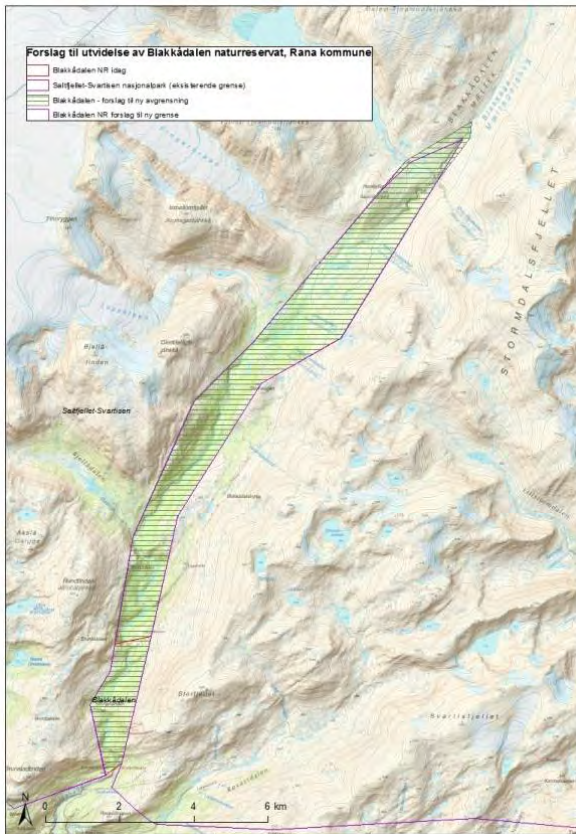
foreslås at nasjonalparkgrensen krysser elva og følger grensen for Storlia naturreservat.

Tilsvarende grenseendring foreslås for Tespa. Eksisterende nasjonalparkgrense møter Tespa på vestre bredd på om lag kote 160. Forslag til utvidelse av nasjonalparken vil bestå i at dagens grense består opp til samløpet Tespa og Stormdalsåga. Her trekkes nasjonalparkgrensen over til østre bredd og følger grensen for Storlia naturreservat nordover.

Dette vil medføre at elvestrengene i Tespa og Bjøllåga vernes i tråd med intensjonen i Stortingsmelding 37 (2000-2001) og behandlingen av suppleringsplan for vassdrag. Dette betyr at de private grunneierne ønsker om at elva der deres eiendommer grenser til vassdraget ikke skulle vernes delvis er et tatt til følge. Bakgrunnen for at ikke all privat grunn holdes utenfor er at vassdraget har store verneverdier, og føringene er sterke på at hele vassdraget skal vernes, noe som gjør at større vannuttak ikke vil være aktuelt da den infrastruktur som kreves for uttak av vann vil være i konflikt med vern av et urørt vassdrag.

Mellom de to elvestrengene ligger Storlia naturreservat. Det foreslås at dette naturreservatet innlemmes i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette er nærmere beskrevet i dokumentet som gjelder revisjon av de eksisterende verneområdene på Saltfjellet.

Blakkådalen

Figur 2: Forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Blakkådalen. Rød skravur markerer området som foreslås innlemmet i nasjonalparken. Grønn linje viser grense for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Blakkådalen naturreservat.

Plangrense ved oppstart

Utvidelsesområdet er avgrenset til det område i Blakkådalen som ikke er vernet etter naturvernloven, dvs i sør avgrenset mot Blakkådalen naturreservat og i nord, vest og øst avgrenset mot Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Forslag til vern

Fylkesmannen har vært i tvil om hvilken verneform som bør foreslås i Blakkådalen. Arbeidsutvalget har gitt signaler om at dalen bør innlemmes i nasjonalparken da det arronderingsmessig er den beste løsningen, og at dalen er en naturlig del av nasjonalparken. Samtidig er det inngrep her som ikke er forenelig med kriteriene for nasjonalparker slik de er formulert i naturmangfoldlovens § 35 første ledd ((...) som er uten tyngre naturinngrep). Da

Storglomvatnet i Meløy ble bygd ut ble vann overført fra Blakkådalen. Dette medførte to demninger og ca 3 km helt tørrlagt elvestrekning Dette har igjen resultert i redusert vannføring og kan ha påvirket flommarkskog, grunnvannstand og drenering i deler av dalen.

Blakkådalen har likevel store verneverdier, særlig knyttet til skog i de nedre deler av dalføret. Dette gjelder spesielt innenfor dagens Blakkådalen naturreservat og videre om lag 10-11 km nordover dalen. Lisidene og mye av skogen er uberørt av vannstandsendringen og dalføret framstår i stor grad som intakt. Vern av området vil således styrke den omkringliggende nasjonalparken.

Med ventede klimaendringer og den observerte endringen i skoggrensa og ekspansjon av gran nordover i Saltfjelldalførene er vern av et helhetlig dalføre som naturreservat hensiktsmessig. Verneformen naturreservat vil sikre områdets naturfaglige kvaliteter, da med begrunnelse i naturmangfoldlovens § 37 e *har særskilt naturvitenskaplig verdi* (grana vokser her mot sin naturlige nordgrense). Fylkesmannen foreslår derfor utvidelse av Blakkådalen naturreservat i hele «kilen» i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Samtidig gjøres mindre grensejusteringer av nasjonalparkgrensen slik at inngrepene i forbindelse med kraftutbyggingen ikke ligger innenfor nasjonalparken. Disse inngrepene har det aldri vært meningen at skulle ligge innenfor grensen, men med dagens kartverk viser det seg at disse ligger innenfor dagens nasjonalparkgrense.

Ut over områdets status med hensyn på tyngre tekniske inngrep er det bare dalens betydning for Saltfjellet reinbeitedistrikt som har kommet opp som motforestillinger mot vern i dette området. Grunneier Statskog SF uttrykker at dalen allerede i dag forvaltes som om den var en del av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Fylkesmannen mener vern av Blakkådalen ikke har vesentlig betydning for Saltfjellet reinbeitedistrikt. Dette begrunnes med at vern ikke vil føre til vesentlige forskjeller ut over at barmarkskjøring vil bli regulert av verneforskriften. I dag må uansett distriktet gjennom vernede områder for å benytte Blakkådalen. På den positive sida vil vern sikre beiteressursene i Blakkådalen mot ytterligere inngrep.

For Statskog som grunneier vil ikke vernet ha vesentlig betydning. Det er opplyst at det er tradisjon for at elgjegerne som jakter i dalen setter noen poteter år om annet. Dette er det åpnet for i forslag til revidert forskrift.

Fra dagens nordvestre hjørne av Blakkådalen naturreservat i dalsida øst for Brunbakken foreslås det å følge eksisterende nasjonalparkgrense nordover til trigonometrisk punkt på Heinfjellet (742 m.o.h.). Fra Heinfjellet går dagens grense i nordøstlig retning til kote 620 i elv fra Bogvatnet. Her flyttes dette punktet 140 m vest – nordvest til nes i elva ca 70 m fra eksisterende demning ved inntaket i elva.

Videre fra dette knekkpunktet går dagens grense i nord nordøstlig retning 1520 m til omtrent kote 600 i Blakkåga. Demninga i Blakkåga ligger omtrent 450 m lenger nord i Blakkåga, altså inne i nasjonalparken. Ny grense mellom nasjonalparken og foreslått naturreservat foreslås da fra knekkpunkt i utløpselva fra Bogvatnet i nordøstlig retning om lag 2 km til liten høyde ved Blakkåga på kote 620 omtrent 110 m nord for demninga. Deretter tvers over Blakkåga til punkt på østsida av elva, omtrent kote 620. Deretter i rett linje til nytt knekkpunkt ved fjell i dagen der Blakkåga gjør en sving mot vest, omtrent 340 m sør for demninga. Deretter i rett linje til dagens nasjonalparkgrense der Øvre Fossbekken møter Blakkåga.

Forslaget innebærer en reduksjon av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark på ca 0,6 km² og utvidelse av Blakkådalen naturreservat fra 3,16 km² til 22,34 km².

Feil! Fant ikke referanseilden. viser eksisterende grense for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i lilla. Dagens avgrensning av Blakkådalen naturreservat er markert med rødt og nye Blakkådalen naturreservat slik det foreslås i dette dokumentet er vist som skravert areal.

Austerdalsvatnet

Figur 3: Forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ved Austerdalsvatnet. Rød strek angir forslag til ny grense

Austerdalsvatnet er helt klart påvirket av tappetunnelen og senkningen av vannstand. Likevel er verneverdiene både med hensyn på landskap og særlig geologi og naturtyper udiskutable. Det er spesielt det vestlige området som har store verneverdier, men også helheten i området og de breskurte arealene på sørsiden av vannet har store verneverdier.

Det har vært jobbet med mange ulike forslag til avgrensning. Det har vært diskutert om det burde etableres et eget naturreservat eller landskapsvernområde med tanke på de store verneverdiene i vestenden, eller om hele eller deler av området skal innlemmes i nasjonalparken. Fylkesmannen hadde endring av utredningsgrensen i dette området på

høring i 2012, og det kom få innspill ut over det som allerede var kjent.

Fylkesmannen mener at området har klare naturvitenskaplige verdier. Her er det likevel et tyngre inngrep som har bidratt til en endret naturtilstand i Austerdalsvatnet, tappetunnel som har ført til permanent senking av vannstand og tørrlagt utløpselv. Fylkesmannen vurderer derfor at området som helhet ikke når opp til målene for områdevern gjennom nasjonalpark slik disse er formulert i naturmangfoldlovens § 33 og 35. Austerdalsvatnet opp til naturlig vannstand, i dag anslått til kote 212, samt sørsiden av vatnet, foreslås derfor ikke innlemmet i nasjonalparken. Nøyaktig hvor kote 212 går i vestenden vil måtte måles opp ved oppmerking og noe av de registrerte verneverdiene i vest vil bli liggende utenfor nasjonalparken. Det er derfor heller ikke mulig å beregne arealet som skal inngå i nasjonalparken helt nøyaktig.

Motstanden mot vern i området er i hovedsak begrunnet i planene om kraftutbygging og etablering av turistsenter ved Austerdalsvatnet. Fylkesmannen mener området har spesielle verdier som vanskelig lar seg kombinere med vannkraftutbygging, uavhengig av vern, særlig dersom utbygging medfører regulering av vannstand, samtidig som MiljøEnergi Nordland hevder utbygging ikke vil påvirke arealene i vest i særlig grad, dette vil i være spørsmål som hører hjemme i en eventuell konsesjonsbehandling.

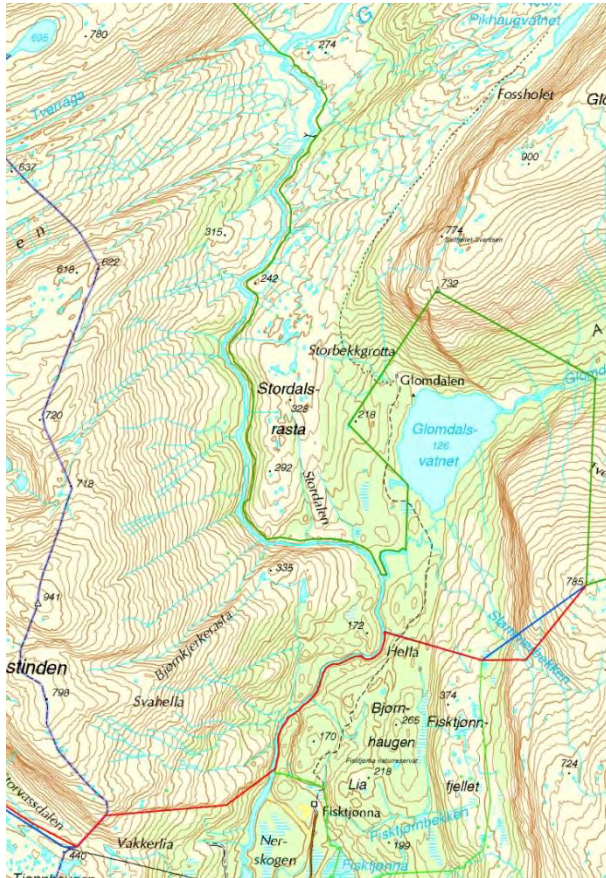
Turismesatsningen er særlig i konflikt med landskapsverdiene og reindriftas interesser i området. Det er da vegbygging og etablering av senter ved vannet som kan skape problemer i forhold til forstyrrelser. Dersom vannet reguleres vil også usikre isforhold kunne skape problemer. Videre vil tilgjengelighet til området kunne

medføre betydelig mer ferdsel i de sårbare områdene i vestenden av Austerdalsvannet.

Denne vurderingen av området er Fylkesmannens vurdering av om arealet bør vernes gjennom naturmangfoldlovens kap V om områdevern. Dette er imidlertid ikke en forhåndsgodkjenning av planer for utbygging. Selv om området ikke når opp i vurderingen av utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark binder ikke dette opp Fylkesmannen som høringspart i for eksempel konsesjonssaker.

Utvidelsen som foreslås tar utgangspunkt i høyde 702 øst for Austerdalsisen. Dagens nasjonalparkgrense går fra høyde 702 i retning nordvest tvers over Austerdalsisen. Ny grense foreslås fra høyde 702 i vest sørvestlig retning til nes i Austerdalsvatnet og følger så nordsiden av innsjøen langs det naturlige vannstands nivået vestover til nes på sørsiden av elvedeltaet i vest. Derfra i rett linje sørvestover til punkt 743 hvor den treffer eksisterende grense for nasjonalparken. Dette vil sikre de viktige sandurutformingene i vest.

Glomdalen

Figur 4 Forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Glomdalen. Rød strek viser foreslått ny avgrensning av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Blå strek viser plangrensen ved oppstart der det er avvik mellom plangrensen og grensen for forslag til vern. Grønne streker er dagens grense for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Fisktjøna naturreservat. Grensene for Fisktjøna naturreservat foreslås ikke endret.

Plangrensen ved oppstart

Ved oppstart tok plangrensen utgangspunkt i pkt 785 på østsida av Glomdalen. I dette punktet bryter dagens grense for nasjonalparken nordover rundt Glomdalsvatnet og Glomåga. Plangrensen går fra pkt 785 i sørvestlig retning til nordøstre hjørne av Fisktjøna naturreservat. Videre følges grensen for Fisktjøna naturreservat i nord og vestlig retning til naturreservatets vestlige punkt

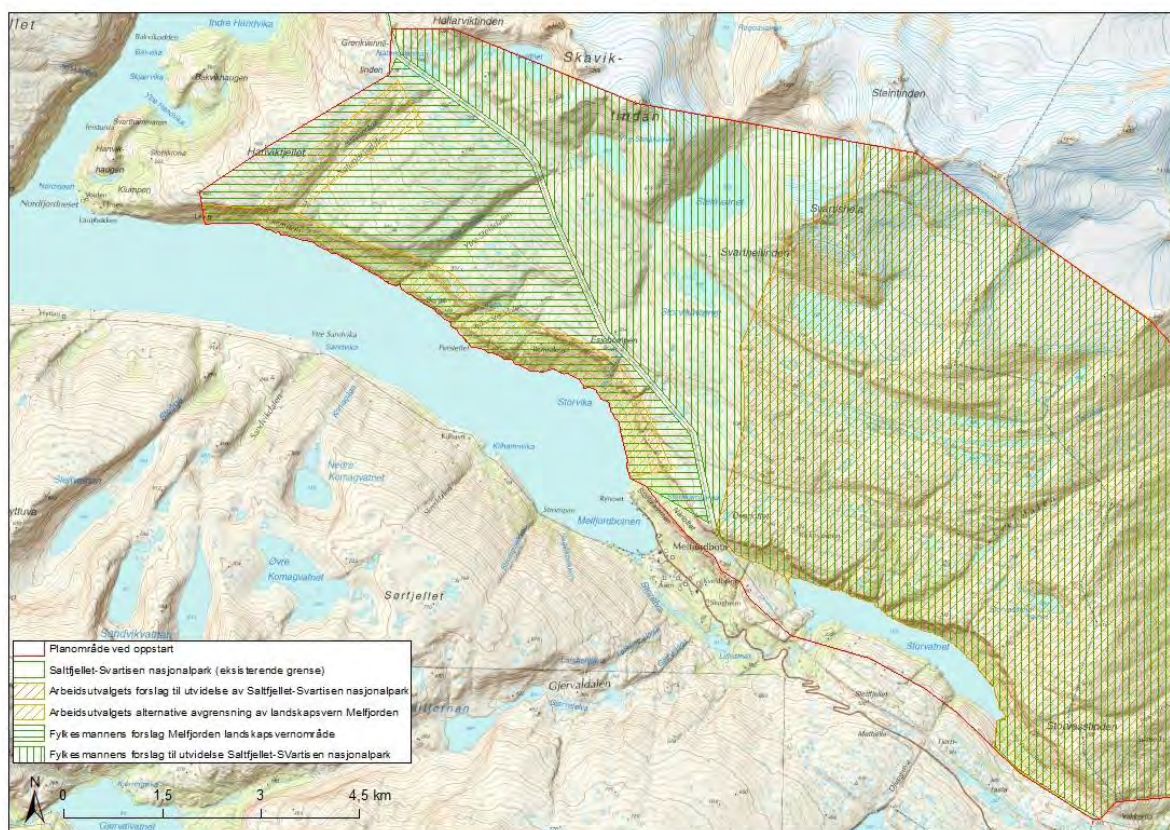
nord vest for Fisktjøna. Her krysses Glomåga og plangrensen følger en markert brattskrent i sørvestlig retning til omtrent kote 220. Videre i vestlig retning langs markert skrent nord for Vakkerlia til kommunegrensen mellom Rødøy og Rana.

Verneforslagets avgrensning

Hele Glomdalen foreslås vernet i tråd med plangrensen ved oppstart. I øst foreslås en mindre grensejustering for å ta med Slammerbekken i nasjonalparken da den anses som et betydelig landskapselement og en viktig del av den unike vassdragsnaturen i området. Det betyr at verneforslaget går utover planområdet i dette delområdet. Det gjelder et areal på om lag 0,1 km². Forslaget til utvidelse av nasjonalparken tar derfor utgangspunkt i punkt 785 øst for Glomdalen og går så i sørvestlig retning til Slammerbekken på omtrent kote 480 og derfra rett vest til nordøstre hjørne av Fisktjøna naturreservat. Videre følges samme grense som for planområdet.

I området rundt Burfjellet ser Fylkesmannen at det er karst- og grottelokaliteter som har kvaliteter som kan forsvare en betydelig utvidelse av verneforslaget. Burfjellområdet var imidlertid ikke med i planområdet og er derfor heller ikke kartlagt tilstrekkelig. Burfjellområdet er et viktig naturområde både ut fra spesielle naturkvaliteter, men også som et viktig beiteområde for sau og rein. Fylkesmannen forventer derfor at Rana kommune som arealplanmyndighet ivaretar naturverdiene i området gjennom en restriktiv arealpolitikk. Vern i Glomdalen vil sikre unik vassdragsnatur og et område med betydelig karst og grotteverdier samt botanisk interessante områder.

Melfjorden og Melfjordloftan

Figur 5 Forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark på Melfjordloftan og opprettelse av Melfjorden landskapsvernområde

Plangrensen ved oppstart

Som beskrevet over møter plangrensen fra øst kommunegrensen mellom Rødøy og Rana på omtrent kote 540 sør for Storvasstinden. Videre følges kommunegrensen i sørlig retning til den møter 420 kV linja over Melfjellet. Derfra langs nordsida av kraftlinja til kote 200 vest for utløpet av Storvatnet. Her endrer kraftlinja retning noe mer nordover og etter hvert opp på Melfjordloftan. Plangrensen fortsetter i nordvestlig retning og følger kanten av Nerloftet til omtrent kote 180 i nordre del av Storlikammen hvor grensen brytter ned til sjøen og følger Melfjordens nordside utover til et punkt vest for Lemmstein rett sør av Klumpen (423 m.o.h). Derfra er plangrensen trukket rett opp til Klumpen og videre i nordøstlig retning via Hanvikfjellet (550 m.o.h.) til Grønnkvannlitinden (778 m.o.h.), derfra følger plangrensen nordover til den møter

sør-vestre hjørne av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Verneforslagets avgrensning

I dette området foreslås det fra Fylkesmannen både utvidelse av nasjonalparken, samt etablering av landskapsvern på områder vest for kraftlinja. Grensene beskrives under egne avsnitt. I tillegg beskrives grensene for alternativt forslag fra arbeidsutvalget.

Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

I de frodige rasmarene på nordsiden av Storvatnet er det avgrenset fire naturtypeområder som er gitt lokal og regional verdi i kartlegginga. Området har store og velutviklede eksempler på naturtypen rasmare og innslag av edellauvskog. Berggrunnen i området gjør at innslaget av sjeldne arter er relativt lavt. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark har

begrenset med slike naturtyper innenfor dagens nasjonalpark. I Øst og vestenden av Stortvatnet er det registrert viktige kulturmiljøer. Kraftlinja går tvers gjennom kulturmiljøet i vest, mens i øst er området ikke direkte påvirket av kraftlinja. Fylkesmannen foreslår derfor grensedraining som sikrer hele kulturmiljøet i østenden og rasmarene innenfor nasjonalparken. Oppe på Øverloftet ved Stortvasstindvatnet er det avgrenset en regionalt viktig naturtype med kanskje det rikeste fjellplantesamfunnet i utvidelsesområdet med kravfulle arter som for eksempel bergveronika, bergstarr, fjellskrinneblom, gransildre (NT), ljåblom og marinøkkel.

Av kvartærgeologiske verneverdier i området nevnes en rekke morenerygger som til dels krysser hverandre på flatene sørvest for Stelåvatnan. Sammen med morene i vesthellinga av Skaviktindan kan disse ha vitenskaplig interesse i forhold til klimahistorien ved slutten av lille istid.

Området rundt Tverråga er også rikt på unge løsmasser og er registrert som en viktig naturtype av lokal verdi. Melfjordloftan har få og små grotter, men området er fortsatt mangelfullt utforsket og potensialet er foreløpig ukjent. De markerte elvedalene er viktige deler av landskapet.

Konsesjonene for kraftutbygging på nordsiden av Melfjorden ble skrinlagt i 2001. Seinere er det gitt konsesjon for utbygging av Smibelg-Storåvatn på sørsiden av Melfjorden. Denne konsesjonen ble gitt i 2012 og er det største vannkraftanlegget som har fått konsesjon de siste åtte årene. Årlig produksjon er beregnet til om lag 200 GWh. Rødøy kommune ser likevel på kraftutbyggingspotensialet på nordsiden av Melfjorden som betydelig, og det er presentert planer om utbygging i både Indre Stelåga, Ytre Stelåga og Nattmoråga.

Områdene skal i henhold til Stortingsmelding 37 (2000-2001) vurderes på nytt for eventuelt vern i medhold av naturvernloven. Etter at konsesjonene for de store kraftutbyggingene i området ble trukket tilbake er det etter Fylkesmannens vurdering verneverdiene som i første rekke skal sette rammene for grensedrainingen. Samtidig bør områder som ikke har verneverdier eller som ikke naturlig er en del av sammenhengende verneverdige områder kunne utelates fra vern og forvaltes etter annet lovverk. Melfjordloftan har klare verneverdier knyttet til landskap og kvartærgeologi.

Det er, særlig i de østre og sørlige delene, påvist til dels betydelig verdier knyttet til biologisk mangfold. Videre er det fokus på sammenhengende vern fra fjord til fjell i forhold til langsiktig forvaltning av biologisk mangfold i et klimaperspektiv.

Fylkesmannen mener at det er viktig å få et helhetlig vern fra fjord til fjell og at de storskala landskapselementene sammen med de påviste verdiene for biologisk mangfold fordrer et vern av både fjordsida utover Melfjorden og Melfjordloftan. Hadde ikke kraftlinja gått gjennom området ville Fylkesmannen uten tvil foreslått sammenhengende nasjonalpark ned til Melfjorden.

Et flertall i arbeidsutvalget ønsker å sikre at utvidelse av nasjonalparken ikke setter stopp for utbygging av Indre og Ytre Stelåga. Det er derfor tegnet et alternativt forslag til utvidelse som holder deler av nedslagsfeltet for Stelågene utenfor nasjonalparken.

Videre er det viktig at ikke muligheten for parallellføring av overføringslinje hindres, jf. innspill fra Statnett.

Fylkesmannens forslag til utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rødøy kommune:

Fra grensen mellom Rødøy og Rana følges plangrensen ned til kraftlinja øverst i Storvassdalen. Grensen skal her ligge omkring 40-50 fra kraftlinja for å holde utenfor de områder som må ryddes for vegetasjon ihht. drift av kraftlinja. Videre på nordsida av kraftlinja til omtrent rett sør for østenden av Storvatnet. Deretter ned til Storvatnet og langs nordsida av Storvatnet til vestenden hvor bekken opp mot et lite tjern på Nerloftet munner ut i Storvatnet. Denne bekken følges vestover til mellom kote 280 og 300 der liten bekk fra Øverloftet møter bekk fra lita tjønn på om lag kote 300. Videre i nordvestlig retning til punktet der kraftlinja klatrer opp på Øverloftet. Grensen trekkes så på nordsida av linja over Melfjordloftan til dagens sørvestre hjørne av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark vest av Hellarviktinden. Også på denne strekningen trekkes grensen 40-50 m unna eksisterende kraftlinje.

Arbeidsutvalgets alternative forslag til avgrensning av utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rødøy kommune.

Arbeidsutvalgets forslag følger samme linje som Fylkesmannens fra grensen mellom Rødøy og Rana i sør til Øverloftet. Herfra trekkes grensen nordover, istedenfor å følge kraftlinja som i Fylkesmannens forslag. Nordover til eksisterende grense følger grensen i rette linjer til punkt 708, deretter punkt 775, punkt 743 til punkt 1333 opp Svartheitinden. Videre til topp 1469 Svartisheia. Derfra nordover til eksisterende grense for nasjonalparken.

Melfjorden landskapsvernområde

For å sikre landskapsverdiene på hele nordsida av Melfjorden foreslås opprettet et landskapsvernområde. Det er særlig elvene med Nattmoråga som viktigste

landskapselement og elvekløftene i Indre og Ytre Stelåga samt de dramatiske overgangene mellom fjord, bratt og rik fjordli, flate partier oppover Øverloftet og de alpine toppene og breen som utgjør landskapskvalitetene. 420 kV linja har negativ innvirkning på landskapskvalitetene. De store landskapsformene og inntrykkstyrken er likevel framtreddende og bidrar til områdets unike kvaliteter. Også de frodige bratte skogsliene med innslag av edelløvsog og varmekjære arter bidrar til landskapsbildet. Elvene er varierte, Nattmorågas imponerende fall rett i sjøen er et velkjent landemerke og en viktig del av turisme og friluftslivskvalitetene i fjorden. Indre og Ytre Stelågene med de tydelige elvedalene og bekkekløftene er en del av dette landskapet og overføring av vann og de inngrep kraftutbygging vil medføre vil ha negativ innvirkning på landskapet. Vern som dette forslaget legger opp til vil hindre kraftutbygging i området. Dette ansees som den største konsekvensen med vern i dette området.

Tuftene og sporene etter bosetting på Ramnskardet er viktige kulturminner i fjorden. Liene i fjorden brukes noe til vedhogst og Fylkesmannen foreslår å ta inn adgang for vedhogst i forskriften for landskapsvernområdet.

Et flertall i arbeidsutvalget vil ha et mindre landskapsvernområde enn det Fylkesmannen foreslår. Bakgrunnen for det er å sikre Nattmoråga mot utbygging, samtidig som muligheten for å bygge ut Indre og Ytre Stelåga ikke hindres. Arbeidsutvalget mener bortføring av vann fra Indre og Ytre Stelåga ikke vil påvirke landskapet vesentlig og det er en forutsetning i forslaget at vernet ikke skal være til hinder for utbygging.

Fylkesmannens forslag til avgrensning av Melfjorden landskapsvernområde

Grenseforslaget starter på Nerloftet vest av Storvatnet og kraftlinja. Rasmarka ovenfor Nerloftet blir således en del av landskapsvernet. Deretter følger grensen nordvestover ned til Storvika nord for Ryneset. Herfra følges plangrensen langs fjordkanten utover og opp på Klumpen, videre over Hanvikfjellet til Grønnkvannlitinden og videre til kraftlinja. Kraftlinjas vestsida følges deretter sørøstover tilbake til Nerloftet. Dette sammen med avgrensning av utvidelse av nasjonalparken vil medføre en korridor på omkring 100 m rundt eksisterende kraftline ikke vernes. Dette av hensyn til drift og vedlikehold av linja. Overføringslinja over Melfjordloftan er av stor samfunnsmessig betydning. Det er signalisert fra Statnett at det på sikt er behov for større overføringskapasitet nord sør i Norge. Parallelføring for å samle inngrep er da et viktig prinsipp. Fylkesmannen mener det vil kunne være svært negativt landskapsmessig å framføre en parallell linje her, og en 100 m bred sone er da kanskje for lite for å kunne framføre en parallell linje. Ved planlegging og konsesjonssøknad av tilleggslinje vil det måtte gjennomføres konsekvensutredningen med belysning av alternativer. Valg av trasé og vilkår vil skje på bakgrunn av dette. Uavhengig av vern vil landskapsverdiene i Melfjorden måtte tillegges betydelig vekt i en slik diskusjon.

Vi ber spesielt Statnett om å gi tilbakemelding på dette.

Arbeidsutvalgets forslag til avgrensning av Melfjorden landskapsvernområde

Foreslått grense tar utgangspunkt i ei lita elv som kommer ned til sjøen litt nord for Ryneset. Strandlinja følges så utover fjorden til Lian og videre opp til ca kote 360 på kanten opp mot punkt 423 på Hanvikfjellet. Deretter en rett linje østover ca 900 m. Derfra nordøstover til punkt ca 200 meter øst av Grønnkvannlitinden (778 m.o.h.). Videre øst sør-øst på tvers av Nattmorågdalen til punkt på østsida av dalen på ca kote 740. Så sørvestlig retning til kanten mot Lemmstein på omtrent kote 300. Derfra østover langs kanten av loftet på ca kote 300-350 på tvers av ytre og Indre Stelådalen og opp på øverst loftet over Ramnskaret. Derfra til Storvikåga på ca kote 560 videre sørøstover til en markert bekk på omtrent kote 450. Deretter rett linje vestover til utgangspunktet.

3.3 Navnsetting

Fylkesmannen foreslår at nytt landskapsvernområde blir hetende Melfjorden landskapsvernområde. Det foreslås ingen endringer av navn på Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, men det er ønskelig med et samisk parallellnavn. Sametinget bes om å komme med et forslag.

4 Forslag til forskrift med kommentar

Samtidig med arbeidet med utvidelse av nasjonalparken i Rana og Rødøy kommuner har revisjon av verneforskriften for hele nasjonalparken pågått. For områdene som vil bli en del av nasjonalparken vil nasjonalparkforskriften gjelde, det henvises til kapittel 4 i dokumentet *Revisjon av verneforskrifter og verneform i verneområdekomplekset Saltfjellet-Svartisen* for detaljer om denne.

Av tillegg i forskriften som foreslås etter innspill til utvidelsen gis disse en omtale i dette kapitlet, de vil også være nevnt i dokumentet som omhandler revisjon av de eksisterende verneområdene på Saltfjellet. Se vedlegg 16 for nåværende forskrift for nasjonalparken.

For Melfjorden landskapsvernområde er det tatt utgangspunkt i forskriftsmalene fra DN. Det er lagt vekt på å gjøre tilpasninger som senker konfliktnivået mot andre interesser samtidig som formålet med vernet ivaretas. Det er lagt vekt på å lage bestemmelser som ivaretar verneverdiene, samtidig som arbeidsbelastningen for forvaltningen og ulempen for brukerne blir minst mulig.

Gjennomgangen av forskriften bør leses parallelt med kommentarene som følger bak forskriften for å få med vurderingene som ligger bak forslaget. Fotnotene i forskriftsteksten vil bli tatt ut i den endelige forskriften ved vedtak.

4.1 Forslag til forskrift for Melfjorden landskapsvernområde

Vern av Melfjorden landskapsvernområde i Rødøy kommune i Nordland fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon avmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 36, jf § 34. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med Melfjorden landskapsvernområde er å ta vare på et egenartet og vakkert naturlandskap fra fjord til fjell med det biologiske mangfold som preger landskapet. De storskala landskapselementene med store topografiske endringer over kort avstand, tydelige bergartskiller, rik vegetasjon og spesielle vassdrag utgjør hovedelementene i landskapsvernet.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av *naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.*

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget

§ 2. Avgrensning

Landskapsvernområdet berører eiendommer på gnr 25 og 26 i Rødøy kommune. Det finnes ikke oppdaterte kart med grenser mellom de ulike bruksnumrene og alle bruksnummer kan dermed være berørt.

25/1, 25/2, 25/4, 25/6, 25/9, 25/13, 25/14, 25/15, 25/37, 25/93, 26/1 og 26/2

Landskapsvernområdet dekker et totalareal på ca.18,5 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk

....., datert
.....Miljøverndepartementet,.....
20.....De nøyaktige grensene for
landskapsvernområdet skal avmerkes i
marka. Knekkpunktene skal
koordinatfestes

Verneforskriften med kart oppbevares i
Rødøy kommune, hos Fylkesmannen i
Nordland, i Direktoratet for
naturforvaltning og i
Miljøverndepartementet. Det samme
gjelder jordskiftekartet som lages etter
grensemerking.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1 Inngrep i landskapet

1.1 Området er vernet mot inngrep som
vesentlig kan endre eller virke inn på
landskapets art eller karakter. Med de
unntak som følger av forskriften pkt 1.2 og
1.3 er det forbud mot inngrep som
vegbygging, oppføring og ombygging av
varige eller midlertidige bygninger, anlegg
og innretninger, hensetting av
campingvogner, bobiler og maskiner,
vassdragsregulering, graving, påfylling av
masse, sprenging, boring, uttak og fjerning
av større stein og blokker, mineraler eller
fossiler, drenering, annen form for
tørrelagging, nyplanting, bakkeplanering,
fremføring av luft- og jordledninger,
bygging av bruer og klopper, oppsetting av
skilt, opparbeiding og merking av stier,
løyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot
skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke
uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.
- b) vedlikehold av eksisterende stier, skilt, bruer og liknende.

c) Oppsetting av midlertidige gjerder i
landbruket og reindrifta som skal stå en
sesong.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging
- b) utvidelse av bygninger, eller oppføring av frittstående bygning som kun skal benyttes til uthus/utedo
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- f) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige for utøvelse av reindrift.
- g) bygging av bruer og legging av klopper.
- h) oppsetting av skilt og merking av stier.
- i) uttak av sand/skjellsand til eget bruk etter retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan.
- j) oppgradering/fornyelse av kraftanlegg og kraftlinjer som ikke faller inn under pkt. 1.2 g).
- k) Riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
- l) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs
Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for

- a) Beiting.
- b) Hogst av ved. Hogst skal skje som plukkhogst. Særmerkede, dekorative og

døde trær som preger landskapet skal ikke hogges.

Direktoratet for naturforvaltning kan ved særskilt forskrift regulere eller forby beiting som skader landskapets art og karakter.

3. Dyrelivet

Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminne

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre det vernede landskapets særpreget eller karakter vesentlig.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner

5. Motorferdsel

5.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

5.2 Bestemmelsen i punkt 5.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) bruk av luftfartøy og lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg.
- c) nødvendig bruk av luftfartøy og beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig

dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.

d) motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

e) motorferdsel for transport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

5.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring for formål nevnt i pkt 5.2 a).
- b) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med husdyrhold.
- c) motorferdsel i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.2 f).
- d) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.
- e) bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til byggearbeid og vedlikehold på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) bruk av luftfartøy for uttransport av felt elg.
- g) bruk av luftfartøy eller motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift.
- h) motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg.

For reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent distriktsplan etter reindriftsloven slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte.

6. Forurensning

6.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

6.2 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den som forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

4.2 Arbeidsutvalgets alternative forslag

Arbeidsutvalget har fremmet et forslag der landskapsvernområdet er mindre i

utstrekning enn Fylkesmannens forslag, dette vil kunne ha betydning for hvilke gårds- og bruksnummer som er berørt. Videre er det en forutsetning for dette forslaget at Indre og Ytre Stelåga kan benyttes i kraftproduksjon. Det planlegges ingen installasjoner innenfor landskapsvernområdet, men vannføringa i elvene vil bli redusert. Dette medfører at det i § 3 pkt 1.2 arbeidsutvalgets forslag til Melfjorden landskapsvernområde kommer inn et punkt 1.2 d slik:

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

d) redusert vannføring i elvene knyttet til nedbørfeltet for Stelågene i forbindelse med kraftutbygging.

4.3 Kommentarer til forslag til forskrift for Melfjorden landskapsvernområde

§ 1 Formål

Formålet er førende for forskriftsutforming, avgrensning og senere forvaltning av området. Derfor er formuleringen av dette viktig. Forskrifter og avgrensning skal ikke være strengere eller mer omfattende enn det som kreves for å ta vare på verneverdiene.

I formålsbestemmelsen framheves områdets egenart/særtrekk. Landskapsvern opprettes med hjemmel i naturmangfoldlovens § 36. Det skal derfor fremgå av formålsbestemmelsen hvilke alternativ i § 36 som er grunnlag for vernet. I dette området er det naturlandskap av økologisk og opplevelsesmessig verdi.

Det foreslåtte landskapsvernområdet utgjør en del av reindriftas bruksareal i Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Forslaget søker å utforme et vern og en forvaltningspraksis som gir akseptable rammebetingelser for reindrifta,

samtidig som hensynet til verneverdiene blir godt ivaretatt.

§ 2 Avgrensning

Her klargjøres det hvilke eiendommer som er berørt og hvor forskrift og vernekart skal oppbevares.

Melfjorden landskapsvernområde vil bli liggende utelukkende på privat grunn. Knekkpunktene blir koordinatfestet ved grensemerking. Når jordskifteretten har gjennomført en grensegangssak lager de et jordskiftekart. I området er det uavklarte eiendomsgrenser, grensene er i alle fall mangelfulle i det offentlige eiendomsregisteret. Fylkesmannen har ikke lyktes i å klarlegge eiendomsforholdene i området gjennom verneplanprosessen. Dette på tross av at det er sendt forepørsel til alle registrerte eiere på alle bruksnummer på både gårdsnummer 25 og 26 i Rødøy. Vi foreslår derfor i forskriften å klargjøre at alle bnr på gnr 25 og 26 i Rødøy kan bli berørt.

§ 3 Vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene definerer den framtidige bruken av området. Bestemmelsene er samlet under tema. Bestemmelsene har en oppbygging der forbudet/hovedregelen nevnes først. Deretter kommer en oversikt over unntak fra forbudet/hovedregelen og til sist hva det kan søkes om unntak for. Det at man kan søke om unntak for ulike tiltak innebærer ikke at forvaltningsmyndigheten må gi tillatelse. En eventuell tillatelse kan gis etter en nøye vurdering av tiltakets konsekvenser i forhold til verneformålet. Dispensasjon kan gis på vilkår.

Vernebestemmelsene kommer i tillegg til annen lovgivning. Tiltak som forskriften ikke regulerer må fortsatt ha tillatelse etter gjeldende særlov.

1. Landskapet

I landskapsvernområder er det et generelt vern av landskapet. Alle inngrep som

endrer landskapet er i hovedregelen forbudt. Dette gjelder kun inngrep på overflaten. Det vil si at om man skal lage en tunnel under landskapsvernområdet, vil ikke denne rammes av forskriften med mindre den fører til inngrep/forandringer på overflaten. Dette er en viktig avklaring i forhold til ønske om veiforbindels mellom Rødøy og Rana, som er ønsket framført som tunnel under det aktuelle området fra Nordfjorden til Melfjordbotn, og også dersom utbygging av Stelågene blir aktuelt slik arbeidsutvalgets alternative forslag åpner for.

Punkt 1.1

Eksemplifiseringen under dette punktet skal være typiske eksempler på ulovlige tiltak/inngrep. Unntak fra forbudene er vist gjennom generelle unntak i pkt. 1.2 og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i pkt. 1.3. Opplistingen av forbud skal være så konkret som mulig og tilpasses det enkelte verneområdet, enkelte tilfeller som står listet i malen er derfor utelatt da det ikke er aktuelle i Melfjordens landskapsvernområde, dette gjelder etablering av oppdrettsanlegg (sjøareal inngår ikke i landskapsvernområdet), opplag av båter (det er ikke egnede lokaliteter for opplag av båt i landskapsvernområder) og nydyrking (det er ikke dyrkbar jord innenfor landskapsvernområdet).

At opplistingen ikke er uttømmende innebærer et forbud mot liknende inngrep i landskapet

Punkt 1.2

Punktet gir generelle unntak. Disse skal beskrives og avgrenses presist. Det finnes en rekke eksempler på at "lovlige" tiltak gjennomført over en rekke år, samlet innebærer en uheldig påvirkning på landskapet.

I 1.2 a) og b) er det gitt åpning for vedlikehold av bygninger og stier, skilt og

liknende. Vedlikehold omfatter ikke ombygginger og utvidelser av hytter. Dette må det søkes om, jf. 1.3 a).

I malen for landskapsvernområder er det flere punkter 1.3 c-g. Ingen av disse synes nødvendig i Melfjorden landskapsvernområde og er derfor utelatt. Dette gjelder vedlikehold av eksisterende veier (det er ingen veier i landskapsvernområdet), drift og vedlikehold av jordbruksarealer (det er ikke dyrka mark innenfor landskapsvernområdet), anlegg av sanketrøer og nødvendig gjerding (det er ikke arealer der dette er aktuelle problemstillinger) og punkter knyttet til drift og vedlikehold og oppgradering av kraftlinjer. Kraftlinja over Melfjordloftan ligger ikke innenfor vernet område. Motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold er det tatt hensyn til i punkt 6.

Det er tatt inne et punkt 1.3 c) om oppsetting av midlertidige gjerder i landbruket og reindrifta som skal stå en sesong. Det er få arealer der dette kan tenkes aktuelt innenfor landskapsvernområdet, men det tas med for å sikre at slike tiltak kan gjennomføres dersom nødvendig. Formuleringen om midlertidige gjerder er i tråd med bestemmelsene i reindriften.

I arbeidsutvalgets alternative forslag er det lagt inne et punkt om at vernet ikke er til hinder for reduksjon i vassføring i elvene tilknyttet nedbørfeltene til Indre og Ytre Stelåga. Dette er gjort for å sikre at disse elvene kan bygges ut til kraftformål uten å være i strid med landskapsvernet. Det forutsettes da at alle installasjoner i forbindelse med utbygging skjer utenfor landskapsvernområdet.

Punkt 1.3

Punktet gir unntak som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til.

Punkt 1.3 følger i hovedsak forskriftsmalen. Her gis det åpning for å gi tillatelser til ombygging og utvidelse av bygninger. Det gis også anledning til å oppføre frittstående bygninger som kun skal benyttes som uthus/utedo. Ved brann eller naturskade kan det også gis tillatelse til gjenoppføring.

Fra malens retningslinjer vises til at tillatelse til inngrep skal bare kunne gis etter en grundig vurdering av konsekvenser på kort og lang sikt. Retningslinjer for dispensasjonspraksis kan trekkes opp gjennom arbeidet med forvaltningsplan, jf. forskriften § 5. Med ombygging menes bygningsmessige endringer innenfor eksisterende grunnflate. Innvendig ombygging er tillatt uten søknad. Bruksendring krever ikke tillatelse etter verneforskriften, jf. ovenfor.

Bygning for uthus/utedo kan ikke oppføres med det formål å utvide overnattingskapasitet. Tillatelse til oppføring av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade vil normalt bli gitt. Det skal imidlertid settes krav til plassering/tilpasning til terreng, utforming av bygning osv.

I malen finnes bestemmelser for tilrettelegging for vinterveger eller barmarkstransport av skogsvirke og oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige for jordbruksformål. Begge disse ansees uaktuelle i Melfjorden landskapsvernområde. Det er ikke forhold for skogsdrift i det omfanget som trenger slike tillatelser og jordbruket i området begrenses til beitebruk.

Det åpnes for å kunne gi tillatelse til bygninger og anlegg som er nødvendige

for utøvelse av reindrift selv om det også for denne næringa ansees som relativt usannsynlig at det er behov for slike innenfor landskapsvernområdet.

Punkt om oppgradering og fornyelse av kraftanlegg og kraftlinjer tas også ut da det ikke finnes slike innenfor landskapsvernområdet.

Punktet om oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs tas med for å sikre en slik mulighet dersom det skulle være nødvendig. Også dette ansees som relativt usannsynlig.

2. Plantelivet

Punkt 2.1

Vegetasjon er ikke vernet ut over det som kan føre til at det vernede landskapets særpreg eller karakter endres vesentlig. En viktig del av landskapet i Melfjorden er de rike løvskogsliene utover langs nordsida. Dermed er for eksempel snauhogst eller planting av skog noe som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig.

Punkt 2.2

Dette punktet presiserer at beite og vedhogst er tillatt. Når det gjelder vedhogst presiseres at særmerkede, dekorative og døde trær som preger landskapet ikke skal hogges og også at hogsten ikke skal åpne store flater, dvs skje som plukkhogst.

3. Dyrelivet

Det er ikke fastsatt særskilte bestemmelser om jakt og fiske innenfor landskapsvernområdet. Her gjelder vanlige bestemmelser etter viltloven, samt lakse- og innlandsfiskloven.

4. kulturminner

Kulturminner er en del av vernet og punkt 4.1 og 4.2 presiserer dette. For forvaltning av kulturminner må alltid

kulturminnemyndighetene kobles inn, dvs Sametinget for samiske kulturminner og Nordland fylkeskommune for andre kulturminner.

Ferdsel

I malen er punkt 5 om ferdsel her gis mulighet for å regulere organisert ferdsel og ferdselsformer som ikke skjer til fots (for eksempel ridning og sykling). I Melfjorden landskapsvernområde er dette lite aktuelt på grunn av topografien. Fylkesmannen foreslår derfor at det ikke tas med et punkt fem om ferdsel. Det vil bety at ferdsel i området kun reguleres av bestemmelsene i friluftsløven.

5. Motorferdsel

I malen er motorferdsel punkt 6, men pga at vi foreslår å ikke ta med punkt 5 om ferdsel blir motorferdselspunktet nr 5 i denne forskriften.

Motorferdsel er et omstridt tema så vel i verneplanprosesser som i den generelle samfunnsdebatten. Verneforskriften kan ikke lempe på reglene i motorferdselloven, det er med andre ord ikke anledning til å ha et mer liberalt regelverk innenfor et verneområde enn utenfor. Det er hensynet til verneverdiene og verneformålet som er førende for forskriftsutformingen.

Teamet har ikke vært framtreddende i forhold til dette området. Dette er nok mye på grunn av områdets karakter som ikke gjør motorisert ferdsel særlig aktuelt. Det er kun reindrifta som har motorferdsel av noe omfang i området, samt Statnett ved inspeksjon av kraftlinja eller i forbindelse med reparasjoner/vedlikehold på linja.

Punkt 5.1

Bestemmelsen følger forskriftsmalen. All motorferdsel til lands og til vanns er forbudt.

Punkt. 5.2.

Dette punktet gir direkte unntak fra 5.1 for noen aktiviteter, dvs at det ikke trengs søknad til forvaltningsmyndigheten. Forskriftsmalen har her 10 underpunkter. Av disse ansees 5 som aktuelle i Melfjorden landskapsvernområde. Dette er unntak for militær operativ virksomhet, politi, ambulanse, brannvern, rednings- og oppsynsvirksomhet, punkt 5.2 a). Bruk a lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort, punkt 5.2 b). Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift, punkt 5.2 c). Motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg, punkt 5.2 d). Og motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe og tamrein i medhold av lov om dyrevelferd, punkt 5.2 e).

For punkt 5.2 c har vi avveket fra malen med at vi foreslår at også reindriftas bruk av luftfartøy skal være direkte unntatt. Det samme gjelder bruk av luftfartøy for transport av felt elg eller hjort.

Punkt 5.3 Dette punktet angir hva det kan søkes om unntak fra 5.1 for. Dvs. at for å gjennomføre disse aktivitetene må det sendes søknad til forvaltningsmyndigheten som deretter avgjør om det skal eller ikke skal gis tillatelse. Dette gjelder øvingskjøring for formål nevnt i 5.2 a). Fylkesmannen ser det som relativt lite aktuelt med øvingskjøring i dette området pga. topografien, men tar punktet med da det nok kan tenkes muligheter i deler av området. Ellers tas her med mulighet for å søke om bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med bufehold, dette kan for eksempel være behov for å kjøre ut saltslikkestein. Det er i dag ikke bufehold i landskapsvernområdet.

Det gis også anledning til å søke om bruk av motorkjøretøy i forbindelse med vedhogst. Det er svært få områder det lar

seg gjøre å bruke motorkjøretøyer i den forbindelse.

Reindriftas bruk av barmarkskjøretøy er søknadspliktig. Det vil bli gitt flerårige dispensasjoner, og godkjent distriktsplan kan benyttes som søknadsgrunnlag.

Ved drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftlinje kan det bli behov for motorferdsel også inn i landskapsvernområdet. Dette er oppgaver som planlegges i god tid og som skiller seg fra hendelser med akutt utfall. Motorferdsel i denne forbindelse da omsøkes på forhånd.

Det er ikke tatt inn noen hjemmel for å gi dispensasjon for bruk av snøskuter for å frakte varig forflytningshemmede til egen hytta slik punkt 6.3 j i malen angir. Dette fordi det ikke er hytter i landskapsvernområdet. Videre er det heller ikke veier i landskapsvernområdet slik at det ikke er behov for motorisert ferdsel i den forbindelse.

6. Forurensing

Hovedregelen er at avfall skal tas med ut av området. I noen tilfeller kan det likevel være hensiktsmessig at noe avfall brennes for å redusere transportbehovet. Brenning av avfall krever normalt tillatelse etter forurensningsloven.

Punkt 6.1

Forurensningsloven gjelder på lik linje i verneområdet som ellers. Bestemmelsen går ikke ut over det som ligger i den, men er en presisering av det forbudet som gjelder generelt.

I forskriftsmalen er det gitt åpning for bruk av sand og lignende for snøsmelting. Det er ikke kommet frem noe behov for en slik bestemmelse, og den er derfor foreslått tatt bort.

Punkt 6.2 om forbud mot unødvendig støy er i tråd med forskriftsmalen.

§ 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Punktet er i tråd med forskriftsmalen og følger naturmangfoldlovens § 48. Det er ikke gitt anledning til å foreslå alternative ordlyder her og denne bestemmelsen skal være med i alle verneforskrifter. I direktoratets rundskriv november 2001, revidert 2010 "Forvaltning av verneforskrifter er det gitt veiledning til innholdet i de generelle dispensasjonsbestemmelsene.

§ 5 Forvaltningsplan mv

Punktet er i tråd med forskriftsmalen. Forvaltningsplanen skal vise hvordan forskriften skal praktiseres og være et hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheten i den daglige forvaltningen av verneområdet. Målsettingen er å kunne styre aktiviteter/virksomhet innenfor et verneområde slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter mellom ulike brukerinteresser. Retningslinjene som

trekkes opp i forvaltningsplanen må ligge innenfor rammen av forskriften.

§ 6 Skjøtsel

Punktet er i tråd med forskriftsmalen.

§ 7 Forvaltningsmyndighet

Punktet er i tråd med forskriftsmalen.

§ 8 Rådgivende utvalg

Punktet er i tråd med forskriftsmalen. Et rådgivende utvalg skal følge utviklingen i verneområdet og bistå forvaltningsmyndigheten med råd og uttalelser i forvaltningsspørsmål. Sammensetningen av slike råd må blant annet vurderes ut fra forvaltningsmessige utfordringer. Rådgivende utvalg bør som hovedregel oppnevnes for hele verneområdet. Det bør vurderes om et rådgivende utvalg bør utpekes for hele Saltfjellet-Svartisen med omkringliggende landskapsvernområder og naturreservat.

§ 9 Ikrafttredelse

Punktet er i tråd med forskriftsmalen. Ikrafttredelse vil være den datoen vernet blir vedtatt av Regjeringen ved Kongelig Resolusjon.

4.4 Forslag til revidert forskrift for et utvidet Blakkådalen naturreservat.

Blakkådalen naturreservat ble opprettet i 1992. Fylkesmannen ser ikke behov for vesentlige endringer i verneforskriften, men forskriften oppdateres i henhold til ny lov og ny mal.

Forskrift om vern av Blakkådalen naturreservat i Rana kommune i Nordland fylke

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et område i Rana kommune, Nordland fylke, vernet som naturreservat ved kgl.res. av 4. desember 1992 under

betegnelsen Blakkådalen naturreservat. Utvidet ved kgl.res. av i medhold av lov om forvaltning av naturens mangfold av 19. juni 2009 nr 100.II § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særskilt naturvitenskapelig verdi som et helhetlig dalføre med et spesielt barskogområde med to granforekomster som er blant de nordligste i Europa, samt furuskog av ekte urskogkarakter. Videre skal vernet sikre

viktige områder med tanke på dokumentasjon av endringer i skoggrensen og treslagssammensetting i et klimaperspektiv

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr/bnr:
147/18, 103/1, 104/1 og 104/2 i Rana kommune

Naturreservatet dekker et totalareal på 22,3 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk... datert

Miljøverndepartementet...

De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Rana kommune, hos Fylkesmannen i Nordland fylke, i Miljødirektoratet og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger,

anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

- d) Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer, jaktprøver eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Beiting. Forvaltningsmyndigheten kan regulere beitetrykket hvis nødvendig av hensyn til verneformålet.
- e) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- f) Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
- g) Setting av potet i tilknytning til Skogstua.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt utenom traséer godkjent for slik bruk i forvaltningsplan

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- d) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med helikopter eller lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- e) Militær lavtflyging under 300 meter

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d) (teltleirer, arrangementer mv)

- b) Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.
- c) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppgradering/fornyelse av kraftledninger.
- d) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- e) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- f) øvingskjøring for formål nevnt i § 6 a)
- g) Avgrensede tiltak i reservatet for å hindre større skader på omkringliggende skog.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, i samsvar med naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan/skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

5 Forvaltning og oppsyn

5.1 Forvaltningsmyndighet

Forvaltningen av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er i dag tillagt et lokalt forvaltningsstyre, Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Styret består av representanter fra de berørte kommunene, Nordland fylkekesting og representanter utnevnt av Sametinget. Saksbehandlingen skjer av et sekretariat med nasjonalparkforvaltere med kontor på Storjord i Saltdal. Disse legger fram forslag til vedtak for politisk behandling i styret eller i arbeidsutvalget for styret der sakene er delegert. Enkelte saker er også delegert ned til forvalterne.

Den utvidede Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Melfjorden landskapsvernområde vil bli forvaltet av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Styret har da hovedansvar for å ta vare på de unike kvalitetene i området og skal sørge for en helhetlig og kontinuerlig forvaltning av nasjonalparken på tvers av administrative grenser og innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriftene. Styrets oppgaver er blant annet å behandle søknader etter verneforskriften, utarbeide utkast til forvaltningsplan og sørge for nødvendig skjøtsel, tilrettelegging, merking og informasjon.

5.2 Rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg

Det er viktig med god dialog mellom nasjonalparkforvaltningen og brukere, rettighetshavere og grunneiere av områdene. Det er derfor etablert ulike utvalg for å sikre en viss kontinuitet i kontakten. Midtre Nordland nasjonalparkstyre har opprettet både faglig rådgivende utvalg og administrativt utvalg. Styret må selv vurdere om det er behov for

å supplere eller gjøre endringer i utvalgene som følge av denne verneplanen.

I henhold til § 8 i forslaget til verneforskrift skal det etableres et rådgivende utvalg for forvaltningen av området. Nasjonalparkstyret har oppnevnt et slikt utvalg og det er opp til styret hvilken sammensetning utvalget skal ha i framtida.

Mange saker som behandles av områdestyret vil også kreve behandling etter andre lovverk som kommunene forvalter, spesielt plan- og bygningsloven. For å sikre at forvaltningen av nasjonalparken blir godt integrert i den kommunale forvaltningen, er det også opprettet et administrativt kontaktutvalg med representanter fra kommunene.

5.3 Forvaltningsplan

I henhold til vernebestemmelsenes § 5 skal det utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon og så videre. Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket i henhold til naturmangfoldlovens § 35.

Forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal samtidig sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet. Ved hjelp av en forvaltningsplan skal man unngå tilfeldige enkeltavgjørelser som kan være uheldige for verneverdiene. Gjennom planarbeidet skal det avklares og tas stilling til hvordan ulike verne- og brukerinteresser skal behandles. Slik vil forvaltningsplanen også bidra til en mer forutsigbar forvaltning av verneområdet, og til at konflikter dempes.

Forvaltningsmål og retningslinjer i planen skal gis innenfor rammen av verneforskriften. Det kan ikke utformes retningslinjer i forvaltningsplanen som er i strid med vernebestemmelsene. Planen kan

imidlertid presisere og utdype verneforskriftene som en støtte til den praktiske forvaltningen av verneområdet.

Forvaltningsplanen er i utgangspunktet ikke et juridisk bindende dokument, men kan være juridisk bindende der bestemmelser i verneforskriften viser direkte til planen. Dette er tilfellet for en noen av bestemmelsene i nasjonalparken, men ikke i landskapsvernområdet. De juridisk bindende delene av planen vil bli særskilt uthevet i planforslaget.

Utkastet til forvaltningsplan for nasjonalparken vil bygges opp etter felles mal for forvaltningsplaner utarbeidet av Miljødirektoratet, jf. DN-håndbok 17-2008 – *Områdevern og forvaltning*. Den vil bygge på eksisterende kunnskap om verneverdier, eksisterende forvaltningsplan fra 1990, innspill til forvaltningsplanen, forvaltningspraksis, forvaltningens erfaring og regionale og nasjonale føringer. Utkastet til forvaltningsplan utarbeides av nasjonalparkstyret ved nasjonalparkforvalterne. Forvaltningsplanen kan ikke slutføres før vedtak om eventuell utvidelse og Melfjorden landskapsvernområde er avgjort. Utkast til plan er på høring samtidig med denne verneplanen da den utfyller og klargjør vernet.

Utkastet til forvaltningsplan vil bli bearbeidet videre av forvaltningsmyndigheten etter vedtak om vern. Endelig godkjenning av forvaltningsplanen gjøres av Miljødirektoratet.

5.4 Kunnskapsgrunnlaget

En grunnleggende forutsetning for kunnskapsbasert forvaltning av nasjonalparken er at verneverdiene og brukerinteressene er identifisert og beskrevet. Det er gjennomført flere faglige registreringer og undersøkelser før og i

løpet av planarbeidet. Disse har dannet noe av grunnlaget for beskrivelsen og vurderingen av de ulike bruker- og verneinteressene i verneforslaget. Oversikt finnes i litteraturhenvisningen. Naturtyper og rødlistearter er dokumentert i de offentlige databasene Naturbase og Artsdatabanken. Både eksisterende verneområde og foreslått utvidelse av nasjonalparken og landskapsvernområdet rommer kulturminner fra mange tidsperioder og med ulik frednings- og vernestatus. Ikke-samiske kulturminner er stort sett dokumentert i den nasjonale databasen Askeladden. Basen er passordbelagt, men informasjonen er allment tilgjengelig på nettstedet kulturminnesøk (www.kulturminnesøk.no).

Selv om det finnes mye kunnskap om verne- og brukerinteressene i området, er det fremdeles behov for kunnskap. Områdets geologiske verneverdier er mangelfullt dokumentert. Det mangler også naturtypekartlegginger for deler av den eksisterende nasjonalparken. Videre er det et stort potensial for å finne flere rødlistearter, spesielt innenfor sopp, karplanter og insekter. Det er stort behov for å vurdere tilstand, skjøtselsbehov og sårbarhet for naturtypene i eksisterende og ny del av nasjonalparken.

Kulturminner er ikke uttømmende undersøkt. Det kan også være behov for å registrere tilstand og vurdere tåleevne på noen lokaliteter.

5.5 Overvåking

Det foregår i dag noe overvåking av verneverdier i området. Statens naturoppsyn (SNO) og Fjelltjenesten gjennomfører årlige tellinger av hekkende rovfugl. Det registreres også ynglinger av rovdyr (ikke i regi av nasjonalparkforvaltningen). SNO/Fjelltjenesten får gjennom sin kontinuerlige aktivitet i området et godt bilde av situasjonen. Fylkesmannen ser

behov for å styrke overvåkingen innenfor flere områder.

Det vil være viktig å følge med på utviklingen av enkelte sårbare naturtyper og forekomster av rødlistearter, spesielt i områder med noe ferdsel. Dette gjelder både med tanke på skjøtselsbehov, informasjonsbehov og tiltak.

Kulturminnene er dels utsatt for gjengroing og forfall, dels for slitasje der det er mye ferdsel. Det er behov for å prioritere de mest verdifulle og/eller utsatte kulturminnene, og følge med på tilstanden. De områdene som omfattes av denne verneplanen har stort sett lite ferdsel og det er pr i dag ikke særlige behov for å gjøre tiltak eller overvåke ferdsel til fots i disse områdene.

Overvåking skal fortrinnsvis baseres på konkrete og etterprøvbare mål og et sett av tilstandskategorier og standarder. Disse er under utvikling på nasjonalt nivå, og det kan derfor være en utfordring å etablere en faglig god overvåking for mange av verneverdiene nå. Overvåking er dessuten ressurskrevende, og de tilgjengelige ressursene vil være begrensede. Det er derfor en utfordring å prioritere hvor innsatsen skal settes inn. Fylkesmannen mener det bør utarbeides et eget overvåkingsprogram for nasjonalparken, der alle vesentlige verneverdier inngår.

5.6 Oppsyn

Med vernet oppstår et behov for å føre oppsyn med at verneverdiene bevares, og at verneforskrift og dispensasjonsvedtak overholdes. Statens naturoppsyn (SNO) er den statlige instansen som har ansvar for naturovervåking og oppsyn i Norge. I Nordland kjøper SNO tjenester hos Statskog Fjelltjenesten i tillegg til bruk av eget personell. Pr i dag er det i praksis Fjelltjenesten som har oppsyn med nasjonalparkene, landskapsvernområdene og naturreservatene i og rundt Saltfjellet-

Svartisen. Oppsynet er tillagt oppsynsmyndighet etter naturmangfoldloven, friluftsløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskekloven, motorferdselloven, kulturminneloven og deler av forurensningsloven. Det er viktig å sikre et oppsyn med et omfang og en kvalitet som står i forhold til områdets størrelse, verneverdier og den aktiviteten som pågår der. Dette gjelder både antall oppsynstimer og kompetansen i oppsynet.

Hovedoppgavene for et fremtidig oppsyn i området kan være:

- ✓ veilede og informere brukere og besøkende
- ✓ kontrollere, rapportere og reagere på brudd på verneforskriften og annet regelverk
- ✓ holde oversikt over utviklingstendenser i bruken av området
- ✓ føre oppdatert status for natur- og kulturverdiene i området, med vekt på truede og sårbare arter og forekomster
- ✓ føre tilsyn med og eventuelt vedlikehold på statlig eiendom, herunder informasjons- og oppmerkingsmateriell. Dette omfatter også merking av verneområdet.

5.7 Skjøtsel og tilrettelegging

Forslaget til verneforskrift har en rekke bestemmelser som skal hindre at tekniske inngrep skal komme i konflikt med verneverdiene. For mange av verneverdiene er imidlertid ikke dette nok – de krever skjøtsel for å opprettholdes.

Med skjøtsel menes her aktive tiltak på økologisk eller kulturfaglig grunnlag som forvaltningsmyndigheten setter i gang for å ta vare på eller fremme områdets natur- og kulturkvaliteter i samsvar med verneformålet. Skjøtselstiltak kan for eksempel være restaurering, rydding, tynning, hogst, beiting, slått og brenning.

Kanalisering av ferdsel regnes også som et skjøtselstiltak når formålet er å styre ferdselen bort fra et sårbart naturmiljø eller kulturminne.

Ressursene til skjøtsel begrensede, og innsatsen må prioriteres til de viktigste forekomstene. Dette krever god kunnskap om hvilke skjøtselsbetingede natur- og kulturkvaliteter som finnes innenfor området, og hvilke typer skjøtsel som vil fungere best for å fremme disse verdiene. Skjøtselsplaner er et viktig verktøy for å sikre riktig prioritering og god kvalitet på skjøtselsarbeidet. Slike planer vil derfor bli utarbeidet for de høyest prioriterte områdene innenfor nasjonalparken. I dag er det for eksempel utarbeidet skjøtselsplan for slåttemarkene tilknyttet Bredek, Granneset og Stormdalen i eksisterende nasjonalpark.

Det er pr dato ikke registrert spesielt viktige forekomster av skjøtselsbetingede naturtyper innenfor de områdene som omfattes av denne verneplanen og det er derfor ikke foreslått å utarbeide skjøtselsplan for noen av områdene her. Men dette kan endre seg med ny kunnskap.

Informasjon er en svært viktig del av forvaltningen av verneområder. Gjennom god informasjon oppnås bevisstgjøring om verneverdiene og hvordan de kan bevares. Informasjon om naturfaglige og kulturhistoriske verdier kan dessuten gi enda bedre opplevelser for dem som besøker området. Informasjon kan formidles gjennom mange kanaler, f. eks. skilting, brosjyrer og andre trykksaker, informasjonstavler, informasjonssenter og internett, samt via oppsynspersonell, undervisningspersonell, turledere og natur- og kulturveiledere.

Forvaltningsplanen vil ta for seg slike spørsmål og nasjonalparkstyret står fritt til å prioritere tiltak. Informasjonsopplegg bør være preget av kvalitet, både i form og

innhold. Nasjonalparksenteret har en viktig rolle i arbeidet med formidling og informasjon.

Ny informasjonsteknologi (for eksempel smarttelefoner) kan være et verdifullt supplement til mer tradisjonelle informasjonsplakater. Guiding og veiledning i felt kan utføres av en rekke aktører, og er en spesielt god måte å formidle kunnskap på.

5.8 Skjerming av sårbare forekomster

Selv om hensynsfull ferdsel i de aller fleste tilfeller vil være uproblematisk for verneverdiene i både nasjonalparken og landskapsvernområdet, vil en viss skjerming kunne være nødvendig for noen forekomster. Dette gjelder for eksempel fjellrevhi eller viktige hekkelokaliteter for trua arter. Noen av disse ligger i tillegg på eller nær svært populære utfartsmål, og da blir skjerming spesielt aktuelt. Skjerming kan skje på flere måter. Informasjon kan gjøre besøkende oppmerksomme på at forekomsten er sårbar og hvordan man kan unngå at den ødelegges. Kanalising av ferdselen kan skje gjennom stier som går utenom forekomsten. Dette vil ofte være tilstrekkelig til å unngå for mye trakk, og vil heller ikke oppleves som noen sterk inngripen fra forvaltningens side. I enkelte tilfeller kan det imidlertid være nødvendig med mer restriktive tiltak, for eksempel å gjerde inne forekomsten. Den strengeste formen for skjerming er der det innføres fullstendig ferdselsforbud hele eller deler av året. Innenfor nasjonalparken er alle disse tiltakene aktuelle. Det vil være forvaltningsmyndigheten som igangsetter slike tiltak.

5.9 Forankring og samarbeid

5.9.1 Effektiv forvaltning, samarbeid

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er en godt etablert nasjonalpark. De områdene

som inngår i denne verneplanen for utvidelse er ikke spesielt mye brukt til friluftsliv, med unntak av området ved Austerdalsvatnet og marmorslottet. Nasjonalparken ligger likevel i nærheten av store befolkningskonsentrasjoner og vil bli brukt til friluftsliv og turisme også i framtida. Samtidig er det ei aktiv reindriftsnæring og annen beitenæring i og rundt nasjonalparken. Skal man lykkes i å ivareta verneverdiene må det være kvalitet i forvaltningen av området. Legitimitet,

kompetanse og kapasitet/ressurser er viktig.

Effektiv forvaltning tilsier et godt samarbeid mellom kommunene og nasjonalparkstyret. Nasjonalparkforvalterne er samlokalisert med flere fagmiljøer på nasjonalparksenteret på Storjord i Saltdal. Hvor også SNO, Fjelltjenesten og nasjonalparksenteret har kontorer.

6 Litteratur/dokumentasjon

Her gis en oversikt over de viktigste kildene brukt for i arbeidet med verneplanen. Flere av dokumentene har omfattende litteraturlister som også er oppsøkt der det har vært nødvendig.

Bendiksen, E., Brandrud, T. E. & Røsok, Ø. (red.) 2008 Boreale lauvskoger i Norge. Naturverdier og udekket vernebehov. – NINA Rapport 367. 331 s.

Blindheim, T., Hofton, T. H., Gaarder, G., Klepsland, J. T., Abel, K. og Høitomt, T. 2011. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Buskerud, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. BioFokus-rapport 2011-2

Ellingsen, K. & Henriksen, J.E. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Kartlegging og verdisetting av kjente kulturminner og kulturmiljøer. NIKU rapport 18/2007

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H & Brandrud, T.E. 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. – NINA Fagrapport 54: 1-146.

Framstad, E., Stabbetorp, O.E., Skiftesvik, A.B. & Brandrud, T.E. 2009. Kriterier for vurdering av truede naturtyper. – NINA Rapport 428. 68 s.

Hofton, T. H., & Framstad, E. (red.) 2006. Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog på Statskog SFs eiendommer. Del 2 årsrapport for registreringer i Midt-Norge 2005. NINA Rapport 151

Holtan, D. 2007. Saltfjellet-Svartisen. Naturtyper og botanikk på sørsida av nasjonalparken. Miljøfaglig utredning rapport 2007:60

Lauritzen, S-E. 2008. Utredning karst, grotter og kvartærgeologi i deler av Rødøy og Rana kommuner. Del I: Oversikt over kjente forekomster pr. desember 2007. Universitetet i Bergen.

Lauritzen, S-E. 2009. Utredning karst, grotter og kvartærgeologi i deler av Rødøy og Rana kommuner. Del II: Oversikt over kjente forekomster befaring 2008. Universitetet i Bergen.

Melby, M. W. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rana og Rødøy kommuner, Nordland fylke. Landskapskartlegging. Miljøfaglig utredning rapport 2007:64.

Nybø, S., Strann, K-B., Bjerke, J., Tømmervik, H., Hagen, D., & Hofgaard, A. 2009. Tipasninger til klimaendringer i Nord-Norge og på Svalbard. Vurderinger av vernebehov og terrestriske økosystemers evne til å binde karbon. – NINA Rapport 436. 43 s + vedlegg

Polarsirkelen friluftsråd & Salten friluftsråd. 2007. Friluftsliv fra Melfjorden til Austerdalsisen.

Stortingsmelding nr 62 (1991-1992) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge

Stortingsmelding nr 37 (2000-2001) Om Vasskrafta og kraftbalansen. Det kongelege olje- og Energidepartement. 53 s.

Storingsproposisjon nr 75 (2003-2004) Supplering av verneplan for vassdrag. Det kongelige Olje- og Energidepartement. 93 s.

Ødegaard, F., Blom, H. & Brandrud, T. E. 2009. Rasmak, berg og bekkekløfter – Miljøforhold og påvirkninger på rødlistearter. Artsdatabanken, Norge.

(www.artsdatabanken.no)

St.prp.nr. 75 (2003-2004). Supplering av Verneplan for vassdrag

Nettsteder

www.artsdatabanken.no

www.ssb.no

www.borchbio.no/narin

DEL C

7 VEDLEGG

1. Temakart 1 Oversiktskart – dagens situasjon Saltfjellet-Svartisen
2. Temakart 2 Plankart verneplan utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark
3. Temakart 3 Fylkesmannens forslag til utvidet vern
4. Teamkart 4 Arbeidsutvalgets alternative forslag i Melfjorden, Glomdalen og Austerdalen
5. Temakart 5 Fylkesmannens forslag i Melfjorden, Glomdalen og Austerdalen
6. Temakart 2 Naturtyper registrert i utredningsområdet i Rana og Rødøy
7. Temakart 3 Kulturminner registrert i utredningsområdet i Rana og Rødøy
8. Temakart 4 Friluftsliv registrert i utredningsområdet i Rana og Rødøy

9. Temakart 5 Landskapsverdi registrert i utredningsområdet i Rana og Rødøy
10. Temakart 6 Landskapsområder og naturinngrep
11. Temakart 7 Inngrepsfrie naturområder (INON)
12. Temakart 8 Geologi
13. Temakart 9 Reindrift

14. Mandat arbeidsutvalg
15. Sammensetting arbeidsutvalg
16. Dagens forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark
17. Dagens forskrift for Storlia naturreservat
18. Dagens forskrift for Blakkådalen naturreservat
19. Dagens forskrift for Fisktjørna naturreservat
- 20.